

6554

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

M. S. S.
Ambrosius

DECRETA SANCTIONES

Et Univerſa Acta

SYNODI DIOECESANÆ

Ab

ILLVSTRISSIMO, EXCELLENTISSIMO, ac REVE-
RENDISSIMO DOMINO

D. CONSTANTINO CASMIRO
BRZOSTOWSKI

DEI & Apoſtolicæ Sedis Gratiâ
EPISCOPO VILNENSI.

Sanctiſſimi Domini Noſtri, D. CLEMENTIS Di-
vinâ Providentiâ PAPÆ ejus Nominis XI. Præla-
to Domestico, & Pontificij Solij Aſſistente

*Anno Salutis MDCCXVII. Sub diebus 3tia, 4ta, & 5ta,
Mensis Februarij, in ſua Cathedrali, Eccleſia Vilnæ.*

CELEBRATÆ

Et per me ALEXANDRUM JOANNEM ZEBROWSKI
S. Theol: & J. U. Doctorem, Archidiaconum Albæ Ruſſiæ
Præſentis Synodi Secretarium

CONNOTATA.

VILNÆ Typis Academicis Societatis IESV.

In S T E M M A
ILLUSTRISSIMI ac REVERENDISSIMI
D O M I N I.

PASTOR cum SYNODO, quas firmat ST' APEDE leges.
Est NODVS S. cuncti fortior ense mali.

6554

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

AD
ILLUSTRISSIMUM
EXCELLENTISSIMUM
ac
REVERENDISSIMUM
DOMINUM
D. CLEMENTISSIMUM.

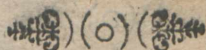
Oratio Dedicatoria.

AD Te suum Fontem, à quo nuper svari pro-
manârunt scaturigine, superatis typogra-
phici preli angustijs, redeunt angusta Sy-
nodalium sanctionum fluenta, ut Pontificie
crucis signata benedictione, uberiori alveo, in totius
Tue Diœceseos, imò orbis universi fluant utilitatem
ILLVSTRISSE ANTIISTES. *Sat diu quidem fer-*

*rea durante atate, in Caucasum pene durata malevolorum
 pectora, inaccessibilem coacervata in montem, discordium
 mentium & armorum pondera, in funestos colles, fera-
 les pestilentiae collecti cineres, sexcentaq; alia adversita-
 tum genera, marmoream induta cruditatem, suos intra
 sinus, sanctiores hosce premebant rivos, quos nunc avi-
 tus Tuus elicuit STAPES, ac velut AGNI CLE-
 MENTINI, quia inter fortunata CLEMENTIS
 XI. universam hodie gubernantis Ecclesiam, imperia,
 Tuo Dignissimi nostri Pontificis, pede, durior feliciter
 calcata Tellus, non jam septem, ut olim Nilus in Aegy-
 ptum, sed tot in Tuum, a Te profusos Clerum tulit tor-
 rentibus, quot sanctas Sanctus Pontifex tulisti leges, quot
 opportunas sanxisti Constitutiones, quot matura delibera-
 tionis publicasti decreta, quot bene vivendi regulas pra-
 scripsisti, explendo illud sapientis consilium: Deriven-
 tur fontes Tui foras, & in plateis, aquas tuas di-
 vide. Prov: 5. V. 16. Effudisti in nos Synodaliter colle-
 ctos Divinioris vite Tuae ac Eloquij fontes, quasi im-
 ber super herbas, & quasi stilla super gramina, qui-
 bus in meliorem aleremur vitam, atq; sic calitus planè
 refecti, in majora virtutum, ad DEI & Ecclesiae glo-
 riam, surgeremus incrementa. Invalescente namq; vi-
 riorum aestu, jam virvida ceperat probitas arescere, au-
 dita petiisse caelos, terris Astraea relictis, langvescens in
 plateis corruisse veritas dicebatur, plaudebatq; iniquitas*

sibi, cum Te versatum in laboribus & ærumnis, in vigilijs multis, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in falsis fratribus confectum crederet, Tuâq; inter discrimina, grandia sibi incrementa promittebat: verum insigniter mentita est iniquitas tibi, delusa impietatis omina, cum superatis tot insultibus victus **CONSTANTINVS**, hac etiam in ætate, in qua plures corpore & animo deficiunt, ad oculum Sarmatico demonstrasti Orbi, quid Pastorales Tui valeant humeri; quibus Divinior Hercules, tot superbas heresum hydras, & innamera vitiorum monstra profigasti, fractâq; non semel ferocientis in Tuas Oves orci potentiâ, victor vel ipsis inferis dedisti leges, cum subiecto Tibi Universo Clero Populoq;, tum editis decretis, tum vel maximè sanctioris vitæ exemplis, omnigenam probitatem imperasti: ut verò unita virtus esset fortior, Synodali vinculo, unito scilicet cum Tuis operarijs federe & labore, iustitiam & Pacem, veritatem & pietatem in unum hoc opus collegisti, quæ vè per universum Tuum Dioeceseos Vilmensis regimen, annis triginta protractum (& utinam diutissimè protrahendum) gloriosissimè sanxisti, huc in unum compendium redegesti: ac per hoc ipsum, quod infirmum fuit consolidasti, quod ægrotum sanasti, quod con fractum alligasti, quod abjectum reduxisti. Ezech: 35. Ipse vi-

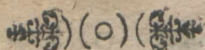

ea omnium rectè factorum & faciendorum Idea, primumq;
vite exemplaris exemplar, primum eximia probitatis
Prototypon, primum propagata per Tuos subditos san-
ctimonia fundamentum: ac ut aptè ad inchoatam loquar
allegoriam, Fons primus, in tot sanctioris vite profusus
flumina. Et hinc est, quòd in his etiam Sancitis Tuis,
scilicet Ave Nobis Tuum proponas jugum, & onus leve; ut-
pote, quod ipse ab adolescentia Tua portare didicisti, Tu-
osq; tollere docuisti, ut proinde dicere cogamur, quòd præ-
cepta Tua sint Lex gratia, lex sapientis, Fons vitæ.
Proverb. 13. Quem in Te, simul & in his pauculis Tu-
is utiq; contemplare pagellis; quas ego cum omni sub-
missione Pastoralibus substerno Plantis.

Illustrissimæ, Excellentissimæ, ac
Reverendissimæ Dominationis
Vestrae
Devotissimus Servus

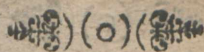
Et Humillimus Client
ALEXANDER ZEBROWSKI
Sac: Th: & J. U. Doctör, Ar-
chidiaconus Albæ Rusiæ,
Synodi Secretarius.

Ad Le-

Ad Lectorem.

Non mireris Amice Lector, quod Synodalibus Sancitis & assertis, infero Acta Illustrissimi Antistitis, plus enim ponderis habent præclarè gesta, quam gloriôsè dicta, magisq; exempla movent Facientis, quàm verba Docentis: Quod tamen utrumq; pari junctum excellentiâ in Illustrissimo Nostro experiris Præfule. Multi sanè magna legum compilârunt volumina, satisq; insignes benè vivendi tradiderunt regulas, quia tamen ad earum normam, suas non regulârunt actiones, nec à se digestam, gestis comprobârunt doctrinam, hinc *perijt cum sonitu memoria eorum*. Ille Legislator, Evangelico magnus arguimento, qui suis Legum sancitis concedit acta, qualem vel ex parvo hoc opere, disces esse Nostri Pontificem Illustrissimum. Quanquam & Acta hæc, Synodalibus præsertim statutis, lex sunt & Canonice sanctiones; utpotè; quæ mirâ symmetriâ, pulchram Sacrorum Rituum repræsentant varietatem, non proprio elaboratam ingenio, sed operôsâ optimi Præfulis industriâ, labore, experienciâ, & sedulitate comparatam: lex inquam sunt & regulæ; tum quia multos secuturo regulabunt ævo, in re pãssim non obvia, ritè, gnæviter, & exactè expedienda, tum quia ipsa fundantur in Jure, probatis & approbatis Authoribus. Quæ Acta pro majore legentium utilitate, in Capita & Paragraphos distincta, antequàm legere incipias, Theoricam Synodi notitiam primò perscrutari non graveris: Synodus porò vox Græca, latinè Congregationem seu cætum designat. *Cap: 1. S. Synodus diff: 15.* Originem habet ab Apostolis, non modò *Generalis Act: 15.* sed etiam *Diocesana Act: 20. N. 18.* ubi in causa Pauli, D. Jacobus Episcopus Hierosolymitanus collegit Seniores, id est Presbyteros *Græci*: & hæc definitur communiter esse: *Congregatio legitima totius Cleri Diocesani, ab Episcopo Diocesano, in ordine ad tractandâ ea, quæ curæ Pastoralis incumbunt, ritu & Ceremoniâ ab Ecclesia præscriptis.* Ejus celebrationem quotannis faciendam rigidè præcipit Jus commune, constituens pœnas in omittentes: *Cap: sicut. 25. de accusat. innovat Concil: Trid: Sess: 24. Cap: 2. de reform: junctq; Patres S. Concilij Trid: apud Græci: cap: 2. S. 1. n. 6. b. tit. esse hujusmodi celebrationem de præcepto, nisi justa causa excuset, quæ in Nostri Patria tamdiu perdurabat, quamdiu metum incutebat hostili-*

As. Ad eam venire tenentur non tantum Sacerdotes, beneficia curata, & simplicia habentes, sive sint Sæculares, sive Regulares exempti, sed etiam Abbates, Collegiatae, Capitulum & Canonici; qui si recitent interesse, cogi possunt per censuras. *S. Congregate in Oriolen: in R. sp. ad 19. dub: apud Barbosa in collect: coll. 694. N. 9.* Absentes subjacent pænæ arbitrariæ Ordinariorum Loci, imò censuris obnoxij *Bottbeus:* sed communius afficiuntur multa quatuor aureorum, pijs locis applicandorum, *Gov:* nisi sint legitime impediti, & eo casu debent mittere Procuratores, cum debita, de statu Ecclesiæ suæ informatione. In ijs Synodaticum seu Cathedralicum, jure Diocesano, debetur Episcopo, idq; in signum subjectionis, & honorem Cathedralæ. *Gl. in Cap: Pastoralis de donat. Abb: ibid: N. 7. Henr. Bottbeus apud. Piasco: in praxi Episcopali parte secunda. cap. 2. a. 2. N. 13.* In ijs Episcopus cum Consilio Capituli (quod tamen sequi non tenetur) fert decreta & Constitutiones, quæ obligant tam Clericos, quam Laicos, existentes intra limites suæ Diocesis, *uti deducit Massobrius de Synod: cap: 4. dub: 77. & seq. apud Gov: ubi supra.* Et hæc est Theorica & methodica Synodi Diocesanae notitia; nunc, si exactam ejus expediendæ requiris praxim, sequentia patienter revolve folia, & compos voti fies. Vale.

PARS

PARS PRIMA

Acta Synodum antecedentia complectens.

CAPUT I. imum.

De Synodi Indictione.

1. **P**ost expeditam tum perse, tum per designatos
Visitatores, totius ferè suæ Diœceseos **ILLU-
STRISSIMUS, EXCELLENTISSIMUS, ac RE-
VERENDISSIMUS DOMINUS LOCI OR-
DINARIUS** Vilnensis præcedentibus annis Vi-
sitationem, tandem anno immediatè elapso 1716. die 8va Maij,
facta convocatione Archi-presbyterorum, seu Decanorum, ad-
hibitisq; tum ex Venerabili Capitulo, tum ex Theologiæ, ac Sa-
crorum Canonum Doctoribus, gravibus, & prudentibus Viris,
de eorum consilio, indixit Synodum Diœcesanam, per sequens
in tenore sequenti.

2. **Edictum convocationis
Diœcesanæ Synodi.**

CONSTANTINUS CASIMIRUS
BRZOSTOWSKI

DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopus Vilnensis, Sanctissimi Domini N. D. CLEMENTIS D. P. PAPÆ XI. Prælatas Domesticus, & Pontificij Solij Assistent.

Illustrissimis, Reverendissimis Episcopis, Suffraganeis, Perillustribus Prælatibus, Canonicis, totiq; Almo Capitulo, Fratibus Nostri: Cancellario Diocesano, Archidiacono Albæ Russiæ, Venerabili Universo Clero, tam intra quàm extra Vilnam, videlicet Abbatibus, Præpositis, Decanis Foraneis, Parochis, Commendarijs, Vicarijs, Altaristis, ac Religiosis curam animarum administrantibus, cæterisq; quibusvis Diœcesis nostræ Vilnensis Presbyteris, Mansionarijs, quomodocunq; Beneficiatis, Salutem, & Pastoralem Benedictionem.

SI beata usquequaque, & nullis omnino impedimentis, nec viarum com meatibusq; difficultatibus sollicita tempora expectanda forent, evenisset forsitan, ut rerum humanarum, in deterius prolabantium semper conditione ita exigente, synodum tam districtè Canonibus Sacris præscriptam,

tam

tam impensè Sanctorum Patrum exemplis commendatam, nunquam celebrare nobis liceret. Quando enim, aut convetæ de anno in annum molestiæ, à proposito Nos non retardant? aut emergentes continuò novæ difficultates non absterrent? Verùm omnibus illis vehementius oraculum Spiritûs S. Eccl: II. v. 4. *Qui observat ventum non seminat, & qui considerat nubes, nunquam metet,* acriores Pastoralis nostræ sollicitudini stimulos admovet, quàm ut deinceps non sentiri possint, aut retundi. Certè dum Sanctissimos Pontifices Romanos, circumfremente gentilium Tyrannorum rabie, & undiq; fervente persecutionis æstu, nihilominus alios in cryptas, & cavernas terræ, alios in maris exiliq; sui avias, & inaccessas insulas Synodos convocasse, mente revolvimus, merito confundamur necesse est; vel temporum iniquitati, vel humanæ imbecillitati, tam multum nos potuisse indulgere. Sub hanc à multis jam annis in Dioecesi nostra Synodorum cessationem, ob hostilitatem scilicet, famem, ac pestilentiam grassantem, velut opportunitatem corruptelis indultam, qui non superfeminati abusus? quæ non pervulgata scandala? quæ non religionis ac Virtutis germina læsa atq; violata? quibus pro munere Officij Nostri partim evellendis, ac extirpandis, partim restituendis, ac consolidandis, hanc præsentem Synodum Dioecesanam censuimus indicendam, vocandosq; in partem sollicitudinis ac laboris omnium Ecclesiarum Pastores, nobis subordinatos; ut quicumq; super damna ista vineæ Domini Sabaoth dolent nobiscum atq; plangunt, junctis nobiscum viribus, ad remedia industriam conferant ac laborem. Proinde omnes, & singulos Dilectos nobis in Christo Prælatos, atq; Canonicos Ecclesiæ Nostræ Cathedralis Vilnensis, omniumq;

Parochialium, & quarumvis Ecclesiarum Diocesis ejusdem, Abbates, Decanos Foraneos, Presbyteros, Rectores sive Parochos, Præpositos, Curatos Beneficiatos, sive Altaristas, Vicarios, Sacellanos, qui ejusmodi Synodis de jure aut consuetudine debent, aut ex privilegio possunt interesse, requirimus, hortamur, admonemus, & eorum singulis, in Virtute Sanctæ Obedientiæ, ac sub excommunicationis, alijsq; censuris, & jure ipso statutis, & arbitrio nostro statuendis pænis, mandamus, ut per semetipfos, aut si legitimo impedimento detenti fuerint (de quo nos in veritate docere teneantur) in tali casu, per speciales nuntios, aut procuratores, huic S. Synodo, Anno præsentis, Mense Octobri die 12. præcisè, interfint. Ante omnia antequàm à suis Ecclesijs abscedant, unusquisq; Sacramentorum administrationem, Ecclesiæ & ægrotorum curam alteri Presbytero ad Synodum non obligato sæculari, sive Regulari, non tamen vago, sed certo & idoneo, & ad Confessiones approbato, nec censuris innodato committat, similiter & curam rei familiaris cuiusvis bene sibi visis; tum ipsi pro die designato Vilnam, cum honesto Clericali habitu, & superpelliceo mundo se conferant, designatâ quâvis horâ, & Ordine præscripto, in Ecclesia Cathedrali affuturi; nec inde discedere quisquam eorum præsumat, nisi eâdem Synodo dimissâ, & absolutâ. Adferent verò secum, qui extra Vilnam degunt Sacerdotes, Breviarium quo quisq; utitur, Rubricellam, Epistolam Pastoralem: curati verò etiam attestatorem de Oleis Sacris hoc anno renovatis, Præfectis Scrutinijs exhibenda. Quia verò proximè celebratâ coram Nobis Congregatione Decanali, non omnia desiderata potuerunt obtineri, habebit unusquisq; Originalia suarum Foundationum Præpositalium, Parochialium, Altari-

ficâ-

ficarum, five quovis alio titulo Beneficiorum, ad Archivum Dioecesanum comportanda, eorumq; legitima transumpta comparanda, tum ut constet in præsentì, an fiat satis menti & erectioni Fundatorum, tum ut accessio, decessioq; in iisdem, eorumq; causæ innotescant. Dabunt præterea in scripto, adinstar libelli in folio, mundè, & accuratè informationem quid accesserit, decesseritvè, in bonis, redditibus, ædificijs, supellectiliq; Sacra Ecclesiarum? de bonis arendatis, de supellectili Sacra aurea argenteave, similiter de Cimmelijs Sacrarum imaginum actu existentibus, de perditis, pignoris, fidei commissis: in specie quid? cuius ponderis, ac valoris? à quo? quare? & apud quem impignoratam depositumq; sit. De Altarijs, circa eas obligationibus Fundatorum quoad personas beneficiatas, quoad numerum & locum Sacrificiorum, & legatas pensiones, & quare alicubi non satisfiat? De Oratorijs, Privatorumq; Sacellis Aulicis, conjuncta, an disjuncta à profanis ædibus? & ubi intra suæ Parochiæ limites habeantur? & in ijs, utrum de indulto Nostro adhuc vigente, an jam, & quando evanido, aut nullo, & per quos Sacerdotes Sacrificia celebrentur. De præjudicijs etiam, si quæ à Religiosis, & quibus? si quæ item à Græco-Unitis in administratione Sacramentorum, aliorumvè Parochialium jurum violatione patitur. De vitia item scandalosa suorum Parochianorum, si qui in eis notorij homicidæ, adulteri, scortatores, usurarij, magi, venefici, blasphemj, Hæreticorum fautores, librorum prohibitorum lectores, ac retentores inveniuntur? & utrum post admonitiones Pastorales, in pertinacia peccandi hæreant incorrecti? Quot in cujus Parochia sint fana A catholicorum, ad singula quot Prædicantes, & quot circiter Familiæ ad quodvis fa-

P A R S

num pertinere possint? Quot iterum Tartarorum Moscheæ? quot Synagogæ Judæorum, & posteriores nominatim, utrum recenter, & an cum Loci-Ordinarij permissione erectæ? De Familia Christiana, apud utrosq; infideles, tam Tartaros, quam Judæos, quot in illo obsequio performæ esse possint, an non aliquæ cum periculo sacrilegi commercij? utrum templa frequentent diebus festis, & hoc saltem anno singulæ communionem confessionemq; Paschalem absolverint. De censibus Ecclesiarum suarum apud Judæos, an integrè? quare non, & à quo tempore solvantur. Deniq; de Ecclesijs (ut quæ alicui est vicinior) desolatis, pluribusq; in unius possessione, & administratione existentibus, seu Parochi simplicis, seu Cathedralibus titulis insigniti, utrum stabiles, ac idoneos Vicarios habeant? præsertim an juratos. Præterea hortamur præfatos omnes, aliosq; Ecclesiastici Ordinis, tam Sæculares quàm Regulares, ut si quid singuli in proxima Synodo corrigendum noverint, circa prædicta omnia, item circa obsequia Spiritualium erga sæculares, item de negotiatione, de clamosa venatione, de habitu, & habitibus scandalosis Clericorum, item si quid decerni dignum, pro suæ conscientiæ, ac Prudentiæ dictamine duxerint, maturè ad Nos, aut Vicarium nostrum, scripto deferre non graventur, ut pro rei qualitate, quod fuerit expediens, decernamus.

Per præsentés quoq; demandamus, ut post indictam, promulgatamq; hanc Synodi convocationem, in omnibus hujus Civitatis ac Diocæsis Ecclesijs, Parochialibus & Præpositalibus, quoad ipsa Synodus absoluta fuerit, Missa de Spiritu Sancto, vel saltem Oratio, si rubricæ Missam non permiserint, dicatur. Ac tandem Christi Fideles quoscunq; monemus,]

nemus, atq; in Domino ferventer hortamur, ut suis ardentissimis precibus, Sacerdotes præsertim in Sacrificijs immaculatis, ad opus quod aggredimur, à DEO Optimo Maximo auxilium studeant implorare, ut in ijs quæ necessaria fuerint, promovendis, decernendis, & exequendis, adesse nobis Divinus Spiritus lumine suo dignetur. Ac demum ut Civitas hæc, & Diœcesis salutaribus nostris admonitionibus erudita, fructus in Domino afferat quàm uberrimos. Dabantur in Aree Nostra Verkoviens. Anno Salutis 1716. die septimâ Mensis Augusti.

CONSTANTINUS

Episcopus.

(L.S.)

Trojanus Filipowicz
Aetorum Curie suæ Celsitudinis Notarius.

3. Appropinquante termino indicto, quoniam ob strepitum armorum, & imbrium ac fluviorum insperatam inundantiam, Clerus Diœcesanus congregari non poterat, prorogatus est terminus viâ cursoriâ per omnes Decanatus ad diem 3tiam Februarij anni currentis.

4. In Epiphania Domini Anno præsentè, Admodum Reverendus Dominus Vice-Decanus Ecclesiæ Cathedralis, pluviali indutus, immediatè post concionem, enuntiando in cantu ex Pontificali, Romano festa mobilia ex suggestu, adjecit suo loco, quod scilicet die 3tia Februarij Diœcesana Synodus habebitur.

5. Mox ex Cancellaria suæ Celsitudinis emanatæ, omnium Ecclesiarum tam Sæcularium, quàm Regularium, intra, & extra urbem existentium valvis, affixæ erant schædulæ in tenore sequenti:

CON-

CONSTANTINUS CASIMIRUS BRZOSTOWSKI

DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopus Vilnensis, Sanctissimi Domini Nostri D. CLEMENTIS D. P. PAPÆ XI. Prælati Domesticus, & Pontificij Solij Assistens.

UNiverso Clero tam Sæculari, quàm Regulari Diocesis Nostræ Vilnensis, in Urbe & extra reperibili, Nobis in Christo dilecto, salutem in Domino. Cùm sit in proximo terminus Synodi Diocesanæ, quam juxta speciale convocationis nostræ edictum, feriâ 4ta post Dominicam Sexagesimæ, hoc est, die tertiâ mensis Februarij Anni currentis, DEI annuente misericordiâ celebraturi sumus; ideò insistentes Cæremoniali Episcoporum, omnibus, & singulis, Parochorum, Concionatorum, & Verbi DEI Prædicatorum Officio fungentibus, in Virtute S. Obedientiæ, & sub &c. præcipimus, & mandamus, quatenûs tribus Dominicis Synodum antecedentibus, incipiendo à Dominica prima post Epiphaniam, incidente in diem 10. Januarij, usq; ad Festum Purificationis Beatissimæ Virginis MARIÆ inclusivè, in omnibus Ecclesijs tam Sæcularibus quàm Regularibus, cujuscunq; Ordinis, & Instituti, intra Missarum Solemnia ex suggestu, imminentem Synodum denuntient, populumq; universum ardentissimis suis exhortationibus ad orationes, jejunia, Sacramentum Pænitentiae, Sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem, aliaq; pia opera, eo fine faciendâ, ut actio Synodalis, DEI favente gratiâ, felicem & fructuosum

sum fortiatur effectum, ferventer commoveant, & accendant. Ipsi verò Sacerdotes in Ecclesijs Parochialibus, præterquam, quòd Missam de Spiritu Sancto saltem unam, singulis his tribus septimanis dicere requiruntur; etiam in quotidianis Missarum actionibus, addendo collectam de Spiritu S. pijs suspirijs tam grande negotium, quod Divinæ confisi misericordiæ aggredimur, Deo Optimo Maximo recommendent, quatenus per illud Civitas, & Dioecesis hæc, salutaribus nostris admonitionibus erudita, fructus in Domino afferat uberiores. In Quorum Fidem &c: Datum in Arce nostra Verkoviensi die 4. mensis Ianuarij anno Domini 1717.

CONSTANTINUS Episcopus.

Loco Sigilli.

6. Vigore quarum in omnibus Ecclesijs denuntiata fuit & publicata dies Synodi; ipsaq; Synodus orationibus Fidelium per Concionatores, & Parochos commendata, ordinatis in eum finem ubiq; Missæ Sacrificijs de Spiritu Sancto, alijsq; orationibus, ac suffragijs.

7. Ultimâ Septimanâ Synodum antecedente, Hebdomadarij singulis diebus lectioni ex Martyrologio enuntiatae in Prima, adjungebant sequentem monitiunculam in cantu ejusdem toni: *NOVERITIS FRATRES charissimi, quòd annuente DEI misericordia, feriâ atâ post Dominicam Sexagesimæ, die tertiâ Februarij ad ejusdem DEI Omnipotentis, Beatae Mariae Virginis, Sancti Stanislai Martyris, & Pontificis, Aliorumq; Sanctorum hujus Ecclesiae Antistitum, & Patronorum laudem, Dioecesiana Synodus habebitur. Pijs igitur precibus instate dilectissimi, ut Civi-*

tas, & Diœcesis hæc, salutaribus Vita Christiane institutis au-
geatur; & suffragantibus eorundem Sanctorum meritis, ex ijs ube-
riores fructus indies ferat in Domino, Cui est honor, & gloria in
Sacula Saculorum. Amen.

8. Pridie Synodi hoc est die 2. Febr: affixæ erant Valvis
Ecclesiæ Cathedralis, & aliarum Schedulæ denuntiantes horam
Synodi, craftinâ die inchoandæ, juxta tenorem inferius suo loco
apponendum.

CAPUT II.

De Officialibus Synodi Principa- libus.

9. **A**tio Synodalis ut eò exactiore methodo institui, &
expediri valeret, tēpestivè in ante-Synodalibus, consulta-
tionibus, Personis idoneis distributa sunt Officia varia: ex ipsa namq;
Personarum multitudine confusio metuenda foret, nisi huic occur-
risset malo, ea Officiorum distributio, quæ singulis, terminos
sux activitatis præscripsisset. Porro Officia hujusmodi divisa
fuerant in duas classes; Alia enim erant duratura ad sequentem
Synodum, alia cum Synodo expiratura. Primæ Classis Officia
erant *Judicum, Examinatorum, Testium Synodaliū, & Pun-
tatorum*. Quos ex nominatis ab Episcopo, tota Synodus appro-
bare debuerat. Officia 2dæ Classis erant: *Promotoris, Secretarij,
Notarij, Præsectorum Scrutinij, & Hospitiarum, Ostiariorum, Ju-
dicum quevelarum*: quæ solus Illmus Loci Ordinarius de Con-
silio Consultorum, Personis idoneis contulit. Hæc rursus bifa-
riam divisa. Alia enim Substantialia, & Principalia, alia minùs
Principalia: uniuscujusq; obligationem breviter attingemus, &
primò quidem Principalium, tum aliorum.

§. Imus

De Officio Promotoris

10. **I**psius munus erat urgere actionem Synodalem pro emit-
tenda Professione fidei, pro Clero vocando, & Scrutinio ejusdem, pro electione Examinatorum, & Iudicum, pro Decretorum promulgatione, pro panis contra absentes, pro rogatu Notarij. Huic injunctum erat habere Formulas ordine conscriptas, & inclusas in libro aliquo decente, quibus uteretur, rem suam promovendo. *1do* ut incipiens loqui, & finito sermone præstaret reverentiam, & profundam Capitis inclinationem Illustrissimo Loci-Ordinario, nec prius recederet ex loco, donec ipsi responderetur ab eodem, & decretum ferretur.

§. II.

De Officio Secretarij.

11. **S**ecretario commissum erat totius actionis Synodalis magisterium, & Ministerium, ut scilicet & agenda in Synodo ordinaret, & Statuenda debito Ordine disposita, ad formam Decretorum reduceret, & singulorum Officiorum functiones, designatis pro unoquoque Officio Personis exhiberet. Porro in particulari ipsius erant functiones, quæ sequuntur:

1mo Ordinare lectionem Decretorum, juxta consilium Consultorum, & Congregationum ante-Synodaliū.

2do legere ex suggestu decreta, tum Præliminaria, tum etiam approbanda à Synodo, quærereq; ex Clero per hæc verba: *placetne vobis*, legere item Decreta SS. Concilij Tridentini de pro-

sessione fidei facienda, de Residentia, & electione Examinatorum, ac Iudicium Synodaliū *Uc:*

3to. Indicere, & limitare Sessionem juxta mandatum Episcopi.

4to. Vocare Clerum ad professionem faciendam Fidei. *Uc:*

5to. Curare publicationem Scedularum pro Synodi inchoatione, Cleri instructione, Scrutiniōrum expeditione, Capellarum pro iisdem designatione.

6. Promulgare Officialia in Synodo, tempore, & loco ubi eos Episcopus promulgare mandaverit, de quibus tamen tacere debet, ante eorum publicationem.

7. Suggestere Episcopo, & revocare ea, quæ sunt agenda in ejus Palatio, antequam descendat pro Sessione.

8. Cantores, Musicos, capita orationis ordinare, Officialibus designatis, quatenus singuli ritè suas obeant functiones, modum, formam, & praxim præscribere, instructionem præbere. Ultimò deniq; satagere omni conatu, ut tota actio Synodalis exactissimè peragatur, adhibitis in eum finem Magistris Cæremoniārum, indiceq; pro qualibet Sessione connotato, quid, & quando Ipse, quidvè, & quando Alij omnes, agere debeant in singulis Sessionibus.

Propositum erat ut designandus pro Secretario sit Doctor in Jure vel Theologia, conformiter ad *Pontif: Romanum*, ubi lectio Decretorum committitur Archidiacono, qui secundum *Conc. Trid:* debet esse Doctor, & ita fieri decrevit Illissimus Loci Ordinarius.

12. Concessa est ipsi mensa tapete tecta, ad sinistram Episcopi prope suggestum, in qua habere debuerat Catalogum Cleri benè ordinatum, catalogum Confessariorum, tabellas Processionis, scrutiniij, Capitem Orationis, Indicem agendorum in Sessione.

Lecturo decreta præscriptum, ut ea acciperet ab Episcopo

cum debita reverentia; ut primum Decretum legeret stando, aperto capite de incepta Synodo, reliqua sedendo.

Permiffa eidem electio, & designatio Socij nominandi, *Le-Efor Decretorum*, qui adjuvaret Secretarium in legendis Decretis, fi plura fuerint, custodiret notata, & Acta Secretarij in mensa jacentia, dum Secretarius est in suggestu.

§. III.

De Officio Notarij

13. **H**ic erat designatus Cancellarius Diocesis, utpote in cujus manibus erant Acta, & Archivum. Officium ipsius erat,

1mò ea, quæ agebantur in Synodo, connotare.

2dò Dum rogaretur à Promotore de Instrumenti confectio-
ne, respondere, se facturum assumptis testibus aliquot ex Clero.

3tiò Clerum Vocare ex eo loco, ubi desijt Secretarius.

4tò Absentes notare.

5tò Eorum qui Fidei Professionem in Synodo emiserunt Schedulas recipere, & in libro postea describere.

Locus ipsi assignatus erat ad mensam à sinistris Episcopi positam, unâ cum Secretario propè suggestum.

CAPUT 3tium.
De Officialib9 Synodi.

De Præfectis Discipline Synodalis, & Scrutinijs.

14. **C**ùm ob temporis angustias, & Scrutandorum pluralitatem, Illius Loci Ordinarius singularum Ecclesiarum statum, & Cleri Personas perferutari non valeret, ideò juxta usitatam praxim, exposuit Sacerdotes, ætate, prudentiâ, vitâ exemplari, ac zelo Ecclesiastico excellentes, & conspicuos, pro dictis scrutinijs, in forma sibi danda expediendis.

15. Numerus eorum qualis erat, patebit ex annexenda suo loco Officialium tabella: locus pro Scrutinijs cuivis designatus, Capella certa in Ecclesia Cathedrali, tempus præfixum horis pomeridianis, dum vocabatur Clerus in Sessione Synodali: verùm ob pluralitatem scrutandorum manè, & vespere extra Sessiones Synodales Præfecti continuabant in suis Residentijs scrutinia, secundum sequentem tabellam:

TABELLA Scrutinijs
 Seu Instructio data Præfectis
*Discipline Clericalis, juxta quam expedita
 sunt scrutinia.*

16. **O**bservata quædam.

1. **S**crutatores non prius se contulerunt ad executionem Commissi sibi Officij, donec in Synodo promulgatum fuit decretum de eo faciendo.

2. In singulis Capellis erat mensula tapete tecta, habens in se Imaginem Crucifixi, & hujusmodi tabellam.

3. Subibant Scrutinia singuli sigillatim juxta Catalogum distributionis à Secretario Scrutatori cuiq; datum, non verò bini, terni &c: propter vitandam confusionem.

4. Ex Scrutatoribus unus inquirebat, alter mox in folio justo cum marginib9 annotabat, cujusq; comparentis nomen, cognomen, ætatem, baptismum, doctrinam, ordinem, Officium, & beneficium: describebat iterum graphicè cujusq; habitum, seu Vestitum, in quo quis erat, uti vestibus talaribus honestis indutus, superpelliceum, collaria habet munda, vel fordida, cingulum, Pileum, nigri, vel alterius coloris, tonsuram, capillos, an utitur baculo, annulo, & id genus &c:

17. In actu Scrutinij inquirebat unus, alter annotabat

Sequentia, pro formali Scrutinio necessaria.

1. **F**idem baptismi?
Formatas?
Approbationem?

Provisionem, seu titulum Ecclesiæ ad quam ordinatus, & an ei intersit? vel eam deseruit, & quare? ac ubi est nunc.
Rubricellam?
Breviarium?

2. Ex Beneficiatis inquirebant:

Præsentationem ad Beneficium à quo? Institutionem?
Facultatem absolvendi à reservatis?

Epi-

Epistolam Pastoralem ?

Oleorum Sacrorum hujus anni testimonium ?

Indultum pro Ecclesia, si non est consecrata ?

3. Introductionem, per quem peracta ? & quis tradidit

Ecclesiam in realem possessionem ? Inventarium rerum Ecclesiasticarum, apparatus scilicet, & omnis suppellectilis cum subscriptione Introducentis ?

Fundationem Beneficij ? extractum authenticum ? se u copias ?

Dotationes, Legationes ?

Quot Missæ debent dici ex obligatione ?

Liber in quo scribuntur Missæ, ex vi obligationis impletæ, juxta Epistolam Pastoralem ?

Summæ Widerkassales an sunt aliquæ ? , & an in loco securo locatæ ? utrum annuus currit census ?

An Originalia data ad Archivum Perillustri Adm: Rndo Dno: Cancellario Dioecesano, Transumpta verò cum ejus subscriptione, & sigillo an apud se retineant ?

4. De Ordine Officiorum Divinorum in Ecclesia, nimirum Matutinum, & Vesperæ diebus Dominicis, & Festis an decantantur in Ecclesia ?

Missæ pro Parochianis cantata ?

Et Concio an solet esse ? quâ horâ ?

Catechismus, seu explanatio Doctrinæ Christianæ an instituitur singulis Dominicis, & quo tempore ? & quare ita ?

An recitatur cum populo vernaculâ lingvâ oratio Dominica ? Salutatio Angelica ? Symbolum, Præcepta Decalogi, & Ecclesiæ ?

An Soleant esse aliquæ Processiones cum Venerabili ? & quando ? & cum cujus consensu ?

5. An habeant connotatum statum, aut numerum animarum in sua Parochia, cum id requirat Concilium Tridentinum, ut noscat suas Oves Pastor ?

An sciant Parochiani ea saltem, quæ sunt necessaria ad salutem necessitate medij, & unde hoc constat ?

An horum ignorantia intellecta, ante confessionem illos primo instruunt, tum demum Confessiones audiunt?

An omnes Parochiani confessi in Paschate, & unde hoc constat?

An aliqui etiamnum reperiuntur non confessi, & qui sunt, & an moniti?

An sunt aliqui blasphemi, perjuri, Concubinarii, venefici? ad quos etiam alij recursum forte faciunt?

An Obstetrices sunt examinatae, & doctae baptizare in necessitate?

6to. In Parochia an reperiuntur aliquae Ecclesiae, & Domicilia Religiosorum, & an exercent curam animarum? cum cujus consensu? nonne cum Praejudicio Parochorum? Item quot sunt Personae Religiosae in singulis?

Nonne absolvunt Missas in aedibus privatis, & ubi? an est ibi Indultum? & a quo tempore?

Item inquirebant de Ruthenis tum Unitis, tum etiam Schismaticis, nonne celebrant in privatis aedibus apud Catholicos?

Quot sunt Synagogae Iudaeorum in Parochia, & quando extructae, & cum cujus consensu? Quot iterum Moicheae Tartarorum? quot sunt Fana Haereticorum?

Quot Christiani in obsequijs Iudaeorum, Tartarorum, Haereticorum? an solent esse in Ecclesia? an confitentur?

An reperiuntur aliqua loca miraculosa, aut imagines, & quis eas approbavit?

Nonne aliquae superstitiones scandalosae, & nocivae practicantur in Parochia, & quales?

7mo Ipsi ubi resident? an ad Ecclesiam, an in Praediolo? & in quanta illud distantia ab Ecclesia, & quoties Ecclesiam in hebdomada accedunt?

8vo An habent Vicarios, & quos, vel quem nunc reliquerunt loco sui in Ecclesia?

9no Ecclesia haec quando visitata, & a quo? & ubi Decretum reformationis? & an impletum?

10mò. An habet certos fines Parochia, seu limites?

Imò Prædia Beneficij nonne sunt alicui locata, arendata, & cum cujus consensu? qui si est, debet exhiberi. Item pro quali summa, pro quo tempore? cui? nonne est periculum alienationis?

Item ex supellectili Ecclesiastica nonne aliquid oppignortum? & à quo & cui? & in quo pretio? & ex qua ratione? & quo tempore id factum?

De Absentibus inquisiti sunt Decani, & proximiores Parochi in ordine ad dandam relationem de statu Ecclesiæ absentis.

Secundum hanc tabellam expedita sua scrutinia: Præfecti in sequenti scribebant forma.

Nos infra scripti, discipline Clericalis Præf. Et, post publicatum in Synodo de instituendo per Nos scrutinio decretum; illud, DEI invocato nomine instituímus, & ejus adjutrice gratiâ peregrinimus juxta porrectam à Synodi Secretario tabellam: tum præinsertâ tabellâ, de verbo ad verbum in folio iusto cum marginibus, annotabant per puncta singulorum de statu suarum Ecclesiarum informationem, in fine subscribebant nomina sua, cognomina &c: & reddebant Secretario,

§ II.

De Judicibus Querelarum

18. **A**udiendas esse in Synodo Querelas, certum est ex Pontificali Romano, sed quia hujusmodi audientia, si tempore actionis Synodalis fieri deberet, partibus quidem modicum adferret levamen, toti verò Synodo, in expediendis suis negotijs gravem faceretur difficultatem, idè Illius Dñs Antiquorum consuetudini insistens, eam extra actum rejiciens, maturioris Consilij Viros, prudentiâ, & juris-peritiâ commendatos, ad audiendas, & præviâ discussione decidendas hujusmodi

Querelas deputavit: Qui nimirum sub directione sui Generalis Vicarij summario processu, servatâ tamen formâ juris, de plano universis recurrentibus, non modò jus dicerent, sed occurrentes controversias de Ordine sedendi, procedendi in Processionibus, citra præjudicium utriusq; partis componerent, & Supplices Libellos pro excusatione absentium examinandos post Synodum reciperent.

19. Iudiciorum hujusmodi Majestas, & Autoritas eò gravior apparebat, quo frequentior ea Prudentium virorum cingebat Corona. Porro Querelarum audientia fiebat in loco Iudiciorum solito, bis de die, matutino, & Vespertino tempore, Sessione Synodali non impedito, in qua nè Querulantium multitudo faceret confusionem, cautum erat, ut Querelæ ex registro præviâ citatione inscriptæ acclamarentur, Actaq; ac decisiones Iudicum in libro ad id specialiter præparato annotatæ conservarentur, & partibus legitimè extraderentur.

20. Audientiam hanc à Iudicijs Ordinarijs distinguebant sequentia.

1. In Ordinarijs Iudicijs causæ solenni processu, hinc de plano terminabantur.

2. Ibi per Patronos, & Procuratores, hinc si placuerat etiam per se ipsas partes controvertabant.

3. Ibi Feriæ certæ, & dies Iudicii sub nullitate Processus instituti, hinc absq; respectu Feriarum, & dierum ex Synodi Privilegio semper discutiebantur, & concludebantur Querelæ.

4. Ibi Solius Iudicis non Assessorum sententia jura dabat: hinc votorum pluralitas concludebat.

5. In ijs appellatio interponi non potuit, nisi ad superiorem Episcopi, hinc ad ipsum Episcopum.

6. In ijs dilationes plures adinventæ, hinc tantùm tres concessæ, nimirum *Patronus*, si quis eum habere voluit, *Copia documentorum*, & *formalis partium audientia* cum subsequuta in instanti decisionè.

7. Ad illa omnes Episcopo subiecti, huc soli Clerici, qui ad Synodum venire tenebantur, tamen à Laicis aditari poterant.

§ III.

De Procuratore Cleri.

21. **P**RÆTER Querelas, cum soleant in Synodo tractari, & resolvi multa particularia negotia secum convenientia, ne eadem Propositiones à pluribus cum temporis dispendio repeterentur sine fructu, ideò pro singulis quatuor Decanatus designatus erat Vir certus, ingenij facilitate, & Iudicij maturitate comendatus, qui singulorum petita in unum supplicem libellum generaliter redacta, nomine omnium in Synodo proponeret, peteretq; resolutionem.

22. Ad eos recurrerant omnes ex designatis cuiq; Decanatus, suum aut suæ Ecclesiæ, vel Parochianorum interesse proponentes, & illi Recurrentium onera gratis, & benevolè suscipiendo, nomine suorum Clientum in Synodo agebant, & resolutionem ab Episcopo per Secretarium recipiebant.

23. Porrò petita sua, & propositiones dabant Procuratores in scriptis cum debita reverentia, & brevissima rei expressione, Episcopo, qui mox, vel in altera Sessione ob negotij gravitatem, singulis per suum Secretarium itidem in scriptis respondebat.

§ I V.

De Magistris Cæremoniarum

24. **H**is commissa fuit attendentia omnium, & singulorum Rituum, ac Cæremoniarum totius actionis Synodalis tam ante, quam post inchoatam Synodum contingentium.

Ejusmodi erant: Publicatio Synodi in festo Epiphaniæ, Ordo Processionum ad præscriptum Secretarij, Habitus Cleri, Ordo item standi, flectendi, sedendi, reverentiam exhibendi, Missæ Synodalis, & in ea totius Cleri incensandi, communicandi cura, & vigilantiâ, Officialium informatio juxta puncta data à Secretario, verbo, eorum omnium quæ insinuata sunt, & mox insinuabuntur promptissima executio &c:

S V.

De Ostiarijs & Præfectis Hospitiorum.

25. **O**stiarijs commissâ erat imò Exclusio Laicorum Ex Ecclesia, paulò antequàm inchoaretur Sessio. 2dò Admonitio eorum, qui forte de Clero tempore actionis Synodalis vagarentur per Ecclesiam, & inutilibus distraherentur confabulationibus. 3tiò Occlusio Portarum, & Ianuarum Ecclesiæ tempore Sessionum, & tandem tertia die post finita omnia, populo pro Gratiarum actione confluenti, apertio.

26. Præfectis Hospitiorum injunctum fuit imò habere Catalogum totius Cleri pro Synodo confluentis, de eorumq; scire Hospitijs. 2dò. Notationes Hospitiorum à Decanis recipere, & apud se ordinatè descriptas tenere, ut sciatur, ubi singuli quærendi pro varijs negotijs. 3tiò. Visitare subinde eorum hospitia, observando, utrum modestè se gerant, an non computationibus indulgent, &c: aliàs fraternè admonitos, si viderint contumaces, Præfectis Scrutinijs, aut Vicario Generali deferre. 4tò. Deniq; præstare id non modò per se, sed etiam per aditòs sibi idoneos Commiñistros in hoc Officio onus relevaturos.

De Reliquis Officialibus Synodi.

27. **O**economus, ut moris est, licet fuit designatus Magister Curie Episcopalis, nihilominus ad solvendum Synodaticum speciali lege nemo obligabatur, nisi, qui, & quantum volebat, contributionem hujusmodi pro libitu suo faciebat.

28. Electi quoque erant ante Synodum Candidati pro variis Officijs ad sequentem Synodum duraturis: nimirum; Examinatores, Judices, Testes Synodales, Censores Librorum, Punctatores, & ceteri, suo loco per Synodum approbandi, de quibus ibidem dicitur à numero 84.

C A P U T 4^{tu}m.

De ijs, quæ immediatè Synodum antecedeabant.

S I.

Instructionem Cleri de methodo Synodali complectens.

29. **A**D congressus Synodales, ut omnes, & singuli, qui ijs de jure, vel consuetudine interesse tenebantur, instructiores accederent, sequentium præmonitionum Tabellæ de mandato suæ Celsitudinis, ad valvas Ecclesie Cathedralis, & Episcopalis Palatii, tempestivè erant publicatæ in his punctis.

30. Imo Meminerint omnes, & singuli ad Synodum accessuri

furi, pridie illius, aut ipso die summo mane, antequam inchoetur actio Synodalis, expiendam esse conscientiam per Confessionem Sacramentalem, coram aliquo ex Confessarijs Synodalibus, specialiter ad id designatis, & publicatis instituendam.

2dò. Confessione peractâ nullus debet communicare privatim, nec Presbyteri Missas habere, sed communicabunt omnes ex manibus Illustrissimi Domini in Missâ Solemni, ad initium Synodi habenda de Spiritu Sancto, & quidem Clerici in superpelliceis. Presbyteri verò stolas rubei coloris habentes.

3tiò. Die prima Synodi, id est tertiâ Februarij convenient omnes tempestivè horâ septimâ matutinâ ad Palatium Episcopale, vestibus talaribus induti, habentes secum superpellicea munda, Parochi insuper stolas, Decani verò etiam Pluvialia, si fieri potest, Coloris rubei, quibus postea parabuntur ad Processionem ex Palatio ad Ecclesiam Cathedralē instituendam. Personæ Cathedrales habebunt sua propria insignia.

4tò. Qui post obtenta beneficia Professionem Fidei in nulla Synodo emiserunt, habeant secum schedulas, cum descriptione nominis sui in ijs, cognominis, tituli, & Decanatus, cui qui subijcitur, quas Professione emissâ, tradent Notario Synodi.

5tò. Habeant secum Breviaria, & in ijs signatum imò. Canticum *Benedictus*: Hymnum, *Gaude Mater Polonia*: in Processione 2dò. Psalmum: *Salvum me fac DEVS*, pro prima, & 3tia die, & *DEVS venerunt gentes* pro 2da die. 3tiò. Hymnum *Veni Creator Spiritus* pro omnibus diebus cantandum.

6tò. In Processione bini æquè procedent, certum inter se spatium servantes, Decanus solus in medio.

7mò. Tempore actionis Synodalis sint attentissimi ijs, quæ dicuntur, leguntur, aguntur, in summo silentio, ab omnibus confabulationibus, & perturbationibus rei Synodalis omninò abstinentes.

8vò. Ubi vocabitur Clerus, nominatim respondeat unusquisq;

vocatus: *Adsum*, & præstet obedientiam, & reverentiam Illustrissimo Domino, prout docebuntur à Magistris cæremoniarum, quorum ordinationem tam in Processionibus, quàm confessu, genu-flexionibus &c. ad amussim exequantur.

9no. Si aliqui habuerint querelas, noverint eas non in ipsa Synodo, sed coram Judicibus ad id specialiter deputatis. horâ per affixionem schedulæ in Palatio Episcopali evulgandâ, esse proponendas, per se ipsos, vel etiam Procuratores, summario tamen processu, licet servatâ formâ iudicij. Eidem iudicio Libelli supplices absentium, & excusationum examinandi post Synodum committuntur.

10mo. Quodsi aliqui suum interessè ad ipsam Synodum habuerint, illud Synodi Procuratoribus exponent, qui nomine Cleri confectis libellis, petitiones, & desideria singulorum, tempore actionis Synodalis Illustrissimo Domino explicabunt.

11mo. Hospitia sua si non simul, saltem non longè distantia à suo Decano habeant, & mox ei suum hospitium significant: Decanus verò descripta suorum Comparochorum hospitia, & suum, Præfecto Hospitiorum deferet, ut sciatur, ubi quis querendus.

12 In hospitij, & incedentes per plateas, omnem modestiam, & gravitatem observent, à compationibus abstineant, sub seram noctem domo non exeant, verbo, in omnibus se ipsos præbeant exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, ut is qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.

13 Decani si qui maturius præ alijs ad urbem se contulerint, cæremonias Synodales à Magistris cæremoniarum addiscere satagant, easq; intellectas, suis etiam Comparochis communicent, ut omnes in re passim non obviâ instructiores reperiantur.

14 Triduo ipsius Synodi, horis pomeridianis, sciant institutum scrutinium singulorum coram deputatis ad id Præfectis. Pro quo ferant secum ad Ecclesiam Cathedralē, vel ubi examinantur, Rubricellam, Breviarium, Schedulam Vice-Custodis

Cathedralis de Oleis sacris hoc anno receptis. Formatas, Institutionem, approbationem, Indultum pro Ecclesia si non est consecrata, Epistolam Pastoralem, Foundationem, & Inventarium nitidè descriptum, & in Folio justo cum marginibus, & hæc omnia exhibeant. Præfectis disciplinæ Ecclesiasticæ, seu scrutiniij.

15. Circa finem Sessionis nemo à suo loco discedat, nisi post abitum à suo Sessionali loco Illustrissimi Domini, exhibunt autem ex Ecclesia non raptim, & turbulenter, sed gravi, decoroq; incessu, nec ex urbe præsumant discedere, nisi eadem Synodo dimissâ, & absolutâ, idq; si coram Præfectis scrutiniij in examine comparuerunt, alias etiam post Synodi conclusionem absq; hujusmodi examine abire prohibentur.

16. Meminerint interim omnes usum baculi, & annulorum sibi prohibitum esse sub amissione eorum, & alijs pænis in contravenientes arbitrio ejusdem Illustrissimi designandis &c.

S. I I.

Ordinem Processionum ad initium, & in fine Synodi expeditarum insinuans.

31. **D**Uæ Processiones in Synodo sunt expeditæ, ad initium pro deductione Illustrissimi Episcopi ex Palatio ad Ecclesiam Cathedralem prima, Altera pro ejusdem post Synodi conclusionem reductione ad idem Palatium. Utriusq; ordo in tabellis descriptus, & unâ cum Cleri instructione ad valvas affixus, hic erat observatus.

32. Prodromus erat universo Clero unus ex Magistris Cæremoniarum superpelliceo indutus cum Virga solita. Hunc se-

quebatur Clericus cum Cruce Cathedrali lignea, associatus hinc inde à duobus Clericis Ductoribus, pluvialibus rubri Coloris indutis, baculos, seu clavas Cathedrales ferentibus: succedebant imò Clerici minorum Ordinum. 2dò. Subdiaconi, 3tiò. Diaconi: 4tò. Presbyteri non beneficiati. 5tò. Altaristæ eo ordine, qui Parochis erat præscriptus, omnes superpelliceis, albis induti. Quem ordinem secutus alter Cæremoniarum Magister, in simili quo primus ornatu habens superintendentiam in hac parte Cleri.

33. Secundus ordo erat Parochorum, & Commendatariorum, seu commendatas Ecclesias habentium, qui superpelliceis, & stolis rubei coloris induti, secundum ordinem Decanatum bini, & bini servantes inter se duorum pedum spatium processerunt hoc modo: 1mò. Decanatus Knyszynensis. 2dò. Augustoviensis, 3tiò. Bobruyscensis, 4tò. Radoszkowiensis. 5tò. Minscensis. 6tò. Orsenfis 7mò. Witebscensis. 8vò. Wolkovyscensis 9nò. Rożanensis 10. Słonimensis. 11. Novogrodensis. 12. Polocensis. 13. Oskwitenfis. 14. Caunensis, 15. Grodnensis. 16. Siemnnensis. 17. Trocensis. 18. Braclaviensis. 19. Kupiscensis. 20. Radunensis 21. Svirensis. 22. Oszmianensis. 23. Poboyscensis. 24. Vilnensis, singuli cum suis Decanis supra stola, & superpelliceum pluvialibus rubri coloris indutis. Hos sequebantur superiores Collegiatarum, Canonicorum Regularium cum Mucetis, & Rochettis ex singulari concessione suæ Celsitudinis pro hac sola vice, & post eos Cæremoniarum Magister.

34. Tertium Ordinem anteivit Clericus Seminarij, deferens insigne Nominis Mariæ, hunc sequebantur Vicarij Ecclesiæ Cathedralis in suis Dalmutijs, sine ijs, sed cum stola AA. RR. DD. Pænitentiarius, qui & Vice Custos, ac Contionator Cathedralis, Prothonotarij Apostolici, Hospites Prælati ex alijs Diocesis, Præpositi, & Abbates Infulati cum Infulis. Hoc loco deferrebantur quatuor Infulæ pretiosæ per quatuor Sacerdotes Pluvialibus indutos, in fine hujus Ordinis, primus, & principalis Cæremoniarum Magister.

35. Ante ultimum V. Capituli Ordinem præferebatur
 Crux argentea associata duobus hinc inde Ceroferarijs, quam
 subsequuti Perillustres Reverendissimi AA. RR. DD. I.
 Archidiaconus Albæ Ruffiæ cum Cancellario Dioecesano. 2dò.
 Canonici. 3tiò. Prælati Ecclesiæ Cathedralis cappis Romanis seu
 togis induti. 4to. Illustrissimi tam Senatores quàm Episcopi
 Suffraganei, quisq; suo loco, tandem ipse Illustrissimus Dominus
 Loci Ordinarius Vilenensis in Cappa, & biyetto, medius inter
 Diaconum, & Subdiaconum Dalmaticis rubei coloris paratos.
 Immediatè post eum ex Clero unus portabat Mitram à Dextris,
 alter baculum à sinistris, Capellanus togam sublevabat.

36. Comitabantur Illustrissimum pro Custodia Corporis
 Cives Vilenenses jurisdictioni temporali suæ Celsitudinis subje-
 cti cum Vexillo expanso. Processione durante decantabatur
 Canticum *Benedictus*, ut in laudibus: *Psal: Confitebor tibi Do-*
mine: ut in Vesperis Dominicæ, Hymnus *Gaude Mater Polo-*
nia ex Vesperis D. Stanislai.

S. I I I.

De ijs quæ agebantur
 pridie Synodi.

37. Ultimâ die Synodum præcedente, Ecclesia Cathedra-
 lis ornata usq; ad valvas aulæ, columnæ propiores
 Altari, peristromatibus pretiosioribus, pavementum frondibus,
 Altaria Tobaleis mundis, & candelarum Reliquiarumq; in arcu-
 dis argenteis pulchro ordine collocatis, varietate, Valvæ, Ianua,
 imò Porticus ramis, & frondibus virentibus decorata cerneban-
 tur. Ad dextram valvarum partem in tapete pendebat charta
 continens nomina, cognomina Officialium Synodaliū post eo-

rum in ima Sessione Promulgationem affixa, ad alteram itidem in tapete Ordo Processionis, instructio Cleri.

38. Pendebant ibidem & aliæ schedulæ horam Synodi inchoandæ denuntiantes, Confessarios tam ex Clero, quàm ex omnibus Religionibus designatos, viros discretos, & prudentes, Sanctitate, ac doctrinâ illustres continentes, quibus data erat facultas absolvendi ab omnibus reservatis universos, & solos ad Synodum confluentes, non alios, duratura ad decursum ante, & post expeditam Synodum unius septimanæ.

39. Præparata quoq; erat pro Illustrissimo Episcopo in Ecclesia triplex sedes, Prima in throno Ordinario ad cornu Evangelij, in qua semper sumebat paramenta, dum Pontificaliter celebraret. 2da ante infimum gradum in Faldistorio. 3tia deniq; in ipso plano Altaris, ubi sedebat tempore actionis Synodalis.

40. A dextris, & sinistris Illustrissimi Episcopi disposita cernebantur in semicirculum sedilia ab Altari ad stalla Canonico- rum, in quibus sessuri erant Illustrissimi Infulati, Dignitates, & Canonici. Post ea, præparatæ erant duæ mensulæ Tapetibus tectæ, una à dextris pro Vicario Generali ad deponenda in ea Decreta, altera à sinistris pro Secretario, Notario Synodi, Actisq; eorum. Ad hanc alteram mensam constitutus fuit suggestus, tum pro sermonibus in Synodo habendis, tum pro Decretorum lectione, Officialium promulgatione, alijsq; negotijs publicandis. In loco ab Altari remotiore erat mensula parva pro Oecono- mo præparata, ubi ipse tempore vocationis Cleri pro more assideret, si forte aliquis vellet juxta Canonicam dispositionem aliquid offerre in honorem Cathedræ.

41. Pridie Synodi potissimum sub noctem præcedentem pulsabantur campanæ, tam in Cathedrali, quàm etiam alijs Ecclesijs totius Urbis festivo sonitu, imitantibus idem suâ sponte Dis-
sonitis.

Post Vesperas de die, ante Synodum, quibus aderat Illustris-

simus Loci-Ordinarius, & Completorium: celebratum pariter fuit matutinum, & laudes sequentis diei, ut ejus functionibus majus temporis spatium remaneret.

PARS SECUNDA

De Ordine Sessionum Synodalium.

SESSIO PRIMA

Quæ fuit die 3. Februarij anno Domini 1717.

42. **H**Orâ per Schedulas affixas designatâ, expeditis suis Confessionibus convenit universus Clerus ad Palatium Episcopale, ex quo omnes superpelliceis mundis, Parochi insuper stolis, Decani uerò etiam Pluvialibus, quantum fieri poterat rubri Coloris induti, unâ cum Clero Seminarij, Cathedrali, Canonicis, ac Prælati, omnes supplicantes, psallentesq; processionali ritu deduxerunt Illustrissimum Dominum Loci-Ordinarium suum ad Ecclesiam Cathedralem, Ordine supra expresso, pulsantibus continuo in omnibus Ecclesijs campanis, & musicâ resonante.

43. In porta Ecclesiæ sumpsit aquam benedictam Illustrissimus, quâ se, & alios asperxit, tum ante majus Altare procumbens supra Faldistorium ante infimum gradum oravit aliquantum, deinde surgens factâ Cruci reverentiâ ivit ad thronum, ubi depositâ Cappâ sumpsit paramenta rubei Coloris pro Missâ solemnide Spiritu S. dicenda cum *Gloria, & Credo*: Similiter & Ca-

Cañonici pro assistentia Illustrissimo exhibenda parabantur Dalmaticis ejusdem Coloris, interim Nonâ decantabatur.

44. In Missâ nulla fuit commemoratio diei: in ea incensabatur totus Clerus, & communionem de manibus sui Pastoris sumpsit, Presbyteri habebant stolas rubei coloris, dum communicabant.

45. In fine Missæ benedictio non erat data, sed reservata ad finem Sessionis, post quàm Illustrissimus Dominus, exutus in fede vestibus Sacris usq; ad tunicellam inclusivè, accepit Pluviale rubri coloris, Canonici Dalmaticas retinentibus, ut in Missâ.

46. Facto silentio, Diaconus stans à dextra Episcopi, facie versâ ad Clerum cantavit *Orate*, in tono *levate* mox omnibus genu flexis, & aliquantum Illustrissimus itidem à throno ad Altare, ante infimum gradum progressus, ibidemq; procumbens supra Faldistorium, depositâ Mitrà, inchoavit Antiphonam *Exaudi nos*, Vicarijs Ecclesiæ Cathedralis prosequentibus: quâ finitâ, surrexit, & sedit in Faldistorio, facie versâ ad populum, surgente quoq; & confidente Universo Clero decantabatur Psalmus *Salvum me fac DEVS* per choros alternatim.

Psalmo finito, & repetitâ Antiphonâ surrexerunt omnes cum Illustrissimo, qui depositâ mitrà conversus ad Altare recitavit Orationem: *Adsumus Domine* & secundam ut in Pontificali, stantibus omnibus usq; ad finem Orationis secundæ, tum cum Episcopo procumbente ad Faldistorium assumptâ Mitrà, omnes genuflexi cantabant *Litanias*, intonantibus Vicarijs Cathedralibus, Clero respondente.

Ubi ventum fuit ad verba ut *Omnibus Fidelibus &c:* surgens cum Mitra, & baculo, Clero genu flectenti benedixit, & iterum procubuit ad finem *Litaniarum*.

47. Post *Litanias* Surgentibus omnibus Episcopus depositâ Mitrà stans in loco suo versus Altare dixit: *Oremus* Diac: *Flectamus genua* Subdiac: *Levate. Da quesumus.* Tum processit ad Sedem sibi paratam, in medio Altaris in plano ejus, ibidemq; bene-

benedixit incensum, & mox benedictionem dedit Diacono, more solito, uti in Missa pro cantando Evangelio. Qui accepta benedictione comitatus à duobus Acolythis cum candelis, accedens ad dexteram Episcopi in plano Altaris, Subdiacono librum tenente, cantavit Evangelium prout in Pontificali, Subdiaconus detulit librum Episcopo osculandum, quem etiam assistens Presbyter Prælatus stantem, & baculum in manibus tenentem, incensavit.

48. His peractis Episcopus deposita mitrà genuflexus versus Altare incepit Hymnum *Veni Creator* prosequentibus omnibus, post decantatos 4. Versus surrexit, pariter omnes cum Episcopo surgentes stabant ad finem Hymni. Ostiarii interim exclusis laicis januas occluserunt. Post finitum hymnum, confidentibus omnibus, incepit Illustrissimus Episcopus cum Mitra allocutionem Cleri *VENERABILES FRATRES*, quam ultra explanavit proprio sermone infra apponendo. Quo expleto, Vicarius Generalis, comitatus à Cæremoniario detulit, cum solitis reverentijs, ad Illustrissimum Episcopum Decreta SS. Conc. Trid. & Decreta Præliminaria, quæ accepta Illustrissimus mox tradidit Secretario leganda, quibus ille reverenter susceptis ascendit ad suggestum & stans, aperto capite legit.

DECRETUM I.

De Synodi inchoatione.

49. **I**N nomine Sanctissimæ & individux Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus S. Ad DEI Omnipotentis laudem, & gloriam Beatissimæ semper Virginis DEI Matris singularem cultum, Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, nec non Sanctorum Stanislai Martyris, & Pontificis, Ladislai, & Casimiri Confessorum, ac aliorum

San-

Sanctorum hujus inclytæ Ecclesiæ nostræ Cathedralis Patronorum Venerationem, Nos Constantinus Casimirus Brzostowski, DEI, & Apostolicæ sedis Gratia Episcopus Vilenfis, Sanctissimi Domini Nostri Clementis D. P. Papæ XI. Prælati Domesticus, & Pontificij Solij Assistent &c: in præsentia, assistentia, & de consilio Venerabilis Capituli Nostri in termino hodierno post multiplicem indictionem nostram longè ante præmissam, & legitimè publicatam incidente, Synodum Diocesanam DEI nomine invocato feliciter inchoamus, & inchoatam esse denunciamus. Faxint superi precibus Virginis Beatissimæ, & eorundem Sanctorum, ut quemadmodum speramus ex hoc Sacro cætu Spiritûs S. illuminatricem gratiam ad Officia nostra secundùm voluntatem DEI, peragenda reportemus.

Finito primo Decreto legit Decreta ulteriora lecto capite.

DECRETUM II.

De præjudicio non inferendo.

30. **S**I cuiquam in hac Synodo sedere, incedere, vocari, aut quid aliud agere præter suæ dignitatis gradum, & conditionem contigerit, nemini propterea novum jus acquisitum fuisse decernimus, sed omnia in eo statu, in quo erant ante Synodi inchoationem firma remanere declaramus.

DECRETUM III.

De modo vivendi tempore
Synodi.

51. **C**UM non modò lege Divinâ, & Canonicâ, verùm etiam, naturali rationis lumine, ad rectum populi regimen, necessarium est exemplum, bonorum Operum, in Ecclesiasticis, nec solùm quo ad externam speciem, si in intimis plùs, quàm laicè diffueremus, quod esset hypocrisis, sed etiam internum, conservando conscientix candorem; idè Clerum nostrum hic præsentem Paternè adhortamur, & per viscera misericordix DEI nostri obsecramus, ut hoc vel maxime tempore durantis Synodi in conversatione, & charitate Laicis hominibus præluceat Omni Virtutum splendore, ut videant omnes opera ejus bona, & glorificent Patrem nostrum qui in cælis est Observantes tabellam disciplinx Synodalis ad valvas publicatæ.

Hoc loco legit tabellam Instructionis Cleri à numero 4to ad finem

DECRETUM IV:

De Oratione publica.

52. **Q**UONIAM antiqua praxi, & consuetudine habetur introductum in Synodali conventu Orationem fieri, idè in omnibus precibus maxime in Sacrosanctis Missarum Officijs orandum edicimus pro Sanctissimo Domino

nostro Clemente XI. totoq; Collegio Cardinalium, pro Serenissimo Rege Augusto, pro constanti perpetuoq; Cleri, populiq; hujus Dioecesis profectu, ac Salutari præsentis Synodi successu, pro pace Regni, & Statuum Reipublicæ concordia, ac tranquillitate, ut omnes quæ publicæ quæ privatæ totius Ecclesiæ, ac Patriæ nostræ necessitates, ex Suffragijs Orationis nostræ emolumentum reportent.

DECRETUM V.

De Officialibus Synodi.

53. **S**YNODUS hæc Sancta, quatenus exactius, & cum majori fructu peragi valeret, Officia illius in sequentes Personas distribuimus, adhortantes unumquemq; in Domino, ut in designatis sibi, præsertim Scrutinijs functionibus omne Studium, & diligentiam adhiberent.

OFFICIALES SYNODI

Promotor.

Perillustris A. R. D. IOANNES DABROWSKI, Auditor curiæ Illustrissimi Domini nostri Loci-Ordinarij.

Secretarius.

Perillustris A. R. D. ALEXANDER ZEBROWSKI, S. Th; & I. U. Doctor Archidiaconus Albæ Ruffiæ.

Notarius Synodi.

Perillustris A. R. D. IOANNES BYCHOWIEC,
Cancellarius Dioecesis Vilnensis.

Magister Cæremoniarum.

Illustris A. R. D. PETRUS SCHENFELTT,
Canonicus Smolenscensis Magister cæremoniarum Ec-
clesiæ, Præpositus Ecclesiæ Sanctissimæ Trinitatis,

Præfetti Scrutinij,

Seu disciplinæ Ecclesiasticæ erant Perillustres
Admodum Reverendi Domini Canonici Vilnenses,
quorum unicuiq; commissam erat Scrutinium qua-
tuor Decanatum: & pro relevando eorum labore
fuerunt additi ad singulos ex Clero tum Urbano
tum Foraneo tres Personæ, vitâ, moribus, & re-
rum peritiâ, commendatæ, Qui singulorum Scruti-
nia in iustum redacta volumen, juxta præscriptum
Tabellæ Scrutinij, suæ Celsitudini exhibuerunt.

Judices Querelarum.

Perillustris Reverendissimus Dominus GEOR-
GIUS ANCUTA, I. U. Doctor Canonicus, & Offi-
cialis Generalis Vilnensis.

Perillustris A. R. D. FRANCISCUS GIECE-
WICZ Canonicus Vilnensis.

Perilluftris A. R. D. ADAMVS KIELPINSKI,
Canonicus Vilnensis.

Perilluftris A. R. D. IOANNES BYCHOWIEC,
Cancellarius Diocefanus.

Perilluftris A. R. D. ALEXANDER ZEBROW-
SKI, S. Th: & I. U. Doctor Archidiaconus Albæ
Ruffiæ.

Illuftris A. R. D. IOSEPHVS PUZYNA, S. Th.
Licentiatus, Canonicus Smolenscensis, Parochus U-
cianensis.

Procurator Cleri.

Illuftris A. R. D. MATTHIAS EYGIRD Deca-
nus, & Parochus Poboyfcensis.

OEconomus.

Magnificus Dominus IACOBVS WOLSKI Pro-
thesaurarius Nowogrodensis, Mareschaleus Curia
Illuftriffimi Loci-Ordinarij.

Oftiarij.

A. R. D. FRANCISCVS GAYDAMOWSKI, Vi-
carius Vilnensis ad Ecclefiam Parochialem S. Io-
annis.

A. R. D. ADAMVS WYSOGIERD, Parochus
Lawarifcensis.

54. **D**Um vocarentur Officiales, singuli respondebant; *Adsum,* factâq; reverentiâ Illustrissimo Episcopo in medio, occupabat quilibet locum suum: Secretarius verò, finito hoc Decreto, descendit de suggestu, & unâ eum Promotore accessit ad Illustrissimum Episcopum. Promotor insitit pro Fidei Professione in hæc verba; legens ex Scheda in libro suo contenta.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Statuit Sacrosancta Tridentina Synodus, ut quicumq; beneficia Ecclesiastica obtinent, & Synodo adesse tenentur, quo primum tempore hæc habebitur, eiq; interfuerint, Fidei professionem emittant prout illud Tridentina constitutione expressum est. Ideò Ego Ioannes Dabrowski, Auditor Curie suæ Celsitudinis, huius Synodi Promotor, humiliter peto, illam constitutionem legi, & ad præscriptum ab ijs, qui tenentur, omnia, & singula præstari.

Responsum dedit Illustrissimus Episcopus, decernimus ita fieri. Mox ei factâ reverentiâ recesserunt, Promotor ad locum suum, Secretarius ad suggestum, in quo tertio capite legit.

D E C R E T U M VI.

De Professione Fidei faciendâ.

55. **S**ancitum est in Sacrosancto Concilio Tridentino, ut quicumq; Beneficia Ecclesiastica obtinebunt, qui item ad Diocesanam Synodum convenire debent, omnes in ipsa Synodo, ad quam primò convenient, Professionem Fidei emittant. Verba Conc: Trid: hæc sunt Sessione 25. cap: 2. quod caput legit usq; ad finem.

Subjunxit tandem finitâ lectione.

Procedant in medium omnes, & singuli, tam Persona Reverendissimi Capituli, quam ex Clero universi, qui post obtenta Ecclesiastica beneficia in nulla Synodo Professionem Fidei emiserunt, & genu flexi in medio ante Illustrissimum Dominum, Fidem unâ mecum profiteantur.

Mox Ipse descendit de suggestu, & genuflexus cum omnibus alijs, prælegente sibi ex Pontificali Romano Professionem Fidei uno ex lectoribus, eandem Professionem omnes simul emiserunt, & in fine primò Prælati, & Canonici, tum Clerus Cathedralis, deniq; universi beneficiati bini, terni, quaterni ad Illustrissimum Episcopum accedentes, jurârunt super expositis Evangelijs ante thronum, in hæc Verba: Ego idem N: N: Spondeo &c. Redeuntes interim à loco juramenti reddebant singuli Notario Synodali Schedulas, nomina sua, cognomina, beneficiorum titulos &c. continentes, ut libro inscriberentur, & occupârunt sua loca, ubi quisq; sedit, ante Professionem,

56. Secretarius de suggestu indixit continuationem Sessionis, fore post Completorium, in hæc verba:

Illustrissimus, Excellentissimus, ac Reverendissimus Dominus Loci Ordinarius indicit continuationem hujus Sessionis fore hodie post Completorium, in qua vocabuntur omnes ex Catalogo, & Scrutinium fieri à Præfectis, pro quo ut omnes parati, & cum debitis requisitis juxta instructionem ad valvas affixam, & immediatè lectam convenirent ad Ecclesiam Cathedralem, injunxit: Iudicia Quæ clarum fundabuntur in Palatio Episcopali à prandijs borâ secundâ,

Post denuntiationem descendit de suggestu, & Promotor accersito Notario, institit contra Contumaciam absentium his Verbis.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

57. **C**um jam dies tertia mensis Februarij anni curren-
tis venerit, quæ omnes, & singuli Ecclesiastici Ordinis
homines, in hac Diocesi Vilnensi reperibiles, ad præscriptum legiti-
mè moniti, Synodo huic jam presentes adesse debent, nec tamen huc-
usq; comparuerunt, aut suæ noui comparitionis per Procuratorem,
justam rationem attulerunt, ideò pro mei muneris Officio Ego Io-
annes Dabrowski, &c: Promotor Synodi, eorum Contumaciam ac-
cuso, simulq; in sto apud suam Celsitudinem, quatenus contra illos
Citationem Valvis hujus Ecclesiæ Cathedralis affigi, & cum iisdem,
tanquam inobedientibus agi jubeat, prout juris est, & Sacrorum
Canonum ratio postulat.

58. His dictis, & accepto responso Illustrissimi Domini
conuersus ad Notarium dixit. Ego qui supra &c: Promotor, ro-
go te Perillustrem Admodum Reverendum Dominum IOAN-
NEM BYCHOWIEC, Cancellarium Diocesis Vilnensis, &
Notarium Synodi, ut de Omnibus, & singulis in hac Sessione peractis,
unum, aut plura consicias Instrumenta. Respondente Notario:
Consiciam assumptis testibus &c: recessit ad suum locum.

59. Ianuis apertis, exiit Illustrissimus Episcopus Pont-
ficalia, cappam induit, dataq; manu tantum benedictione Cle-
ro, nam Solemniter benedicturus erat in fine Sessionis, ac
factâ brevi oratione in Faldistorio, recessit, assistente sibi Cle-
ro Cathedralis Ecclesiæ, cæteris ad propria hospitia abeunti-
bus. Mox singulis Capellis affixæ cernebantur tabellæ di-
tributionis Cleri pro Serutinio peragendo.

Con-

Continuatio primæ Sæssionis horis pomeridianis

60. **P**ost Vesperas, & Completorium Illustrissimus Dominus Cappâ indutus à suo Capitulo absq; associatione totius Cleri, deductus ad Ecclesiam Cathedralè, oravit de more ante SS. Sacramentum, & ante majus Altare apud sedem suam accepit amictum, stolam, Pluviale, Mitram, & baculum, tum descendit ad sedem Synodalem, Canonicis ut manè paratis.

Diaconus assistens à dextris cantavit *Orate* & omnes genu flexi pro Oratione; post modicum spatium surgens Episcopus recitavit orationem: *Adsummus* tum confidentib9 omnibus. Promotor institit pro Clero vocando, Scrutinio peragendo &c; his verbis,

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

61. *Sancitum est Concilij Generalibus, & præcipuè Tridentino quòd omnes Ecclesiastici Viri, qui jure, vel consuetudine, Synodo Diocesana interesse debent, si negligentes fuerint, penas Sacris Canonibus sancitas incurrant, quamobrem eos omnes ex suggestu vocari publicè, & successivè Cathedraticum jure Diocesano debitum persolveri, tum Scrutinium à Præfectis à sua Celsitudine ad id muneris designatis, Sapienter institutum haberi, humiliter peto.*

Facto mandato, Secretarius de suggestu legit.

DECRETUM VIII.

De

De Clero vocando, Synodatico Solvendo.

63. **V**Ocatio Cleri à Pontificali Romano præscripta, ut commodius peragi valeat, insistentes praxi aliarum Synodorum, hodie eam inchoari mandamus, revocantes in memoriam eam obligationem, quam tradit idem Pontificalis, ut vocati assurgentes modestâ voce respondeant: *Adsum*, & debitam Episcopis exhibeant reverentiam. Beneficiati verò redeuntes à Nobis, accedant ad Oeconomum nostrum, & secundum jura Canonica Synodaticum exolvant.

DECRETUM IX.

De Scrutinio peragendo.

64. **S**crutinium Synodale sancta consuetudine introductum à Patribus, tempore Vocationis Cleri, à Præfatis ad hujusmodi Officium designatis, institui decernimus, hoc est: dum alij vocantur, vocatorum, & eorum Decanatum qui hodie vocari non poterunt, fiat Scrutinium in Capellis hujus Ecclesiæ, per schedulas affixas, distributis; ad quas quàmprimùm Perillustres Admodum Reverendi Domini Canonici, expletâ suâ vocatione accesserint, Illustres Admodum Reverendi Domini, Decani ex ordine suo unumquemq; submittent.

65. Præfati itaq; Scrutiniij Synodalis, pro sua quisq; timorata, religiosaq; conscientia, in veritate, & justitia Scrutinium agent, præscriptum tabellæ editæ ad unguem observabunt, curabuntq; aptè, & distinctè connotare, quæ reper-

rint, & rebus à se notatis unusquisq; ex Scrutatoribus subscribet, testimoniumq; brevissimum peracti Scrutinij singulis extradet.

66. Ijdem audito pulsu campanulæ sacrificiæ, mox ad propria loca redibunt, Scrutinia intermissa post completam benedictionem, in ijsdem Capellis, vel etiam in propria Residentia, contnuabunt.

67. Qui ad Scrutinia non accesserint, perinde punientur, ac ij, qui ad hanc Synodum nullâ causâ, legitimè impediti, veni. e neglexerunt,

Publicato Decreto Scrutinij.

Scrutatores maximè ij, quibus assignata fuit ultima pars Cleri, uti Decanatus Knyszynensis, Augustoviensis, Bobruylensis, Radoszkowiensis &c: Scrutandi, acceferunt ad Capellas, & ibi juxta tabellas sibi datas à Secretario, instituerunt examen, seu Scrutinium.

68. Secretarius verò incepit Vocationem Cleri ex libro ad id specialiter præparato, vocando ex suggestu 1mò. Illustrissimos Episcopos, & Reverendissimum Capitulum Cathedrale. 2dò. Perillustres Abbates, & Præpositos Insulatos. 3tiò Clerum Cathedralem 4tò. Clerum Urbanum. 5tò deniq; Clerum foraneum, incipiendo à Decanatu Vilnensi &c.

69. Secretario vocante Clerum, Notarius Synodi in Catalogo notavit calamo absentes. Unusquisq; vocatus respondit clarâ voce: *Adsum*, & Illustrissimo exhibuit debitam reverentiâ.

70. OEconomus ad mensam, remotiori in loco ab Illustrissimo Episcopo sedens, recipiebat Synodaticum, si quis illud contribuit; & notavit solventes in libro suo.

71. Vocatione Cleri ob pluralitatem vocandorum in Crastinum limitatâ, datum erat signum campanulæ Sacristiæ, ut
seli-

rel' Et Scrutinio redirent omnes ad sua loca.

Facto silentio, Secretarius ex suggestu indixit pro sequente die Officium mortuorum his verbis.

DECRETUM X. De Officio Mortuorum.

72. **N**E Defunctorum etiam in Domino, Fratrum nostrorum, omnem videamur deposuisse curam; ideò pro Sacerdotibus, & Clericis, qui post ultimam Synodum obiêrunt, solemnem fieri commemorationem, crastinâ die volumus, pro quibus, ut singuli Presbyteri Missam numero imo, in Missali positam, cum Oratione: DEUS qui inter Aplicos Sacerdotes &c: absolvant, disponimus, & mandamus.

Deinde Sessionem secundam denuntiavit.

DECRETUM XI. De Sessione secunda

73. **D**Ecernimus quicq; & indicimus Sessionem sequentem crastinâ die fore, tempore matutino horâ 7mâ, pro qua, ut omnes, audito pulsu Campanæ majoris, ad Ecclesiam Cathedralem conveniant, præmonemus.

Promotor 2dò institit contra contumaces absentes, & pro rogatu Notarij modo supra expresso à numero 57.

Præfectus Cantûs stans in suo loco ad cornu Evangelij cantavit: *Orate*, tum Illustrissimo Episcopo, & alijs omnibus

genuflexis ad orandum; proposuit capita orationis mentalis in tenore sequenti.

I.

74. **ORATE** Fratres charissimi, & corporibus prostrati, mentes ad celum erigite, suppliciter deprecantes, ut **DEVS**, & Dominus noster veniam peccatorum concedat, errata & delicta, quæ in Clericali disciplina, & Officijs Sacerdotalibus, multipliciter commissimus, condonet.

Psalm: Confitebor tibi Domine in toto corde meo. 110.

II.

75. **ORATE** sine intermissione Patrem misericordiarum, & **DEVM** totius Consolationis, quem esse in medio Nostri pie credimus, ut nobis Spiritus S. dona largiri dignetur, quatenus eius gratiâ adjuvi, dignè ambulantes vocatione nostra, quæ vocari sumus, Sacramenta ritè administremus, verbum **DEI** fructuose prædicemus, animas sollicitè curemus, religiosè vivamus, in patientia possideamus animas nostras.

Psalm: Deus misereatur nostri. 66.

III.

76. **ORATE** pro Ecclesia Sancta **DEI**, toto orbe terrarum diffusa, ut **DEVS**, & Dominus noster eam custodire, & gubernare dignetur, una cum Famulo suo Papa nostro Clemente, totoq; Cardinalium Collegio, ac universo Spirituali statu.

Psalm: **DEUS** in nomine tuo Salvum me fac. 53.

77. Incipiebat quodlibet caput quo ad tonum per notas *Fa, mi, re, Fa, fa, ug*: Fratres charissimi &c: terminabat per *Fa, re*. In fine orationis, manente Clero genibus flexis, Episcopus surgens de more, benedixit eidem solemniter sine Indulgentiis

SECUNDA

tamen. Recessit ex Ecclesia Cathedrali cum Cappa: ex Clero alij ad sua hospitia, alij ad continuationem Scrutiniolorum, alij ad Judicia Querelarum, post Sessionem limitatam, se contulerunt.

Finis Sessionis Primæ.

SESSIO II.

28. Die 4ta Februarij, summo manè dato signo campanæ, convenit Clerus ad Ecclesiam Cathedrali, ubi cantatus erat Officij Defunctorum unus Nocturnus, ob temporis brevitatem, tempore cujus, privatæ Missæ De Requiem, cum unica oratione: *DEVS qui inter Apostolicos*, Epistola, & Evangelio, ut in Missali una Missa (Gav: pag: 50. num 2.) celebrabatur continuò.

79. Descendit Illustrissimus Cappâ indutus, ad Ecclesiam Cathedrali, assistente sibi VV. Capitulo, cum solitis, aspersione, & oratione mentali, ante majus Altare.

80. Cantata fuit Missa ab Illustrissimo pro Defunctis cum unica Oratione, ut dictum immediatè, in qua observabantur omnia ut in Missali & Cæremoniali.

81. Finitâ Missâ, instituta est Processio Generalis pro defunctis, ut in Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, cum solitis, incensatione, & aspersione; Illustrissimus Episcopus tunc indutus erat amictu, albâ, Stolâ, & Pluviali coloris violacei cum Mitra.

In Processione processit Reverendissimum Capitulum, Vicarij, & soli Decani, cæteris manentibus in suo loco, ob angustias loci. Post Processionem facta est de more absolutio. in loco solito.

Subdiaconus tenebat crucem, & Acolithi candelabra ad caput panni contra Episcopum; interim à choro cantabatur Respon-

P A R S

48
 forium: *Libera me*, & reliqua (uti aspersio, & incensatio) executioni mandata de more. *Oratio: DEVS qui inter Apostolicos.* Tum duo Vicarij Ecclesiæ Cathedralis cantarunt. *Requiescant in pace: & amotus pannus.*

82. His peractis, Illustrissimus Episcopus mutavit paramenta: assumendo ea in colore rubro. Canonici item ut heri Dalmaticis pariter coloris rubri parati fuerunt, tum cum baculo ascendit ad Faldistorium, juxta inferiorem gradum sibi paratum, ut heri annotatum.

Diaconus cantavit *Orate*, & genu flectentibus omnibus, Illustrissimus Episcopus incepit genuflexus Antiphonam, præintonnante sibi uno ex Vicarijs Cathedralibus, *Propitius esto sine Mitra: quâ finitâ surrexerunt omnes, & sedentes tecto capite, cantarunt Psalmum: DEVS Venerunt Gentes &c:* alternatim usq; ad repetitionem Antiphonæ inclusivè.

83. Post Antiphonam repetitam, Illustrissimus Episcopus depositâ Mitrà surgens, & stans versus Altare, dixit: *Oremus: Ministri: flectamus genua, levate. DEVS qui nos ut in Pontific: &c: dictâ hac Oratione, ut heri, ascendit ad planum Altaris, ad locum sibi præparatum, & ibi sedens, benedixit incensum, & Diaconum, ibiq; ante sedem stabat tenens baculum, dum cantabatur Evangelium, & osculatus est librum à Subdiacono porrectum, & incensatus à Prælato, ut heri, tum genuflexus incepit: Veni Creator ut heri. Post decantatos, 4. Versus, surrexit cum omnibus, & stetit usq; ad Conclusionem, interim Ostiarij excluderunt Laicos ex Ecclesia, & januas occluserunt, ut heri.*

Hymno dicto, Illustrissimus sedens cum Mitrà; allocutus est Clerum: *Venerabiles &c: ut in Pontific: & habitus est sermo per Vicarium Generalem.*

84. Quo expleto, institit Promotor pro Electione Examinatorum, Iudicum, & Testium Synodalium in hæc verba:

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Sacrofanctum Concilium Tridentinum in hęc Constitutionib9 Bonifacij VIII. decrevit, ut, cum Diocesana Synodus celebratur, sex ad minus ab Episcopo, vel ejus Vicario, Examinatores nominarentur, quorum tres ab Episcopo eligendi simul cum Eodem ad Ecclesias Parochiales Promoveendorum, Examen instituant. Mandavit amplius, eligi, Quibus dignitate aliqua, Personatu, aut Cathedralis Ecclesia Canonatu fulgentibus, præter locorum Ordinarios, cause Ecclesiastica, & Spirituales, ad forum Ecclesiasticum spectantes, per Apostolica sedis Literas, aut Legatos committi possint: sicut etiam viri probate vite, juxta Sacrorum Canonum præscriptum in Testes Synodales admittendi sunt: quapropter Ego hujus Synodi Promotor, humillimè peto, ut à Celsitudine Vestra proponantur ij, quos ad prædicta peragenda possit hæc Sancta Synodus designare.

85. Mediante decreto suæ Celsitudinis, Secretarius ascendens suggestum, legit primò constitutiones Sacrosancti Concilij Tridentini Session: 25. de refor: Cap: 10. § Quoniam ob malitosum, & Bonifacij VIII. ex Corpore Juris de re scriptis in 6to incipit: Statutum De Judicibus Synodalibus Subjungens: Vt igitur ejusmodi Decreta executioni mandentur, deputamus pro Judicibus Synodalibus, quibus cause à S. Sede Apostolica, vel ejus Nuntiatura delegabuntur judicanda, sequentes Personas, quæ sequuntur.

JUDICES SYNODALES.

86. Illustrissimus Reverendissimus Dominus ALEXANDER HORAIN, Episcopus Smolenscensis, No-

minatus

natūs Samogitiensis, Archidiaconus Prælatūs Vilnensis.

Illustrissimus Reverendissimus Dominus MATHIAS ANCUTA, Episcopus Mifinopolitanus, Nominatus, Coadjutor, Suffraganeus, Custos Prælatūs Vilnensis, Referendarius M. D. L.

Illustrissimus Reverendissimus Dominus CAROLUS PANCERZYNSKI, Episcopus Hieropolitanus Suffraganeus Albæ Ruffiæ, Cantor Prælatūs Vilnensis, Notarius M. D. L.

Perillusttris Reverendissimus Dominus BOGUSLAVUS CORVINUS Gosiewski, Decanus Prælatūs Vilnensis.

Perillusttris A. R. D. CHRISTOPHORUS BIALŁOZOR, I. V. Doctor, Canonicus Vilnensis.

Illustrissimus Reverendissimus Dominus LUDOVICUS OGINSKI, Nominatus Episcopus Smolenscensis, Canonicus Vilnensis.

Perillusttris Reverendissimus Dominus GEORGIUS ANCUTA, I. V. Doctor, Canonicus, & Officialis Generalis Vilnensis.

Perillusttris A. R. Dominus ALEXANDER ZEBROWSKI, S. Th; & I. V. Doctor, Archidiaconus Albæ Ruffiæ.

Illustris A. R. Dominus IOANNES TOE-

SCIKIEWICZ Canonicus Smolenscensis Protonotarius Apostolicus, Parochus Vilnensis.

87. Post Eorum Nominationem quærens ex Clero: *Placent ne Vobis?* qui respondit, *Eos sibi placere.* Tum legit ulterius ex Sess: 24. de reform: Cap: 18. Concilij Trid: Paragraphum: *Examinatores &c:* subjungens: *Hujusmodi igitur Sanctionibus obsequentes, proponimus Vobis Viros, pietate ac doctrinâ præstantes, qui examinatorum Officio fungantur, quoad altera Synodus habebitur.*

Examinatores Synodales

88. Perillustri Reverendissimus Dominus GEORGIUS CASIMIRUS ANCUTA, I. V. Doctor Canonicus & Officialis Generalis Vilnensis.

Perillustri A. R. D. IOANNES BYCHOWIEC, Cancellarius Diœcesanus.

Perillustri A. R. D. ALEXANDER ZEBROWSKI S. Th: & I. V. Doctor Archidiaconus Albæ Ruffiæ.

A. R. P. PETRUS PUZYNA, Soc: IESU Theologus noster.

Illustri A. R. D. PETRUS PROCEWICZ S. Theol: Doctor Canonicus Regularis Lateranensis,

A. R. P. IACOBUS CIBONI, Præpositus Mis: Domûs Vilnensis.

A. R. P. PLACIDUS KNIECZON Ordinis Prædicatorum.

Publicatione completâ, quæsit: *Placentne vobis?* & respondit Clerus: *Placent:* Subdidit deniq; .

De Testibus Synodalibus.

DECRETUM XII.

89. **V**etus est consuetudo legitimè introducta, ut in singulis Dioecesanis Synodis certæ Personæ, vitâ & moribus graves, ac probatæ virtutis delegerentur, quæ sæculò invigilarent, & animadverterent: an aliquid in Vrbe, vel Dioecesi sit, quod corrigi, emendarivè debeat, ac si quid tale cognoscerent, ut Nobis, vel Vicario nostro Generali, cum summa integritate deferrent ac significarent.

Nè igitur hoc Sanctum institutum in nostra Dioecesi omittatur, pro hoc Officio in singulis Decanatibus Illustres **A. RR. DD.** Decanos designamus, & deputamus.

90. Post lectionem Subjungens: *Placentne hoc Vobis?* Respondente Clero: *Placet,* Primus Prælati stolâ supra Rocchetum & pluviali rubri coloris indutus, præcedente Magistro Cæremoniarum, comitantibusvè quatuor Clericis cum intortitijs accensis, detulit Sacras Reliquias **D. Stanislai** Episcopi & Martyris ex Sacristia ad Illustrissimum; qui assurgens cum Clero apprehendit illas utraq; manu, deponendoq; in gremio confedit cum Mitra, Et Secretarius ex suggestu vocavit Illustres **Adm. RR. DD.** Decanos ad præstandum Iuramentum dicens: *Prodeant in medium Illustres Adm. RR. DD. Decani omnes, & genuflexi præstent iuramentum, de fideliter adimplendo suo Officio, juxta dispositionem juris Canonici*

nici, ut videre est apud Pirrhing tit: 24. de Officio Ar-
chipresb: lib: 1: N. 12. pag: 508. Mox Illustres A. R. R.
DD. Decani procedentes in medium, ibidemq; flexis ge-
nibus, præstiterunt juramentum in formula sequenti, quam
prælegit unus ex lectoribus Decretorum.

Forma juramenti Decanorum.

91. **E**GO N. N. spondeo ac juro, quòd nullum Confratrem
Parochum, aut quemvis Beneficiatum, vel Eorum
Vicarium, sive quovis titulo Presbyterum, aut Clericum, penes
quamvis Ecclesiam in meo Decanatu existentem, ex odio, aut ali-
quo malo prætextu, ac colore quæsito, sed ex charitate, & necessi-
tate correctionis, ac debito Officij Decanalis exigente, ad te Il-
lustrissimum & Reverendissimum Episcopum, aut Vestrae Celsitudi-
nis Officium deferam. Tum quòd derelicta post intestatos Parochos
& quosvis Clericos fideliter conscribam, & conscripta intactè restitu-
am, ad quem de jure: non immutabo res meas, aut alienas pro rebus
melioribus defuncti intestati ponendo, neq; mihi quidquam ex dere-
lictis usurpabo, aut alteri dabo, sine expressa licentia Illustrissimæ
Celsitudinis Vestrae. Item quòd ultimas voluntates Parochorum
non infringam, neq; supprimam, imò contra suppressores agam, &
illos pro palato, Item quòd sæpius visitabo annexas mihi ex vi Of-
ficij Decanalis, Parochias, earum Personas: Decreta & ordina-
tiones ab Illustrissima Celsitudine Vrà aut à Visitoribus ejus in
Visitatione Generali, pro statu meliori, & regimine Ecclesiarum
factas, aut faciendas, fideliter exequar

De Vita & moribus prædictarum Personarum, & de alijs exces-
sibus inquiram, ut Vestrae Celsitudini aut Officio ejus, ut gravi-
tas excessuum postulaverit, puniendos deferam, Convocaciones De-

canales instituam singulis annis, ordinationem S. Concilij Trld: & Vra Celsitudinis fideliter exequar, sic me DEVS adjuvet, & be SS, DEI Reliquia.

Juramento expleto tetigerunt singuli Reliquias SS. & occuparunt loca sua, ubi quisq; sedit at Reliquia SS. eodem modo & ordine delatae sunt ad Sacristiam, quo fuerant allatae.

92. Examinatores declarati & acceptati, quia non omnes praesentes hic & nunc adfuerant, ideo, ex mandato Illustrissimi Episcopi ijs injunctum est, ut privatim coram sua Celsitudine juramentum ad praescriptum SS. Concilij Tridentini praestarent.

Tunc Promotor institit pro legendis Decretis in Synodo his verbis.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Cavit Sacrum Concilium Tridentinum, ut quaedam Decreta nominatim de residentia, in singulis Synodis relegerentur, quare, ut unicuiq; facile sit exequi, quod exequendum est,

Ego NN. Promotor Synodi suppliciter insto, ut quae Celsitudo Vestra pro recta hujus Ecclesiae gubernatione, aut jam sancita renovare, aut noviter sancire judicaverit, una cum Decretis de Residentia promulgari inbeat, unde Clerus hic praesens omnium observantiam, & in se recipere valeat, & praebere.

Et Illustrissimus Episcopus delata sibi à Vicario Generali Decreta reddidit legenda Secretario: Qui ijs cum reverentia acceptis, ascendit iterum suggestum, & legit imò. Decreta ex Conc: Trident: Sess: 6. Cap: 1. Eadem Sacrosancta & infra: Omnes Patriarchabus &c: Item Sess: 23 Cap:

1. de refor: *Cum præcepto Divino: & infra: Nè verò ea de Residentia: Tum Constitutiones in præsentè Synodo enuntiandas & publicandas ad locum sibi designatum, juxta ordinationem Illustrissimi Domini.*

93. Horâ competente Secretarius de Mandato suæ Celsitudinis indixit Continuationem Sessionis tempore Pomeridiano futuram: & alia omnia expedita sunt per Promotorem & Notarium Synodi uti annotatum à numero 56. ad n: 59.

Continuatio secundæ Sessionis horis pomeridianis.

94. **P**ost audientiam Querelarum, per Judices designatos, in Palatio Episcopali expeditam, descendit Illustrissimus Episcopus cum suo Capitulo ad Ecclesiam Cathedralè, in qua, peractis ijs, quæ juxta hesternam annotationem à n: 60. ad 61. adimpleri debebant, Promotor institit, pro Continuatione heri intermissorum, in tenore sequenti.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Quoniam hesternâ die ob temporis angustias Vocatio Cleri, e-
jusdemq; Scrutinia compleri non poterant, Ideoq; Ego
NN, hujus Synodi Promotor, instanter peto suam Celsitudinem,
quatenus ea, quæ sunt feliciter cepta, continentur, nè aliud opus
remaneat imperfectum.

95. Illustrissimus Episcopus delatorum sibi à Vicario
Generali Decretorum mandavit Continuationem.

Secretarius acceptis ijs reverenter, ut heri, ascendit suggestum

legens aliquantum: tum resumpsit vocationem Cleri à Decanatu Wilkomiriensi, & continuavit ad Slonimensem: interim, ubi incepit vocatio, mox Præfecti Scrutiniij, conferentes se ad Capellas designatas, reassumpserunt Scrutinia, maximè eorum Decanatum, qui heri erant vocati, continuantes illa, usq; dum campanulâ Sacristiæ signum daretur.

96. Dato signo, convenientibus omnibus, Secretarius indixit Sessionem 3tiam, promotor institit pro Contumacia Absentium & pro rogatu Notarij ut supra, à n: 57: tum Præfectus cantûs proposuit, ut heri à n: 73. tria Capita Orationis in tenore sequenti.

I.

97. **O**RATE Fratres charissimi **DEVM** Patrem omnipotentem, ut respiciat in faciem Christi sui, ac ejus intuitu meritorum, super Familiam suam, pro qua idem Dominus noster non dubitavit manibus tradi nocentium, & Crucis subire tormentum, respicere dignetur.

Psalms: 83. Quàm dilecta tabernacula tua

II.

ORATE Filium **DEI** Unigenitum Dominum messis hujus, ut mitat operarios in messem, viros secundum cor suum, non querentes quæ sua sunt, sed quæ ejusdem **IESV** Christi.

Psalms: 22. Dominus regit me & nihil mihi deerit.

III.

ORATE Spiritum Sanctum Dominum & Vivificantem, ut ignem sui amoris in cordibus nostris accendat, quatenus gratiam per impositionem manuum Presbyterij acceptam, nunquam extinguamus, sed eam ceteris communicantes, verbo & exemplo, cum illis lucere possimus ad salutem & vitam æternam.

Psalms: 31. Beati quorum remissa sunt iniquitates.

98. **O**rationem subsecuta est benedictio solennis Episcopi ut heri.

Post secundam Sessionem Præfetti Scrutiniij convenientes ad Palatium Episcopale, factâ secum collatione, retulerunt Illustrissimo Episcopo, in præsentia Vicarij Generalis, & Secretarij, ea; per quæ communius peccatur contra disciplinam Clericalem, ideoq; interpositæ sunt aliquæ Constitutiones, publicandæ eo fine, ut huic malo, ante Synodi dimissionem consuleretur.

Finis Sessionis secundæ.

S E S S I O III.

99. **H**orâ designatâ, audito pulsu Campanæ majoris, congregatus est Clerus ad Ecclesiam Cathedralem, descendente mox ad eam Illustrissimo Episcopo, cum solitis asperione & oratione, ante. V. Sacramentum

Tempore nonæ lectæ, sumpsit apud sedem Paramenta in colore albo, & celebravit Missam de *SS. Trinitate* cum addita *Oratione pro gratiarum actione* sub duplici clausula, in qua in censatus est totus Clerus, ut in prima Missâ, sine benedictione tamen in fine, utporè dilatâ ad finem Sessionis.

100. Missâ finitâ mutavit Colorem album in rubrum, & cum Diacono, ac subdiacono in dalmaticis ejusdem Coloris, invitante ad Orationem Diacono; per verbum decantatum: *ORATE*, accessit ad Altare, & ibi depositâ Mitrâ procumbens in Faldistorio ante infimum gradum, incepit Antiph: *EXAUDI*, prosequentibus Vicarijs Cathed: usq; ad finem, tum sedit versus ad Clerum, & expleta sunt omnia, ut heri n: 83. annotatum, exceptis Orationibus, quæ erant propriæ pro Sessione 3. in Pontific: Sermonem habuit Perillustris A. R. D. Iacobus Szczyka, Canonicus Vlnensis, Præpositus Grodnensis,

101. *Immediatè post sermonem, Promotor institit pro lectione eorum, quæ supererant, his verbis.*

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Cùm neq; in præcedenti Sessione, etsi longiore, Decreta omnia hujus Synodi legi & publicari potuerint; Ideo Ego N. N. hujus Synodi Promotor instanter rogo suam Celsitudinem, quatenus, antequàm Synodus dimittatur, omnia & singula, quæ desiderantur, adimpleri valeant.

Et Illustrissimus Episcopus, delatas sibi à Vicario Generali Constitutiones, tradidit secretario ad legendum usq; ad finem; quas & legit ex suggestu.

102. *Completâ lectione, Procuratores Cleri, præmissa brevi accessu, exposuerunt illius desideria, porrectis eo fine supplicibus libellis Illustrissimo Episcopo, & Secretarius ex mandato suæ Celsitudinis indixit Continuationem Sessionis à prandijs, rejecto ad eum terminum Procuratoribus Responsio.*

Reliqua expedita juxta annotationem à n: 5. 6, ad 39.

Continuatio Sessionis 3tiae

horis pomeridianis.

103. *Immediatè post prandium audiebantur Querelæ in Palatio Episcopali per Judices designatos in forma superius expressa n: 18 & seqq: tum horâ competente descendit Illustrissimus Episcopus ad Ecclesiam Cathedralẽ in Assistentia Cleri Cathedralis, accedendo ad continuationem Sessionis modo supra expresso n: 60. & 61.*

104. Promotor institit pro vocatione reliquorum Deanatum, & vocavit eos Secretarius usq; ad finem Catalogi, absentes per Notarium notati: interim Scrutinia in Capellis continuabantur, Secretarius verò expedita vocatione aperuit sensum Illustrissimi Episcopi, & fecit declarationem ac resolutionem super propositionibus, ab universo Clero per suos Procuratores in supplicibus libellis porrectis: quibus omnibus ritè peractis, institit Promotor pro Synodi Conclusionem his verbis.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

105. *Cum omnia, & singula, quæ in hac Synodo agenda, & tractanda erant, cum DEI gratia ad optatum finem perducta sunt, ideò Ego NN: hujus Synodi Promotor, demissè suam Celsitudinem rogo, ut ipsam Synodum concludere, & cum benedictione dimittere velit.*

Secretarius de mandato suæ Celsitudinis legit Decretum de Synodi Conclusionem in hac forma.

D E C R E T U M XIII.

AD Fortunatum Synodi Dioccesanæ finem, **D**E**O** **M**i: adjuvante, pervenimus, quapropter eam, cum gratiarum actione Divinæ Bonitati, concludendam esse decernimus, prout concludimus, & conclusam enuntiamus.

106. Promotor institit ultimò pro rogatu Notarij hoc modo.

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

UT eorum, quæ Divinâ favente clementiâ, in hac Vilmensi Synodo sub felicissimis auspicijs suæ Celsitudinis, ad Omnipotentis DEI gloriam, animarumq; salutem,

acta sunt, legitimum testimonium in omne tempus habeatur; Ego NN: hujus Synodi Promotor, humiliter insto mandari Perillustri A. R. Domino Ioanni Bychowicz, Cancellario Dioecesis, Notario Synodi; ut unum, vel plura, publicum, & solemne de his Synodalibus actionibus, prout moris est, instrumentum conficiat.

107. Pronuntians Illustrissimus Episcopus: *decernimus ita fieri.* Respondente Notario se facturum: incepit allocationem Cleri circa decretorum observantiam ex Pontif: *Fratres dilectissimi* explanando illam proprio sermone ut infra, quo completo Ostiarij aperuerunt portas Ecclesiae: & decantatum est *Te DEVM laudamus* pulsantibus campanis, in omnibus Ecclesijs totius Urbis, omisâ tandem processione circa ambitum Ecclesiae, ob aëris tempestatem, incepit Illustrissimus Pontifex orationem ex Pontif: Romano Stans: Capite aperto: *Nulla est Conditio.* Præfectus verò Cantus, dalmaticâ rubri coloris indutus proposuit tria Capita orationis ut nudius tertius n: 73. & heri:

I.

ORATE *Fratres Charissimi pro Serenissimo Rege nostro Augusto, Pro Principibus, Senatoribus, & Universo Populo Regni hujus, ac subiectarum ei Provinciarum; ut cum pace & salute communi, munus suum unanimes exequantur, recta semper sentiant, & operentur; Ecclesiae Defensores se præsentent, & vitam sempiternam mereantur.*

Psal: 116. Laudate Dominum omnes gentes

II.

ORATE & *pro Illustrissimo Antistite Nostro Constantino, ut Divino Spiritu illustratus & roboratus, unâ cum Venerabili Capitulo, ac universo Clero, & Populo sibi Commisso aeternae beatitudinis præmia consequatur.*

Psal

Pfalm: 132. Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini

III.

ORATE toto cordis affectu pro afflictio statu Regni nostri, ut DEVS & Dominus avertat à nobis Imminentia pericula, hostiles compescat insultus, Orthodoxam conservet Fidem, peccata eliminet, augeat devotionem, concedat abundantiam fructuum terra, ad eorum felicitatem.

Cant: Nunc dimittis servum tuum Domine Luc: 2.

108. Secretarius ascendens suggestum legit.

DECRETUM XIV.

De Synodi dimissione.

AD DEI Omnipotentis laudem & Gloriam, Beatissimæ semper Virginis DEI Genitricis Mariæ, singularem Cultum, Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, nec non SS. Stanislai Martyris & Pontificis, Ladislai, & Casimiri Confessorum, ac aliorum Sanctorum & Sanctarum, hujus inclytæ Ecclesiæ Nostræ Cathedralis Patronorum venerationem, Synodum præsentem feliciter peractam, dimittendam decernimus, ac propterea cuiq; qui Scrutinia sua peregit, & vocationi præfens aderat, eundum esse ad proprias Ecclesias, post dictum *Nobis Vale* in Palatio, denuntiamus: Adhortando interim Fraternitates vestras, ut tales vos præbeatis in ministerio vestro, quales maximè deest Sacerdoti, ab omni mundanorum cura segregato; illudq; maximè cum redieritis præstandum erit, ut populus omnis, vos, ab hac Synodo non mediocrem fructum repor-

tâsse intelligat: id fiet, si novo Spiritûs S. lumine illustrati, quæ magna Synodorum est vis ac virtus, cæteris in omni opere vrõ, in posterum præluere studueritis, & in omni parte Officij vestri omnem diligentiam adhibueritis.

Quodsi aliqui hodiè Scrutinium non expedièrunt antequàm illud absolvant, hactenus non discedant: pro quo tempus post conclusionem designatum hodiernum vespertinum, & dies crastina integra.

Iudicia quevelarum immediatè post deductionem Illustrissimi D. ad Palatium instituentur, quæ etiam crastinâ die ad causarum inscriptionum conclusionem durabunt.

109. Omnibus tandem genuflexis Illustrissimus Episcopus dedit solennem benedictionem, tam Clero, quàm Populo; disponente ad eam uno ex Prælatis per verba: *humiliate vos ad benedictionem* & attingente baculum Pastoralem. Hoc loco publicatæ sunt Indulgentiæ 40. Dierum.

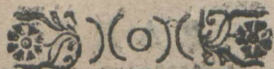
Diaconus cantavit: *Recedamus in paces*; Respondit Clerus; *in Nomine Christi*, & pulsata Organa cum varij generis Musica in choro præparata, similiter & campanæ in omnibus Ecclesijs.

110. Illustrissimus Episcopus depositis paramentis, ac factâ oratione ante Altare majus, reductus est à toto Clero ad Palatium, eo Ordine, quo prima fuerat Processio, & in eodem habitu, in quò primâ die ad Ecclesiam descenderat; scilicet Cappâ indutus.

111. Ingressus Palatium, ascendit supremum gradum ante Portam Curiz, confidens ibi in Faldistorio, super tapete, versus Clerum, ordine per Decanatus stantem, audivit gratiarum actionem, & simul valedictoriam per unum ex Clero habitam, tum omnes & singulos per Decanatus excepit ad Osculum Pacis.

Finis Sessionis Ultimæ.

PARS

PARS TERTIA
Decreta & Sanctiones Synodales
Complectens.

CONSTANTINUS CASIMIRUS
BRZOSTOWSKI.

DEI & Apostolicæ sedis Gratiâ Episcopus Vilnensis, Sanctissimi Domini Nostri Domini Clementis Divinâ Providentiâ Papæ XI. Prælati Domestici, & Pontificij solij Assistentis.

112. CUM experientiâ constet, multitudine legum in dies subnascentium, obrui memoriâ, hebetari observantiam, & contemptum, atq; oblivionem earum induci: ne Sanctissimæ quoq; Sanctiones, & Decreta hujus nostræ Synodi, in subversionem potius disciplinæ Ecclesiasticæ ipsâ cedant copiâ, quàm in renovationem; brevibus comprehendere statuimus, quod in longævam posteritatis observantiam cupimus transmittere.

113. Inprimis ergo, ne jam sancita iterum cum fastidio repetamus legentium; Epistolam nostram Pastoralem, anno Domini 1710. emanatam reassumimus, eiq; vim ac robur, Consti-

tutionis Synodicæ, autoritate præsentis Synodi tribuimus, ut Universam Diecepsim nostram non minus obliget, quàm si in Synodo Diecepsana, contenta ejusdem Decreta fuissent. Inveniuntur absq; dubio, qui illam non obiter legunt, Disciplinæ Ecclesiasticæ medullam, morum laudabilium, & rituum probatorum nucleum inibi contineri, cum exquisita Romanarum decisionum & quidem novissimarum peritia. Qui verò eandem in usum constanti executione deducunt, statum quoq; Ecclesiarum suarum reflorescere, atq; instar Aquilæ innouari, experiuntur. Hortamur proinde, & in eo amore, quem animarum suarum saluti, & sommissarum Ecclesiarum sollicitudini quisq; debet, obligamus universum Clerum nostrum, ut omnes, ac singuli, lectionem ipsius Epistolæ quotidianam, familiaremq; sibi faciendo, ad eam, veluti ad regulam se, suaq; omnia componant. Scribebamus quidem illam turbatissimo Patriæ statu, cum & arma undiq; obstrependo, legibus reverentiam, & efficaciam adimerent; & pestis atrocissima grassando, ipsos Auditores factoresq; legibus subduceret: minimè tamen dubitantes, eam tranquilliori profuturam xvo. Si igitur, cum conderentur illæ leges, observari non poterant, observentur jam nunc; cum per DEI gratiam ex illo calamitatum diluvio eluctatæ res, intra suos alveos, quodammodo se receperunt.

114. Debemus quoq; hunc respectum Prædecessoribus nostris, ut quæ illi laudabiliter constituerunt, nostro etiam calculo confirmemus, & momentum ipsa ratificatione addamus. Proinde modum, & ordinem boni regiminis à Nicolao Stephano Pac Prædecessore nostro Sancitum Anno 1682. & Decreta Synodi celebratæ, sub Alexandro Kotowicz Antecessore nostro pariter innovamus, in vigoremq; ac valorem, quem à principio habuerant, asserimus. Atq; horum jam satis, superq; esse poterat; nisi executio inculcanda, atq; omni optimo modo restaret promovenda, cæteraq; nonnulla declaranda, quæ vel non plenè in Epistola nostra Prædecessorumq; nostrorum statutis exprimuntur.

vel quæ, ob temporum proximè præteritorum malignitatem, Sacrorum Canonum oblivione, aliove abusu tam damnabilia irreperunt, quàm laudabilia obsoleverunt; novarum Sanctionum auxilio, seu dissipanda sunt, seu instauranda.

C A P U T *imum.*

De Executione Epistolæ Pastoralis, & aliarum Sanctionum Synodaliæ auxilio Decanalium Congregationum.

115. **F**Rustra leges conduntur, nisi & servantur. Servari autem nequeunt, nisi in memoria tenaci vigeant. Hoc verò ipsum ut obtineatur, necesse est quospiam designari, qui earundem legum observantiam efficacissimis quibusq; medijs promoveant.

116. Illustres ergò AA. RR. Dominos Decanos Foraneos jure, & praxi Ecclesiæ designatos; quos in hunc finem titulis insignioribus decoravimus, quatenus eis majorem foris, maxime apud subjectos auctoritatem conciliarem, in Conscientiæ obligamus; ut Congregationes Decanales, saltem bis in Annum, temporibus sibi bene visis instituant, non longè à quatuor temporibus Anni, in quibus prælegantur Capita Epistolæ Pastoralis ex Ordine, ut scilicet per Annum totius Epistolæ cum appendicæ textus percurratur. Ad singula verò capita, eorumq; Paragraphos subsistendo, fiat disquisitio, an, & quomodo observentur? tum ratio ineatur efficax, quomodo deinceps observari queant. Undè & sequenti Congregatione in primis disquiratur an illud
jam

P A R S

60
jam executioni sit mandatum? de quo in priori lectum, & actum fuerat. 2dò. legantur cum brevissima ad singulos explicatione Casus reservati tam Papales ex Bulla Cænz, &c: quàm Episcopales. 3tò. legantur pariter impedimenta Matrimonij, tam dirimentia, quàm impediencia. Item index sententiarum in praxi prohibitarum, quorum tabula in Calce Synodi exhibetur.

117. 4tò. Fiat Conferentia de Casibus Conscientiæ, unum, alterumvè Casum ex ijs, qui maximè occurrere solent, resolvendo. 5tò. Si qui Processus à Nobis emanaverint, accuratè perlegantur, intellectoq; quid sonent, ac velint, disquiratur: an Viâ Cursoriâ ritè sint communicati, & ad executionem deducti? cujusvè vitio aliquid negligentia sit commissum? ab eaq; negligentia mutuâ se cohortatione desvefaciant. 6tò. Consultationem instituant de statu Ecclesiarum, OEconomiarumq; suarum, semper in melius promovendo.

118. Cæterum quidquid difficultatis occurrerit in rebus majoris momenti, ille Parochus ad Nos, sive ad Officium nostrum deferat, in cujus Parochia illa congregatio celebrabitur. Celebrantur verò Congregationes per Ordinem, quem sibi primò apud Decanum præscribent.

C A P U T II. De Sacramentorum admini- stratione.

Septem in Ecclesia S. Sacramenta credimus, & Confitemur: de singulorum verò ritibus, Cæremonijs, alijsq; Circumstantijs cum in Epistola Pastoralis abundè præscriptum sit, hæc in particulari adduntur, seu declarantur.

De Sacramentis Baptismi & Matrimonij.

119. **I**nnovamus omnium anteriorum Constitutionum rigorem, strictè prohibendo, tam, nè infantes in ædibus privatis baptizentur, quàm nè in iisdem, sed in facie Ecclesiæ matrimonia contrahantur. Licet verò infirmitas Infantium attendenda sit, nec debilis ætas, mortis utriusq; periculo obijciendas advertendum tamen, nè eadem infirmitas obtendatur, quando defacto non est. Item, licèt prolibus Magnorum Principum, pro qualibus Regni nostri Senatores accipiuntur, aliquid in hoc genere indulgeri soleat, non statim tamen hic Principum titulus ad quosvis notabiliores, absq; scitu nostro est extendendus, nisi fortè ad proprios Ecclesiæ suæ Fundatores & Collatores.

120. Ab iisdem Sacramentis ut spontanea honoraria non respuenda, ita nihil omninò à non valentibus, vel non volentibus exigendum; nam ejusmodi exactio, & Exactores ipsos depretiat, ac infamat, & salutaria Sacramenta plebi reddit odiosa, cum magno periculo damnationis, & Dissidentium in Religione scandala ciet, atq; subannationes, nec sine quadam Simonix specie. Quod quidem turpe lucrum licèt omnes omninò Curati cavere, & horrere debent, illi tamen vel maximè, quibus Fundatores, justos reditus assignando, illud exactoriæ acquisitionis, genus, præclusum esse voluerunt.

121. Eâdem occasione innovamus prohibitiones exactionum, ab introductionibus Neonuptarum, Puerperarumq; in Ecclesias; & à loco sepulturæ, ut absq; omni turpis lucri specie, DEO Domino nostro, animarumq; Saluti, intuitu solius denarij æterni serviat.

De Confirmatione, extrema
unctione, & Viatico.

122. **H**Oc maximè commendamus, atq; statuimus; ut ad Confirmationis Sacramentum creditas sibi animas Parochi, doctrinæ Christianæ explicatione, inculcationeq; benè præparent, atq; ad ejus susceptionem omni bonâ occasione nondum confirmatos, manuducere curent. Ad extremam verò unctionem impertiendam, de vitâ periclitantibus promptos se, atq; expeditos exhibeant: idem faciendum cum viatico, atq; ultimariâ in viam æternitatis expeditione.

123. Quod, ut cum majori decentia, & populi ædificatione adimpleant, sint induti superpelliceo mundo infra vestem superiorem, si fortè longius aggrediendum iter ad infirmum: Particula verò Venerabilis Sacramenti, inclusa in vasculo argenteo intùs deaurato, cum operculo, involvetur corporali mundo, & deferetur in bursa, stolæ ex humeris dependenti, ante pectus Sacerdotis assurâ cum campanula.

§ III.

De Sacramento Pænitentiaë.

124. **U**T omnis error in substantia, circa valorem Sacramenti caveatur; jurisdictio in scriptis quotannis tempestivè renovanda, non post elapsum prioris cum tempore vigorem, sub pænis arbitrio nostro infligendis. Habenda casuum reservatorum Papalium, Episcopahumq; peritia, cum sententijs prohibitis, juxta quas in praxi procedere non licet: im-

pedi-

pedimentorum quoq; dirimentium, ac impediendum matrimonia: quorum omnium tabella sub fine istius libri exhibetur.

125. Porro cum experientiâ compertum sit, ex malè administrato Pœnitentiæ Sacramento, venenum porrigi, locò medicinæ, & Pœnitentem sacrilegè aggrauari, defectu doctrinæ anticonfessionalis; idcò generaliter pro omnibus Confessarijs statui-
mus; quatenus, nemo eorum ad excipiendas Fidelium confessiones se conferre audeat, nisi primò intelligat suum Pœnitentem, in principijs fidei, saltem necessitate medijs requisitis esse instructum, nimirum: quòd DEVS sit, & quòd querentibus se sit Remunerator: Item: de mysterio Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis:

126. Quare consultissimum, imò necessarium iudicamus, ante simplicium confessiones, præsertim, quæ in majori peraguntur frequentia, uti Paschali tempore, præmittendam omninò esse brevem doctrinam, tum de principijs fidei supra insinuat, tum de modo & requisitis ad rectam Confessionem, cum adhortatione ad servandam sinceritatem, & Christianam simplicitatem, in aperienda conscientia, allato in eum finem, aliquo clarò exemplo.

§ IV.

De Communione Paschali.

127. **C**ommunio Paschalis, quò cum majore perfectione, præ cæteris anni Communionibus, expediri deberet, eò sæpius, hinc temporis angustiâ & populi concursu, illinc Sacerdotum obstante inopiâ disturbari consuevit: Quare singulorum commoditati, in tam arduo negotio consulere volentes, secuti hac in parte aliarum Diocesium præxim, tempus dictæ Communionis, à Dominica *Letare*, 4tâ, Quadragesimæ, ad Dominicam 3tiam post Pascha inclusivè, autoritate præsentis Synodi prorogamus.

De Sacramento Ordinis.

128. **I**llud maxime cavendum est, ne ullus Fori secularis rigorem subterfugiendo, Clericalem habitum induere presumat, rebus compositis illum deinde positurus: collidit enim graviter jurisdictiones ejusmodi sycophantia & cursum justitiæ inhibet, & statum sanctiorem odijs, finistrisq; interpretationibus exponit. Proinde contra ejusmodi simulatores, Officio nostro procedendi juredamus negotium, ne cuiquam sua fraus profit.

129. Admonemus quoq; Sacrorum Ordinum Candidatos, ut omnia impedimenta, seu ab jure, seu ab homine sibi obijcienda, removeant à se tempestive, ut secure de illis denuntiationes publicæ, citra periculum malignæ impeditiois affigi possint. Quæ denuntiationes licet hactenus dissimulatæ sint, ob Cleri miserabile per pestilentiam excidium, melioribus tamen temporibus, & suppleto utcumq; Ecclesiarum ministerio, DEO adjuvante reassumi debebunt, ut Sanctitati Ordinis Ecclesiastici quàm maxime consulatur, dum nonnisi electi, & undequaq; probati operarii, sine ullo nævo, ac labe, in Vineam Domini intromittentur.

C A P U T I I I.

De prædicatione verbi Divini &c.

230. **A**D Conciones artificio Oratorio instituendas, Pastorem nullum sua cogit obligatio: sed à verbi Divini facienda semente, nullus eloquentiæ, nullus eruditionis, nullus temporis, familiaribus negotijs occupati excusat defectus. Ad prædicandum ergo verbum DEI, Domini curati Ecclesia-
rum,

rum, libros idoneos habere curent, lingvâ plerumq; patriâ, idq; tales, ex quibus Auditores plus ædificationis, quàm curiosæ voluptatis percipere possint: talium Authorum conciones, si dicturi memoriæ tradere non possint, etiam ex libro in nomine Domini distinctè, clarèq; legant. Nemo illis ob hoc succensibit, quod majorem fructus Spiritualis, quàm proprij plausus habeant rationem.

131. Ad doctrinam quoq; Christianam habeant accommodatum librum, qualis est Catechismus Romanus, ex Decreto Concilij Tridentini, Canisij quoq; Catechismus aut Bellarmi- ni, vel certè Nucleus Catecheticus P. Bernadini Mercatoris, ex talibus libris Auditores suos alloqui, examinare, & instruere cuiq; licet, si memoriæ propriæ non fidat. Nos quoq; brevi aliquod compendium catecheticum in lucem dare curabimus, quod singuli Pastores animarum habere, atq; explicare teneantur.

C A P U T I V.

De Doctrina Christiana.

132. CUM indubitatum sit, plurimas Fidelium animas, præter gravia delicta, ob solam ignorantiam my- steriorum Fidei, necessitate mediij requisitorum ad salutem, æternaliter perire; eamq; jacturam provenire ex doctrinæ cate- cheticæ à Curatis omissione; ideo inhærentes dispositioni S. Concilij Tridentini, omnibus, & singulis Ecclesiarum Parochialium Rectoribus, eorumq; Vicarijs, sub interminatione indi- gnationis Divinæ, & excommunicationis pœna, in casu contra- ventionis huic decreto ferenda, præcipimus; quatenus doctri- nam catecheticam, singulis diebus dominicis & festis institu- ant, pueros, & rudes, fidei rudimenta, & obedientiam erga DE- UM, & Parentes edoceant; completoq; Catecheticæ opere, ora-

tionem Dominicam, salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, præcepta Decalogi, & Ecclesiæ, numerum Sacramentorum, vernaculâ lingvâ cum populo catechizato recitent, Actus fidei, spei, charitatis, contritionis adjunctentes. Tempus disseminandi hanc S. Doctrinam, pupulumq; rudem instruendi, aptissimum est, sub tempus strenæ, visitando Parochianos; sed in Ecclesia, nullum commodius designari potest, quàm hora aliqua ante summum sacrum, vel post lectum Evangelium, locò concionis; si fortè illa non erit, nam ipsâ catechismi auditio-
ne, melius ad Divinum Sacrificium animi præparantur.

C A P U T V.

De Divinis Officijs, cantu, librisq; ritualibus.

134. **I**niquitas temporum Officiorum Divinorum Ordini, atq; splendori multum derogasse dignoscitur; nam per longas cessationes plerisq; locis, in desuetudinem abivisse videntur: *Matutinum*, cujus tempus & modus in Epistola Pastoralis præscribitur. *Aspersio* aquæ benedictæ super populum cum *processione* Parochiali, qualis pro singulis Dominicis in rituali Romano notatur. *Missæ cum cantu choralis*, *Vesperæ* quoq; diebus festis, utraq; fermè oblivione perpetuâ jam damnantur. *Ritus Cinerum*, Officium *Hebdomada Sanctæ*, maxime sabbati majoris, & sabbati ante Pentecosten cum processionibus per Octavam Corporis Christi, etiam, ubi alioqui commodè, ad devotionem populi institui possent, culpabiliter omittuntur; atq; plerâq; istarum cæremoniarum ignorantur; triste per templa dominatur silentium, satisq; putatur, si Missæ utcunq; pro populo perlegatur. Non possumus ulterius pati, tantum Cultus Divini,
Fide

Fideliumq; devotionis dispendium; proinde auctoritate præsentis Synodi gravamus conscientias R.R. DD. Parochorum, ut istam abominationem desolationis, ex loco Sacro amoveant, eantem firmum, ejusq; usum, inter Divina Officia restitui curent, existimentq; se frustra sacerdotes esse ac vocari, nisi divinis sacrificijs, & Officijs debitum splendorem restituant.

135 Ad hunc finem, qui non habent in suis Ecclesijs libros Rituales, eos sine mora comparent, incipiendo à missalibus, quæ alicubi ita læcra, ac detrita inveniuntur, ut nequidem Missas ordinarias, dictas de ea habeant. Aut igitur Missalia, quæ adhuc reparari possunt, instaurari curent, adscriptis ijs quæ vetustas detrivit, innovato quoq; Canone Missæ, & appositis missis novis, quæ utiq; non difficile comparari possunt; aut si vetera non sint reparationis capacia, nova de toto substituant. Agenda major, Graduale, Antiphonarium, & Psalterium, Agenda deniq; minor templi Bibliothecam absolvunt.

136. Cum verò libri per se vocales non sint, conducantur peritæ cantus, & commodâ voce præditæ Personæ, quæ non modò Officijs Divinis inserviant, sed etiam scholam cantus Ecclesiastici ubiq; collapsi restituere possint.

137. Ad hanc curam cantus choralis, non omitteretur, ubi fuit in usu, reducatur ubi omisâ, inducatur ubi nondum usitata fuit, devota consuetudo, canendi Rosarium Marianum, Officium Immaculatæ Conceptionis B. V. M. Litanias Lauretanæ, omniumq; Sanctorum cum alijs pijs Cantiunculis, sive rotulis temporis servientibus: ad quem cantum svauciter, ipsa Nobilitas, sexusq; devotior, cum teneriore ætate, non difficile induci potest, ut tempore sacri matutini in laudes Divinas resonet, tempusq; illud totum, quod ante sacrum Summum computationibus, vanis, & sæpè malis colloquijs traduci solet, pio cantu, in gloriam DEI consumatur. Restituant & Organa ubi fuerunt, curentur ubi esse possunt: adhibeant verò Parochi illam sollicitudinem, & solertiam, ad res cultus Divini, quam homines privati

vatis suis emolumentis adhibere solent, & non poterunt de sumptuum requisitorum penuriâ querulari.

C A P U T VI.

De Ecclesiarum, apparatus- tuumq; nitore.

138. **C**UM quorundam Beneficiatorum Ecclesiæ vetustate, aut certè eorum incuriâ proximè collapsuræ, adeoq; ad peragenda in ijs Officia Divina minus idoneæ censentur, ideo inhærentes textui expresso SS. Concilij Tridentini, omnibus earum curam habentibus, districtè, & sub fructuum sequestratione præcipimus, quatenus intra triennium à publicatione præsentis decreti, Ecclesias squallidas, & ruinam minantes, ex proventibus ad eas, quomodocunq; pertinentibus, restaurare conentur; imploratâ etiam Parochianorum, & à potiori suorum Patronorum ope; Qui si valentes, pro dicta reparatione quidquam contribuere noluerint, sciant se jure Patronatûs termino elapso privandos.

139. In restauratis verò apparatus nitor, corporalium, purificatoriorum, tobalearum, aliorumq; ex lino mundities, & omnium rerum cultui Divino servientium decor, & ordinatissima dispositio, omninò conservetur. Cuj cum plurimum obsit congressus Nobilium pro comitiolis, aut alijs publicis consilijs, ideo præsentè Synodo, omnibus curam Ecclesiarum habentibus, seriò interdiciamus, nè deinceps ullos hujusmodi conventus in suis Ecclesijs fieri permittant, propter multas inconvenientias, & abusus.

T E R T I A
C A P U T VII.

De notitia suarum *Ovium* à Pa-
store, & statu earum describendo.

140. **Q**uoniam præceptum DEI est, ut Pastores agnoscant *Oves* suas, necessaria omninò videtur ad eum finem, ordinatio catalogi Parochianorum, in libro ad id specialiter, vigore Ritualis Romani, comparato, in quo scilicet describantur loca, domus, & animæ, in sua Parochia reperibiles, unà cum statu earum. Quod facillè singuli animarum Rectores consequi poterunt, si strenuè tempore visitantes suam Parochiam, singulorum nomina in prædicto libro connotaverint.

C A P U T VIII.
De limitibus Parochiarum.

141. **C**um ex limitum inter Parochiales Ecclesias ignorantia, maximalis & discordia, non sine boni regiminis iactura, & valoris Sacramentorum periculo quotannis oriatur, ideò huic malo ad mentem S. Concilij Trident: occurrere cupientes, quàm primùm in præsentè Synodo, plenam à Præfectis scrutiniij de statu Ecclesiarum habuerimus informationem, mox Commissarios, pro circumscriptione nondum dislimitarum Parochiarum ex Cancellaria nostra dabimus; ad quam proindè indigentes hujusmodi beneficio recurrent.

C A P U T IX.

De bonis Ecclesiarum.

142. **I**nvaluit per calamitatem temporum, quædam audacia, arendandi, imò etiam in hypothecam concedendi bona immobilia, & oppignorandi mobilia Ecclesiarum: cum scilicet quisq; laborem & difficultates adjunctas curis familiaribus horret, ac refugit, in alienosq; humeros ex suis detrudit; commoda verò, & proventus, vel ex alieno labore confectatur; contrarium certè passim evenit; ut & commodis illis, proventuq; frustretur, & bona ipsa devastet, litibusq; ac præten- sionibus ineluctabilibus involvat, & penè alienet. Quapropter omnes contractus ejusmodi de bonis Ecclesiarum, absq; consensu nostro factos, irritos, & nullos declaramus, uti quidem sunt: & in virtute S. Obedientiæ præcipimus, ut bona Ecclesiarum in cujuscunq; possessionem, ad quodeunq; tempus illigata, quanto- cunq; omni optimo modo, vindicentur, nec in posterum arendentur, aut oppignorentur sub amissione beneficiorum quæ pef- sumdant, & alijs pænis arbitrio nostro imponendis.

C A P U T X.

De Residentia Parochorum.

143. **I**nolevit pluribus in locis Diocesis nostræ pravus mos, Sacris Canonibus, & primævo instituto planè contrarius; quòd scilicet Parochi residentiam suam, non ad Ecclesiam; sed in prædijs Parochialibus, milliari integro, & ultra quandoq; distantibus, cum summo ad Ecclesiam Recurrentium incommodo, & periculo Infantium baptizandorum, ac Infirmorum continuent, ibiq; nimium sæpè in actus externos, gu- ber-

burnationem Domûs & Familiz, toti effunduntur, ac DEO militantes, contra doctrinam Apostoli negotijs sæculi implicentur. Quocirca huic inconvenientiz obviam euntes, districtè & sub pœnis arbitrarijs præcipimus, quatenus omnes Beneficiati, non in prædijs, sed ad Ecclesiam residentiam suam habeant, ut suâ ope indigentibus præstò esse possint ad eorum requisitionem.

144. Multò mágis sub interminatione Judicij Divini omnibus Personis Ecclesiasticis, quacunq; dignitate, & præminentia fulgentibus, interdiciamus, nè ministeria sæcularium suscipiant, aut in rebus eorum Procuratores existant, uti expressè prohibet Capitulum incipiens *Sacerdotibus*, nè Clerici vel Monachi *in Corpore juris contentum*, nèvè in sortem Domini vocati, sæcularibus negotijs sese immiscendo, cum status Clericalis dedecore, Oeconomos, Agentes, domûs Magistros, & Administratores, vel alio quovis titulo famulatum iisdem præstare præsumant, innovando hac in parte pœnas Constitutionibus Synodalibus sancitas.

C A P U T XI

De Beneficijs incompatibilibus non retinendis.

145. Beneficiorum incompatibilium retentio sacris Canonibus & Tridentino Concilio evidenter contraria, adeò in nostra invaluit Diœcesi, ut improbæ cupiditatis famâ, usq; ad Urbem percrebescente Sanctissimus D. Noster Clemens XI. feliciter modernus, non sine gravi animi dolore, speciale Rescriptum in calce libri apponendum, hac super re publicari mandaverit. Quod nos cum ea, qua par est,

eneratione suscipientes; omnes, & singulos beneficia inter se incompatibilia, & Personalem residentiam requirentia infimul retinentes, serio præmonemus, ut in spatio sex Mensium à Synodi præsentis Conclusionè computandorum, dicta beneficia omninò dimittant, & ab hujusmodi exosa, ac per Sacros Canones improbatâ retentione se expediant.

146. Nisi fortè alicui S. sedis Apostolicæ suffragetur dispensatio, quam vigore Concilij Tridentini intra idem tempus, absq; alia intimatione Nobis præsentare tenebuntur: aliàs in casu contraventionis huic Nostro decreto, seu veriùs Apostolicæ dispositioni, elapso sex mensium spatio, utpotè post tot præmissas admonitiones, pro vacantibus declarabimus, apertisq; mox conferemus Personis Retentores verò ipsos, poenas in eodem decreto appositas, incurrisse declarabimus.

C A P U T XII.

De Provisoribus Ordinandorum, & eorum Provisis.

147. **Q**uemadmodum Provifores ad suarum Ecclesiarum titulos, suscipientes idoneas Personas, inscriptam ipsi, & deservitam punctualiter exolvant, est necesse mercedem, quæ ducentis florenis annuatim cum victu tribuendis, minor esse non debet, ita Provisi nullo modo Ecclesias titulares, seu Provisionales deserere poterunt, nisi biennio saltem, sub maturiore Proviforum disciplina exercitati, ad aliorum regimen idonei comprobentur. Sed nec tunc ab hujusmodi Ecclesijs, sine nostra facultate, transmigratio conceditur; nisi sibi de stabili vivendi modo, per collationem alicujus beneficij provideatur.

148. Porro sicut Parochi non omnia onera, in suorum Vi-

cariorum humeros deponere debent, ipsi ad exteriora toti effusi, sic nec eorum Provisi, reddant se Ecclesijs inutiles, sed præter consueta obsequia, duas Missas singulis septimanis, juxta foundationem Ecclesiarum, & Rectorum ordinationem, recitandi, obligationem sibi Authoritate Synodi, impositam, intellegant.

C A P U T XIII.

De Pactis Clericorum se invicem percutientium.

149. **D**E venerunt ad Nostram notitiam Quorundam non parvi ausus, quod scilicet viri Sacri mutuis se, quandoq; ictibus contundunt, eumq; tuberibus, ac vibicibus deformati, excommunicationis evidentiâ signa dederint, mutua conciliatione, censuras auferri putantes, in ijs Sacrosancta Missarum sacrificia absolvunt, ac per id contractis irregularitatibus alligantur. Cui malo sedulo occurrere cupientes, hujusmodi transactiones, uti de jure nullas, nec à censuris & irregularitatibus aliquomodo relevantes, rescindimus; & pro nullis declaramus: non enim auferitur censura, nisi potestatis superioris interveniente absolutione. Quare sicut omnes tales transactiones, quocumq; tempore factas, ad Nos Officiumq; Nostrum revocamus; ita ne in futurum fiant, sermo interdiciamus.

C A P U T XIV.

De Regularibus jus sepulturæ

per Confraternias apud
se tribuentibus.

150. **C**ertis relationibus cognovimus, quosdam Regulares, participationes meritorum suorum, sive Confraternias (ut vocant:) offerendo Personis sæcularibus, unâ iisdem jus sepulturæ, in Ecclesijs suis conferre, per quod uti manifestè eos inducunt ad sepulturam, apud se eligendam, ita excommunicationem Papalem incurrunt. Proinde sicut ipsos Regulares ab istis malis, quærendi eleemosynas artibus dehortamur; ita Sacerdotibus sæcularibus districtè, injungimus, ut sicubi ejusmodi Confraterniarum chartas deprehenderint, ad Nos deferant, ut contra earum distributores juxta SS. Canonum dispositionem procedere possimus.

C A P U T XV.

De vita, & honestate Clericorum.

151. **A**D scopum & objectum attributionis, quod S. præsens Synodus spectabat, pervenimus: huc enim universæ constitutiones, sancita, & quocunq; titulo nominatæ collimant leges, ut vita Cleri ad omnem honestatem, vocationi suæ correspondentem, virtutumq; Sanctimoniam componatur: stimulum, addente Divino eloquio: *Eritis mihi Sancti, quia Sanctus sum ego Dominus, & separavi vos à cæteris populis, ut essetis mei. Levit. 20.*

152. Porro sanctitas hæc non in externa solùm, Ecclesiastici hominis bene ad extra compositi specie consistit, sed internam quoq; animæ cum DEO requirit conjunctionem. Quamobrem non modò ebrietatem, utpotè perennem vitiorum scaturigi-

nem, nimium cremati, & omnis computationis ulum, omnis avaritiæ speciem; cum faminis, etiam quæsito confangvinitatis prætextu, ac titulo cohabitationem, aliq; plenius in Epistola Pastoralis descripta; Ecclesiasticum hominem infamantia vitia, summoperè averferunt;

153. Verùm etiam lectioni Sacræ, casuum resolutioni, conscientiæ discussioni quotidie aliquid temporis tribuere assve-
scant. Quod ut efficacius consequi valeant, omnes, & singulos animarum Rectores, imò universum Clerum in Domino hortamur; & nihilominus autoritate hujus Synodì statuimus, & mandamus;

154. Quatenus Personæ Ecclesiasticæ, si non singulis annis; saltem quolibet biennio, ad aliquod Religiosum domiciliùm sese conferentes, in eo exercitia Spiritualia, sub perito aliquo artis hujus ex fonte Magistro, absolvant. Non est certè felicior modus, ac medium efficacius, ad excutiendas profanas levitates, ad sæculares fumos, ac vanitates dissipandas, ad DEUM sibi sincerâ pietate, solidisq; virtutibus adstrigendum, ad totam deniq; vitæ & honestatis regularem, & ordinatissimam sui status dispositionem componendam; quàm hæc Sacra, & Divinissima solitudo, quæ si toto pectore, sinceroq; ad Divinos amplectendos instinetus, animo suscipiatur; impossibile videtur quempiam, sine divite Spiritûs Sancti fructu, morumq; suorum duraturâ emendatione, de hoc asceterio rediturum.

155. Posito hoc interni hominis cum DEO benè compositi fundamento; tum demùm exterioris formam, non modò in morum gravitate, conversatione exemplari, adione irreprehensibili; verùm etiam in cultu corporis à SS. Canonibus præscripto, nimium in tonsura decente, vestitu honesto, qui neq; sit vilis nimium & brevis, neq; deliciosus, sed mediocris, sublato excessu sæculari, & retentâ dignitate status Ecclesiastici, conservare studeant: ab armorum offensivorum gestatione, baculorum usu, maxime ferro factorum, vulgò *Szokody* dictorum omninò abstineant

156. Usus quoque annuli Clericis omnibus jam olim per Concilium Lateranenseatum Cap: 12. & Cap: Clerici Officia de vita & honestate Clericorum: prohibitum, exceptis duntaxat ijs, quibus competit ex Officio dignitatis, Nos quoque innovando decretum Synodi Kotowiciana prohibemus, cum ea explanatione, quam Sacra Congregatio Rota II. Febr: 1623 & 1628. 20. 9bris: adhibuit, ut scilicet, intra Missarum solemnias solus Episcopus anulum retineat, alii omnes Dignitates, ut Doctores, Protonotarii participantes, imò Cathedrales Canonici, atque Prælati deponere protunc anulum teneantur.

C A P U T XVI.

De Ieiunijs.

157. Inter multos refrigerantis in DEUM Charitatis effectus, relaxationem ieiuniorum merito numeramus, quæ prætextu infirmitatis, ac debilitatis plerique excutiunt, qui tamen ad vitia satis virium dignoscuntur habere, meliores longè futuri, si debiliores essent. Conscientias igitur RR. DD. Parochorum, Confessariorumque obligamus, nè facile, nec sine gravi causa, partem illam disciplinæ Ecclesiasticæ relaxent, nec alimenta vitij subministrant.

158. Dispensati verò ad esum certis diebus carni, aut lacticijorum, per quadragesimam ad scandalum aliorum imbecilliorum, in observandis legibus Ecclesiæ, indulgentiâ illâ non abutantur, oculisque se hominum, cum illis cibis vetitis, comesturi subducant.

159. Alterum est in hoc puncto, cui omni sonatu Pastores animarum obniti debent, nè privatâ devotione adinventâ, & superstitionem quoque aliquam redolentia ieiunia, quisquam ita assumat; ut illa quidem mordicus retineat, consuetâ verò, &

ab Ecclesia imperata dispensationibus subreptitijs eludat. Deniq; vigilijs Festorum B. V. Mariz, jam olim Synodo Provinciali, & Diocesana, sub bonæ memoriæ Decessore nostro Alexandro Sapiha, sancitas innovamus, & in usum ac obligationem mittimus.

C A P U T XVII.

De Librorum impressione, venditione, & eorum censura.

160. **I**N Bibliothecis hujus Urbis, nè libri Hæretici, scandalosi, suspectivè perniciem sanæ Doctrinæ, bonorumq; morum invehentes, occultari valeant, aut Typis edantur; pro eorum censura, recognitione, & revisione Perillustres, Reverendissimum, & Admodum Reverendos Dominos Georgium Anuta I. U. Doctorem, Canonicum Vilnensem, Vicarium nostrum generalem, & Alexandrum Zebrowski S. Theol: & J. U. triusq; Doctorem, Archidiaconum Albæ Russiæ, Iacobum Cyboni præpositum Congregationis Missionis domûs Vilnensis: pro libris verò Germanicis Illustrem, Ad: RR. DD. Petrum Schenfelt Magistrum Cæremoniarum Cathedralis Ecclesiæ, Præpositum ad Edes Sanctissimæ Trinitatis, Parochum Hoduciscensem, Andream Horn Vice-Decanum dictæ Cathedralis Ecclesiæ, designamus: qui ter, aut quater in annum, librarías Officinas revidebunt, libros prohibitos, aut approbationem non habentes tollent, & pænuram Trident: extensionem, ac declarationem urgere facient.

C A P U T XVIII.

De Archivio Cleri.

161. **C**UM in Juribus, Privilegijs & munimentis Ecclesiarum, ac Parochiarum, totius Diocesis consistat

moles, pro eorumq; custodia, pia Fundatorum sollicitudo; perpetuum constituerit Cancellarium; ideò ut Archivi; tectum, clausura, rerumq; omnium in eo reperibilium ordinatissima dispositio, & nitida per literas Alphabeticas singularum in repertorio speciali descriptio, ac in unoquoq; loculo, uniuscujusq; Parochiæ & Decanatus, scriptorum collocatio, quam optimè conserventur, Perillustri Admodum Reverendo Domino Ioanni Bychowice, Cancellario Diœcesis, & ejus successoribus sub Officij amissione, seriò autoritate Synodi injungimus. Et nihilominus Commissarios ad præmissorum lustrationem Perillustres Reverendissimos & Admodum Reverendos DD. Martianum Szaniawski Scholasticum Prælatum, Christophorum Bialkozor J. U. Doctorem, Georgium Casimirum Ancuta Officialem nostrum generalem, Canonicos Cathedralis Vilnenses, Alexandrum Zebrowski Archidiaconum Albæ Russiæ designamus.

C A P U T XIX

De Seminario Cleri.

162. **S**eminarij Diœcesani sollicitudinem, recti regiminis methodum, proventuumvè rationem decretis S. Concilij Tridentini nobis tantopere commendatas, nè in hoc calamitoso Patriæ statu videamur deposuisse; pro eorum lustratione Commissarios ex V. Capitulo Perillustres Reverendissimum, & Admodum Reverendum Dominos Boguslaum Corvinum Gosiewski Decanum Prælatum, Adamum Kielpiński Canonicum, Vilnenses Fratres Nostros, ex Clero Perillustres, Illustrem Admodum Reverendos Dominos Ioannem Bychowice Cancellarium Diœcesanum, Alexandrum Zebrowski S. Theol. & J. U. Doctorem Archidiaconum Albæ Russiæ, Ioannem Tołskiewicz Protonotarium Apostolicum, Canonicum Smolenscensem deputamus. Qui tempore sibi commodo, præviâ obdestinati-

natione, ad seminarium descendentes perceptorum & expensorum rationem; boniq; regiminis Juventutis prædictæ, ad præscriptum ejusdem Concilij cognitionem, fideliter institutas & annotatas, in spatio trium Mensium, ab impressione præsentium; Nobis exhibere tenebuntur.

C A P U T XX.

De Officio B. Michàélis Giedroyc.

163. **P**Orrectæ Nobis debitâ cum supplicatione VV. Canonico-
rum BB. MM. de pœnit: preces, quibus ad obtinendum pro
Dioecesi Officium, de B. Michàele Giedroyc, ex eodem ordine,
hujus M. D. Litt: Patrono, Synodi implorant opem; cum ob
decretum S. Rituum Congregationis sint extra sphæram jurisdicti-
onis nostræ, ideò eo fine supplicandum esse, ad S. Sedem Apo-
stolicam, precesq; Synodi in volumine legum inferendas appro-
mittimus, & declaramus.

C A P U T XXI.

De Fanis Dissidentium, Infideli-
um Synagogis, eorumq;
sepultura.

164. **I**N Christiano & Catholico Regno, eam sumunt tum
Dissidentes, tum Infideles, audaciam, ut in nostra
nominatim Dioecesi, non appellatâ Ecclesiasticâ superioritate, li-
berè sibi fana, Synagogas, & Moschæas erigant, collabentesq;
restarent, in despectum veluti Sanctæ Fidei, & contumaciæ suæ
ostentationem: Declaramus proindè istiusmodi ædificiorum ere-

tionem, restorationem ad Nostram Pastoralem jurisdictionem pertinere, nec quopiam Officio, aut dignitate, Nobis inconsultis multò magis vetantibus, concedi posse, Illustres deindè Decanos & RR. DD. Parochos obligamus, ut nunquam talia ædificia erigi permittant; invocato etiam brachij sæcularis, (si fuerit opus:) auxilio; nobis Officiòq; nostro quam primum significant; si quid uspiam hoc in genere fuerit attentatum. Quæ verò hactenùs absq; scitu & consensu Nostro, recenter sunt erecta, deferantur pariter ad nostram notitiam; ut congruis remedijs dignitati, juribusq; dominatricis fidei consulamus. Famulitia utriusq; sexûs apud Infideles, jure tam Canonico, quàm Civili Patriæ nostræ, Synodorumq; constitutionibus, atq; comitiõrum multoties prohibita, quia nondum penitus tolli potuerunt, autoritate etiam præsentis Synodi prohibentes, RR. DD. Parochis districtè injungimus, ut nullo modo Christianos & Christianas specialiter nutrices, famulari apud eosdem permittant. Deducunt enim ibi omnem Christianitatem, & in Atheos, imò bestias evadunt.

165. Quia verò perfidi Judæi, eam sumunt audaciam, ut suorum cadavera turmatim, cum ejulatibus ad sepulturam comitari, contra antiquam prohibitionem minimè vereantur, Lutherani quoq; & Calvinistæ tum Vilnæ, tum etiam in alijs degentes locis, penes Ecclesias catholicas per Urbem & oppida, cum facibus & cantu, hujusmodi suorum deductionem instituunt, cum ijs solum, extra portam Vilnensem id permissum sit, ideò, nè dièræ inconvenientiæ, publicæq; adinstar processionum deductiones fiant, omninò, & sub pænis gravissimis arbitrio nostro infligendis, autoritate præsentis Synodi interdiciamus.

C A P U T XXII.

De Sagis & Maleficis.

166. **Q**uantis erroribus & criminibus obnoxia sint iudicia, quæ in sagas & maleficos formare solent Personæ sæculares, eaq; rudes *exempli causâ* Cætus Rusticorum, alijsvè juris peritiâ, & debitâ ad hoc notitiâ minimè commendati, etsi in Epistola Pastoralis, sat abundè declaratum; nihilominus hîc etiam Pastoribus animarum inculcamus; quatenus & à pernicioso illo, cum Dæmone commertio, in concionibus & catechismis dehorrentur, ac deterreant, & cognitiones in sagas, utpotè ad nos Officiumq; nostrum pertinentes nullo modo à sæcularibus exerceri permittant.

C A P U T XXIII.

De Taxa Fori Judicialis.

167. **C**um in Ecclesiastico Tribunali lex Domini immaculata, convertens animas, reddendo unicuiq; quod suum est, suos quoq; Operarios deservitâ nolit fraudari mercede, & post longam causarum audientiam, jejunos dimittere, minimè sinat; idèo, nè & Partes nimijs graventur exactionibus, aut aliquando vexatoriè, se gravari querulentur, & Cancellariæ Alumni vicium habeant, & quo vestiantur: ut ait Apostolus; spectatis utriusq; extremi circumstantijs, & maturâ deliberatione ponderatis, omnibus Processibus & Instrumentis expediendis in cancellaria sequentem in moneta corrente præscripsimus Taxam.

Taxa Cancellariæ.

168. **C**itatio simplex in media filura *florenus unus, & medius.*
 Monitorium simplex *florenus unus & medius.*
 Monitorium viso robore *floreni duo.*
 Monitorium cum duobus terminis per decretum rationabili ex causa, post primam Citationem concessum. *floreni tres.*

Citatio cum tribus terminis, quæ non debet dari sine expreso mandato nostro, aut Officij nostri, *floreni tres.*

Protestatio ad Acta ingrossata, & extradita cum sigillo, *floreni duo.*

Mandatum Procuræ, *florenus unus & medius.*

Inscriptio causæ ad regestrum unius, sive plurium, dummodo ex una citatione vel rotulo, *florenus unus.*

Remissorix pro examine Testium sine controversiæ ingrossatione, in una filura, *floreni sex.*

Pro examine cujuslibet Testis super simplici propositione examinati *floreni duo.*

Si verò super articulis quantumvis magnis, *floreni sex.*

Copix pro viginti quatuor rigis in media charta ex utraq; parte scriptâ, *florenus medius.*

Similiter solvatur, quidquid in acta insinuatur, pro media charta.

A Notis judicialibus uniuscujusq; instantiæ; terminatæ decreto interlocutorio in præliminaribus dilationibus, *florenus unus.*

Decretum Excommunicationis sine controversiâ, in contumaciam latum, *floreni sex.*

Literæ executoriales cum sententia, post auditas serias partium controversias latâ, *floreni octo.*

Declaratoriæ Excommunicationis cum insertis tribus Canonicis monitionibus in notorijs, absq; processu judiciario, *floreni decem.*

Decretum ex audita utriusq; Partis controversiâ cum aliquot instantijs latum, extensum in tribus & ultra quandoq; futuris, *floreni viginti.*

Decretum amplius cum omnibus actibus, examinibus, Testium inductionibus, replicationibus, duplicationibus, triplicationibus, &c. in decem, viginti, aut triginta filuris, ac proportionem immediati Decreti, taxari debet.

Instrumentum Appellationis, *floreni sex.*

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

Audi.

Audientia Juramenti in Cancellaria, ejusq; expleti testimonium, authenticum *floreni semiduo*:

Pro sublevatione ad tempus *floreni tres*.

Pro absoluteione à censuris post præstitam de stando Juri submissionem, & Parti satisfactionem, *floreni quatuor*.

Interdictum in Ecclesias, & illius relaxatio, pro unoquoq; instrumento, *floreni tres*.

Suspensio ab Officio & beneficio, *floreni tres*.

Inhibitio cum expressione causæ, *floreni tres*.

Inhibitionis relaxatio, *floreni tres*.

Arestum & Aresti relaxatio pro unoquoq; *floreni tres*.

Inscriptio Provisionis cum ejus transumpto, *floreni tres*.

Pro Dimissorialibus sinè reditu *floreni octo*.

Pro Formatis, seu testimonialibus ordinum, *florenus unus & medius*.

Instrumentum approbationis pro excipiendis confessionibus *florenus unus*.

Commendâ alicujus Ecclesiæ, *floreni sex*.

Literæ Cridæ, *floreni tres*.

Institutionis seu investituræ literæ, *Imperialis unus*.

Resignatio beneficij Actis ingrossata, & per extractum extracta cum juramento, *floreni quinque*.

Indultum celebrandi in Ecclesijs non consecratis, *florenus unus*.

Indultum celebrandi extra Ecclesias, *floreni semiduo*.

Indultum copulandi sinè bannis, *discretioni Recurrentis cõmittitur*

Indultum diebus vetitis vescendi carnibus, *floreni duo*.

Pro Confirmatione Testamentorum ad centum florenos, *floreni sex*. *

Reliqua Instrumenta ad proportionem præmissorum taxabuntur: emergentium verò hac super re perplexitatum declarationem Officio nostro plenariè committimus.

* Ultra centum quot quot sint, *floreni decem*.

C A P U T XXIV

De Casibus reservatis.

169. **C**asus Papales ex praxi publicandi Bullam Cenzæ Domini inferius apponendâ, distinctè patebunt: casus verò Episcopales, in Diocesi nostra jam olim reservati, ad Ordinem meliorem digesti, in sequente proponuntur Tabella.

Tabella Casuum Reservatorum.

1. **C**rimen Clericorum habentium beneficia curata, & ordinariè, non residentium personaliter, sine nostra facultate.
2. **C**rimen Clericorum non satisfacientium pijs legatis.
3. **C**rimen publicè in judicio pejerantium.
4. **C**rimen falsificantium sigilla, & manuum subscriptiones.
5. **C**rimen falsum testimonium in judicijs, dicentium, & extra Judicium in scripto dantium.
6. **C**rimen Sodomiticum, bestialitatis, incestus, cum Consanguineis, vel affinibus in primo gradu.
7. **C**rimen stupri violantium Virgines.
8. **C**rimen procurantium abortum.
9. **C**rimen raptus Virginis, aut uxoris alienæ, sive cujuscunq; mulieris.
10. **C**rimen homicidij deliberati, voluntarij, & ad illud opem vel consilium navantium.
11. **C**rimen Parentes percutientium.
12. **C**rimen Incendiariorum.
13. **C**rimen Magiæ, veneficiorum, incantationum.
14. **C**rimen divortia inter conjuges sive per veneficia, sive quibusvis malis artibus procurantium, ac foventium.
15. **C**ri-

15. Crimen Jurā, Privilegia, & munimenta Ecclesiarum, nec non supellectilem post intestatos sacerdotes rapientium, vel viliora pro melioribus supponentium.

C A P U T XXV.

170. SEntentias à Summis Pontificibus Alexandro VII. Innocentio XI. prohibitas in praxi sæpius occurrentes, in compendium redactas complectens, juxta quas judicium in Sacramento pænitentix formare non licet.

Alexandri VII.

1. VIr equestris duellum potest acceptare, nè timuisse videatur.
2. Licet ab Hæresi alijsq; criminibus Bullæ cænæ absolveres, modò sint occulta.
3. Potest Sacerdos unâ misâ pro duplici stipendio satisfacere, nec est hoc contra justitiam & fidelitatem.
4. Potest sacerdos obligatus stipendio, per alium obligationi satisfacere, collatâ ei parte sui stipendij, aliâ sibi reservatâ.
5. Peccata in confessione oblita, vel ob instans, vg: periculum vitæ omisâ, non tenemur in sequenti confessione exprimere.
6. Per confessionem voluntariè invalidam, & sacrilegam, impletur præceptum Ecclesiæ.
7. Potest quis propriâ autoritate substituere, qui pro se pænitentiam in confessione injunctam adimpleat.
8. Licet occidere falsum accusatorem, testem, judicem, si aliâ viâ Innocens calumniam, decretumvè iniquum evadere nequeat.
9. Non peccat Maritus propriâ autoritate occidens conjugem in adulterio deprehensam.
10. Restitutio beneficiatos non recitantes Divinum Officium,

- non obligat ante sententiam Judicis.
11. Potest aliquis Beneficiatus, obligationi recitandi Officij per alium satisfacere.
 12. Dare Collatori pro collato beneficio, non est simonia; si Collator non pro beneficij, sed pro emolumentorum temporalium exigit collatione.
 13. Jeiunia Ecclesie non obligant sub mortali.
 14. Mollis, sodomita, bestialis sufficienter se accusant in Confessione fatendo procurasse pollutionem, nec tenentur exprimere peccati speciem.
 15. Potest accipere Judex pro ferenda sententia in favorem unius Partis, si utraq; Pars litigans, habet pro se opiniones æquæ probabiles.
 16. In die jejuniij qui sæpius modicum quid comedit, & si notabilem quantitatem in fine comedat, non frangit legem jejuniij.
 17. Iter unius diei, etiam non necessarium excusat à jejunio.
 18. Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppletur per eleemosynas, aliquando olim factas.
 19. Valet officium pro officio, etiam parvum pro majore.
 20. Osculum ob delectationem sensibilem ex eo ortam, si non sit periculum ulterioris consentus, maculæque carnalis, est veniale.
 21. Annuum legatum, pro anima relictum non durat plusquam decem annos.

Innocentij XI.

1. **C**omedere & bibere ad satietatem, ob solam voluptatem, modò non obsit valetudini, non est peccatum.
2. Opus conjugij ob solam voluptatem, caret etiam veniali defectu.
3. Vocare DEUM in Testem mendacij levis, non est culpa gravis.

4. Jurare, sine animo jurandi, licet.
5. Licet viro honorato occidere in vasorem, calumniatorem, si aliter calumniam vitare nequeat, qui se alapa, fustevè percusserit.
6. Licet furem occidere, pro conservatione unius aurei.
7. Licet procurare abortum, ante animationem fætus, nè puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.
8. Licet furari non tantùm in extrema, sed etiam in gravi necessitate.
9. Famuli & famulæ possunt occultè heris suis surripere, ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario suo.
10. Non tenetur quis sub mortali ad restituendum, quod ablatum est per parva furta iterata, licèt ad magnam summam pervenerit.
11. Qui alium inducit ac movet ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem damni illati.
12. Usura non est ultra sortem aliquid exigere, tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum, sed solùm, si exigatur tanquam ex justitia debitum.
13. Veniale est, detractoris auctoritatem, falso crimine illi vicissim imposito elidere, vel ut quis suam justitiam, & honorem defendat.
14. Dare temporale pro spirituali non est simonia, si temporale non detur tanquam pretium, sed tanquam motivum obtinendi Spirituale.
15. Copula cum conjugata, consentiente Marito, non est adulterium, sufficitq; confiteri se fornicatum esse.
16. Hamulus cooperans hero ad grave peccatum, v.g: scalam tenens ascensuro, humeris suis levans, januam aperiens, non peccat mortaliter, si id faciat metu sui domini, nè malè tractetur, gratiã excidat, aut domo expellatur.

17. Præceptum colendi festa non obligat sub mortali, secluso scandalo & contemptu.
18. Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, qui duas e-
jus partes, imò quatuor simul à diversis celebrantibus audit.
19. Qui non potest recitare matutinum & laudes, licet reliquas
horas possit, ad nihil tenetur.
20. Præcepto communionis annuæ satisficit per sacrilegam Do-
mini manducationem.
21. Non tenemur Confessario interroganti, fateri peccati con-
suetudinem.
22. Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè tantùm Confes-
sos, ratione magni concursus pœnitentium *vg:* Die aliquo
Festi, vel Indulgentiæ.
23. Consuetudinario non est neganda vel differenda absolutio,
modò ore significet, se dolere, & proponere emendati-
onem.
24. Potest aliquando absolvi, qui in proxima peccandi occasione
versatur, quam potest, & non vult omittere.
25. Proxima peccandi occasio, vel non fugienda, vel etiam qua-
renda; quando honesta causa, utilitasvè temporalis, aut Spi-
ritualis occurrit.
26. Absolutionis est capax, etiam ignorans culpabiliter myste-
ria primò Fidei ut SS. Trinitat: & Incarnat: D. N. IESU
Christi.

Circa has sententias.

171. **A**Dverte imò hâc Tabellâ, exhiberi illas duntaxat sen-
tentias, quæ magis in praxi occurrunt: reliquas
omitti, quæ ad speculationem magis, & ad scholam pertinent:
sicut & omnes prohibitas Alexandri VII; non, quòd ets, vel
tutas putemus, vel censurâ eximamus, sed quòd, ad prax. n &
notitiam quorumvis Sacerdotum non ita necessarias fore iudica-
mus. Qui tamen illas nôsse velit, inveniet ad finem Medulle
Ibe.

Theologia moralis, P. Hermanni Busenbaum & alibi.

Adverte 2dò. Plerasq; relatarum sententiarum aut brevitatis gratiâ verbis superfluis imminutas, aut æquivalentibus ad planiorem intelligentiam explicatas, salvo per omnia earum sensu.

Adverte 3tiò. Finem hîc recensendi fuisse, nè deinceps ullus Confessarius per ignorantiam, gravia peccata pro levibus, mortalia pro venialibus judicet, seq; pariter ac pœnitentes decipiat.

Adverte 4tò. Iftas sententias ita prohibitas esse, ut nec publicè privatimq; sinè censura excommunicationis, ipsi Summo Pontifici reservatæ doceri, sustineri, ac defendi possint: nec sinè gravi Peccato mortali practicari in Sacramento pœnitentiæ, imò nec ad regimen propriæ conscientiæ adhiberi. Proindè cum dicitur *valet, veniale est, non est peccatum, non tenetur, licet, &c.* omnia in contrario sensu intelligenda sunt, aliàs qui in sensu relato eas secutus fuerit *z.g. Licet furari, licet furem occidere &c. &c.* Sciât etiam hanc consequentiam sibi imminere, licet perire, ac in æternum damnari.

C A P U T XXVI.

De impedimentis matrimonia dirimentibus, sive irritantibus, & nulla facientibus.

72. **U**T horum noticiam Curati animarum, omnesq; Confessarij ob casus sæpè contingentes, & sibi familiarem faciant, & suis subjeetis benè inculcent; summam impedimentorum, cum brevi declaratione subiicimus.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen.

Cultûs disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

*Ætas, affines, si clandestinus, & impos,
Raptavè sit mulier, nec parti reddita tuta.
Hæc socianda vetant, connubia, facta retractant.*

1. **E**rror circa personam, ut cum pro Rachele obtruditur Lia, persona una pro alia, non autem circa qualitatem personæ, *vg:* si ignobilior pro nobiliori, pauper pro divite continget; esset tamen error dirimens, si absolutè nollet consentire in personam, nisi tali conditione affectam.

2. *Conditio* error circa conditionem personæ, ut, si liber contrahat cum servâ, vel libera cum servo propriè dicto, quo nomine venire non debent famuli, neq; coloni, originarij nec adscriptitij glebæ.

3. *Votum* solemne castitatis per susceptionem *vg:* Subdiaconatûs, vel per professionem solennem in religione approbata; sponte emissum. Nam votum coactè emissum non dirimit, nec simplex votum, nisi vota simplicia Soc: IESU.

4. *Cognatio* legalis sive adoptio in Filium, aut Filiam, alibi quidem tantum dirimit ad gradum secundum inclusivè, at in regno nostro hoc impedimentum vim non habet. *Spiritualis* quæ contrahitur ratione Sacramenti baptismi aut Confirmationis, *vg:* inter baptizantem & baptizatum & ejus Parentes, item inter suscipientes seu Patrinos, & susceptam prolem proliq; Parentes. Inter levantes verò virum & feminam omninò nulla. Idem tene de Sacramento Confirmationis. *Carnalis deniq; cognatio:* ab eodem stipite proximè descendentium, dirimit usq; ad quartum gradum lineæ transversæ inclusivè. In primo gradu lineæ transversæ, nemo potest dispensare, ob jus naturæ vetans, in reliquis ex justa causa, potest summus Pontifex, in linea verò recta omnes jure naturæ gradus sunt prohibiti, ac indispensabiles.

5. *Crimen* est triplex, imò homicidium alterius conjugis per alterum, armis, veneno, consilio vel imperio patratum, acce-

accedente cooperatione vel consensu personæ tertix: homicida-
 talis impedimento dirimente cum illa tertia persona contrahere
 prohibetur. Excipe tamen, si cædes tentata sit, sed non perfe-
 cta, seu sine intentione matrimonij, vel cum intentione, sed non
 significatâ exterius, vel non communi consilio, sed ab altero
 tantum, non dirimit matrimonium; nisi etiam adulterium præ-
 cessit, tunc enim, etiamsi unus tantum cædem perfecit altero
 ignaro, dummodò fuerit intentione Matrimonij, verè dirimit.

2dò. *Adulterium* vivente unius conjugæ, per alterum conjugum
 cum tertia persona commissum, cum mutuo consensu de præsen-
 ti, vel promissione de futuro matrimonio, post mortem conju-
 gis; sed ad hoc impedimentum consciscendum requiritur, ut pro-
 missio sit acceptata, ut uterq; sciat alterum conjugatum esse:
 omnis ignorantia vera excusat ab hoc impedimento, dubitatio
 non excusat. 3tò *Crimen est raptus*, cum Persona quavis vi-
 olenter abducitur, aut libidinis aut matrimonij ineundi gratiâ;
 duratq; tamdiu impedimentum, quàm diu rapta in potestate est
 Raptoris: si subindè etiam liberè consentiat; ex eò tamen pro
 justa uxore haberi non potest, nisi libertati prius restitatur, &
 tum demùm benevolè consentiat, tunc valet Matrimonium.

6. *Disparitas cultûs*, hoc est religionis, dirimit matrimonium
 inter baptizatum, & non baptizatam, etiamsi catechumenum
 & vicissim. Hæresis alterius conjugum, impedit quidem cohabi-
 tationem, si periculum sit perversionis, non tamen dirimit.

7. *Vis* sive gravis metus injustè incussus irritat Matrimoni-
 um in utroq; foro, sive ab alterutro contrahentium incuti-
 atur sive à tertio quopiam. Declarationes hujus impedimenti
 vide apud Theologos, nominatim P. Busenbaum & P. Milu-
 ski. *Ligamen*, quo quisquis ligatur conjugii adhuc viventi.

8. *Honestas*, sive justitia publicæ honestatis, ob quam nemo
 potest contrahere cum Consanguineis illius, cum qua contraxit
 sponsalia vel matrimonium tantum ratum, sed non consummavit,
 scilicet ob mortem supervenientem, vel ob professionem religi-
 osam

osam, vel aliam ob causam, vnde nemo potest ducere filiam ejus, cum cujus matre sponsalia contraxerat, vel matrimonium ratum habuerat, & vicissim; neq; sororem sponsæ: neq; fæmina nubere filio, cujus Patri sponponderat, ratovè tantum matrimonio se junxerat, ejusdem fratri: si tamen vel sponsalia fuerunt irrita ob defectum consensûs, vel mutuo consensu dissoluta, hoc impedimentum vim non habet. Aliàs si ex sponsalibus tantum, sed veris, ac legitimis oritur; impedit tantum in primo gradu: si ex matrimonio rato, usq; ad quartum; oritur deniq; etiam ex matrimonio clandestino.

9. *Ætas* cujus defectus in mare putatur ad annum 14. infæmina ad 12. nisi malitia suppleat ætatem: hoc est, doli & Officij maritalis capacitas, juxta prudentium arbitrium.

10. *Affines*, ob hoc impedimentum non potest ducere in uxorem ullam, ex consanguineis primæ uxoris suæ, usq; ad 4tum gradum superstes maritus: nec Relicta nubere ulli, ex Consanguineis prioris mariti, usq; ad quartum: si autem hæc affinitas contrahatur per copulam illicitam, non extenditur ulterius; quam ad secundum gradum inclusivè *vg.* fornicatus cum matre, non potest ducere filiam, neq; nepotem, neq; sororem, neq; amitam, consobrinam, multò magis germanam; idem existima de fæmina, quòd non potest nubere fornicatoris fratribus, amicitinis, sobrinis, germanis.

Maritus peccans cum sorore vxoris suæ, non tantum germanâ, sed etiam amitinâ & sobrinâ, non potest amplius debitum à sua conjugè petere ante dispensationem, quamvis possit, & teneatur reddere.

II. *Clandestinus* cum deest assistentia proprij Parochi, alterutrius sponforum, vel alterius Sacerdotis habentis potestatem à proprio Parocho, & duorum ad minimum Testium, quorum nomine recipi possunt fæminæ; atq; pueri modò rationis compotes. Vagabundi possunt contrahere coram quovis Parocho, vel si alteruter Sponforum sit vagabundus; teneatur

tamen

tamen Parochus diligenter de eorum conditione inquirere, & petere licentiam ab Episcopo assistendi talibus matrimonijs, aliàs validum quidem erit matrimonium, sed Parochus graviter peccabit.

12. *Impos* Ob frigiditatem, vel naturæ aliud vitium, quæ si sint perpetua, perpetuum efficiunt impedimentum: *si temporanea* v.g. ex morbo, aut diaboli malignitate, mediantibus veneficijs, ideòq; si antecedit matrimonium, tamdiu matrimonium contrahendum sub valore impedit, quamdiu durat. *Si superveniat* matrimonio rato; non dirimit. De rapta muliere dictum n. 5. verbo *Crimen*.

C A P U T XXVII.

Praxim publicandi Bullam Cæ-
næ Domini Feriâ 5tâ
magnâ insinuans.

173. **N**Aywyższy Pasterz Kościoła Bożego dnia dzisiejszego zwykł wyklinąć wszystkie Heretyki, y złych Katolików, którą to kłatwę nakaznie we wszystkich kościołach różnych czasów, osobliwie dziś publikować, ato dla informacyi wiernych, żeby wiedzieli, iśko ostrożnie poczynać sobie śmiać, ażeby w pomienione kłatwy niewpadali.

1. Wykliná tych, którzy czytają księgi Heretyckie, bez dozwolenia zwierzchności kościelney wyraźnego, y tych którzy Heretyków bronią, y pomocy dodawają, także Schyzmatyków, y tych którzy się wytłumiają z posłuszeństwa najwyższej Stolicy Rzymskiej Pasterza.

2. Wykliná y tych, którzy się powadze, y mocy najwyższe-

go Pasterza Kościoła Bożego sprzeciwiają, iakowi są ci, którzy od sentencyey jego, ad Concilium appellują, którzy Listy od Stolicy Apostolskiej dane fałszują, którzy ludzie iakiejkolwiek kondycyi y stanu do Rzymu idących *ex voto*, iako to Pielgrzymow, albo ztamtąd powracających biją, ranią, kaleczą, albo infzym sposobem onym szkodzą albo do tego pomoc, radę, y fawor dają.

3. Wyklinają y tych wszystkich, którzy nowe cią w ziemiach swych, niemając na to zupełney władzy, utawiają, albo onych aukcyą czynią.

4. Wyklinają y tych, którzy dodają zbroi, oręża, kul, prochu, ołowiu, konopi, żelaza y wszelakich woiennych rynsztunkow, y innych materyi do tego służących Turkom, Tatarom, y innym nieprzyaciółom Kościoła Bożego; imienia Chrześciańskiego, oraz y tych, którzy sekretą Rzeczypospolitych Chrześciańskich dla informacyi nieprzyaciela wydają, na szkodę y zgubę Chrześcian.

5. Wyklinają y tych, którzy kaleczą, ranią, zabiiają, w więzieniu trzymają, albo *hostiliter* traktują. Kardynałow, Patriarchow, Arcybiskupow, Biskupow, Stolicy Apostolskiej Legatow, albo ich z swoich Państw, Dyecefy, z ziemie, y mieysc wyrzucają, y tych, którzy do tego są pomocą, radą y faworem.

6. Wyklinają y tych, którzy udających się w sprawach swych do Stolicy Apostolskiej ranią, znieważają, kaleczą, zabiiają, albo rozbijają na drogach, y tych, którzy do tego są pomocą, y do eksekucyi listow Stolicy Apostolskiej, albo infzych expedycyi są przeszkodą.

7. Wyklinają Sędziow, którzy kościelne y Duchowne soby krom dyspozycyi prawa duchownego, do swego sadu pociągają, albo pociągając dopuszczają, którzy wolność kościelną dopuszczają znosić, wyniszczać, ścisnąć, z kąd Kościół Rzymski, albo ktorychkolwiek Kościołow prawa iawnie, albo potajemnie cierpią *præiudicium*.

Wykli-

Wykliná y tych, ktorzy dobra duchowne Stólicy Rzymiskiej Apostolskiej, y ktorychkolwiek uzurpuia, iáko to dzieięćiny, ábo powinnych pensyi nie płacá, fundacye, zapisy, y wszelkie prawa Kościołom, ábo ich osobom słuźące záztrzymuia, y onych wydać niechcá.

Ná ostatek wszystkich Heretykow, Lutrow, Kalwinow, Nurkow, Aryanow, Schysmatykw, y iákieykolwiek Sekty Herezyarchow wykliná, czartu w moc podae.

C A P U T XXVIII.

Praxim expediendæ Inquisitionis, & Testium examinis declarans.

174. **C**UM injure magna sit vis Testium, & per eos efficacissima, litesq; planè dirimens habeatur probatio, præsertim, si eorum examen legitimè reperiat expeditum; ideo nè in hujusmodi Commissionibus, & nomen æstimationè Commissariorum vapulet, & partes gravem, ob illorum imperitiam, sumptuum patiantur jacturam; litesq; per consequens, propter iteratas Inquisitiones, immortales reddantur; omnibus & singulis ad præmissum Officium designatis, sequentes regulas proponendas decernimus, & eas manuteneri mandamus.

1. Exhibitum sibi authenticum, legitimi superioris instrumentum accipiens Commissarius, semel, & iterum illud relegere debet, ut probè intelligat, à quo? ad cujus instantiam? contra quem? in quâ causâ committitur negotium: debet enim servare expressam mandati formam, quia aliàs actus foret nul-

lus C. *cum dilecta* 22. de rescrip: *Soesius in lib: 1. decretal: tit. 29. n. 21.*

2. Antequam ad locum expediendæ inquisitionis sese contulerit, præmittet tempestivè literas innotescentiales; ad videndum & audiendum in tali loco & termino pro parte Actoris vel Rei Testes recipi & jurare, in hac forma.

Oznáymuiemy tym naszym obwieszczeniem, komu by o tym wiedzieć należało, a mianowicie NN. z jednej strony, y NN. z drugiey, iż co Wzrad Konsystorski (si per Decretum Officij nostri emanavit Commissio) vel Iasnie Wielmożny Im. X. Biskup Wileński (si directè à nobis) w sprawie NN. o rzecz NN. z Aktorami pomienionego NN. toczacey się, & è contra (si est mutuus Actoratus) rozkazał nam odprawić Inkwizycyę; tedy Ja vel My temu aktowi dzień N. Miesiąca N. Roku terażniejszego, na godzinę N. zrana na miejscu N. nánáczamy, na którym terminie, aby obie strony tak powódowa cum suis articulis, iako zápozwaná cum Interrogatorijs, ad videndum & audiendum Testes recipi, & jurare: Testes zaś ad deponendum secundum Articulos, & Interrogatoria, prawio juramento, personaliter, legitime, & peremptoriè stawáli, tym naszym listem zápozrywamy. Dan: &c.

3. Literas hujusmodi debet partibus insinuare & ad valvas Ecclesiæ unius vel plurium, prout res postulat affigere, Clericus aut aliquis minister Ecclesiæ, qui nomen, cognomen, Officium, & quòd literas hujusmodi legitime sit exequutus, scribat in iisdem innotescentialibus.

4. Advertat Commissarius, ad evitandos scrupulos, ut terminus pro juramentis Testium designetur die juridicá, nimirum feriá secundá, quartá aut sextá. *Janid: pag: 116.* Examina verò post præstita juramenta, semper continuari possunt etiam die feriátá.

5. Vigore innotescentialium in loco & termino legitime constitutus, si commodè fieri potest, missam de Spiritu S. celebret, vel

vel audiat unâ cum Partibus & Testibus, petendo Spiritum S. ut actui imminenti gratiâ suâ assistere dignetur: aliâs absq; missâ, tempore tamen matutino (propter juramenta à jejuniis præstanda) in præsentia Partium, fundet Jurisdictionem; exhibitione & lectione instrumenti authentici, & in ejus fundamentis, pro termino hodierno editarum, & legitimè executioni mandatarum literarum innotescientialium.

6. Fundatâ jurisdictione annotet Testes præsentis partis Actores primò, tum Citatæ, ac Partium contra eos, & dicta eorum, protestationes & exceptiones in hac vel simili forma.

Coram Me vel Nobis Commissarijs vigore innotescientialium, legitimè executioni mandatarum, in loco & termino hodierno, congregatis post fundatam jurisdictionem, in fundamento Decretis vel mandati &c: &c: comparentes personaliter, vel per legitimum Mandatarium cum mandato Procura Partes producerunt Testes. Actorea N. N. N. ad probandum, Citata N. N. N. ad evadendum sibi objecta; quos ego vel Nos, salvo protestationibus & exceptionibus Partium contra eos, & dicta eorum, ad Juramentum admisimus in hac v.g. forma.

Forma Juramenti.

IA NN. przysięgam Panu Bogu Wszchemogacemu w Troycy S. Jedynemu na tym iż, o co będę pytany na tey Inkwizycyi w Prawie NN. Aktora NN. z Pozwanym NN. o rzecz NN. toczacey się, tedy mam prawdę powiadać nie mam prawdy w niwczym utać, a to dla zadnych respektow, przyiaźni, nie zapatruiac się na żadne dary lub upominki, od ktoreykolwiek strony, y na tym, idko nie jestem namoniony, nie proszony, informowany, zkorumpowany, lecz co wiem, y jako wiem w tey sprawie, tak zeznam podług Boga y S. sprawiedliwości, niwczym sumnienia mego nie zawodzac, na czym idko sprawiedliwie przysięgam, tak mi Boże dopomoz.

7. Videat porro Commissarius, an utraq; Pars sit præsens præstationi Juramenti: nam sine præsentia Partis, Juramentum & actus totus nihil valet: testimonij enim essentia in Juramento, præsentem eo, contra quem testes inducuntur, præstando consistit. *L. jursurandi C. de test. nisi fortè altera pars legitime citata, venire pro termino neglexerit, quo casu eam pro contumace declarabit, ac in ejus contumaciam poterit audire juramenta testium. Cap: 2. ubi Abb. tit. eod. Lanid: pag: 115. n. 12.* Hoc tamen sciendum, quòd si negotium, de quo fit inquisitio, favorem partium principaliter respiciat, tunc ijs consentientibus Juramentum remitti potest, & eo casu testes sine Juramento, sub fide tamen, honore, & conscientia deponere possunt, *per text. in c. tuis, quest. 39. & ibi Gl: in v. remittatur de testibus. Lud: Engel: lib: 1. tit. 20. & 21. n. 42.* quòd locum non habet in criminalibus, & ubi vertitur interesse Glorix DEI, boni Ecclesiarum, communitatis, &c: Item de valore matrimonij, ac ubi proceditur viâ inquisitionis ad cognoscenda delicta & similibus, in quibus depositio testium absq; Juramento nulla est.

8. Quodsi Pars comparens protestetur contra actum commissionis, contra testes & dicta eorum, nolitq; auscultare Juramenta testium: Commissarius describet Ipsius protestationem in actis; ad examen nihilominus procedet.

9. Quodsi infirmitatem, aut aliam legalitatem justam opponet, propter quam ad audienda Juramenta testium non poterit adesse: detur terminus ad comparendum, vel saltem ad Procuratorem mittendum, cum mandato Procuræ: sciat tamen Pars legalitatem interponens, tam suo tempore Juramento coram Officio comprobari, aliàs ad damna alteri parti causata, restituenda teneri.

10. De numero Testium sciat Commissarius, sufficere eos in omni causa duos, aut tres, dummodò sint omni exceptione

maiores, ad plenam probationem; si tamen plures Partes vel-
lent inducere, eos non repellat, nisi numerum quadragenarium
excederent, effrenatam enim multitudinem Testium, jura refr-
nari cupiendo, non permittunt, hinc inde numerum quadra-
genarium excedere. *c. in omni c. licet de Test. & L. ubi
numerus ff: eod. Lavidl. pag: 123.* hinc ad summum septem
digniores, si una pars seligeret, altera totidem in contra, ulte-
riori verò testium productioni renuntiarent, optimum esset,
nisi magnitudo causæ aliud svaserit.

11. Si tamen queruletur Pars, testes suos non venire, extradat
contra eos citationes, imò monitiones, & annotet in actis dili-
gentiam Partis in ijs producendis, dabitur enim ipsi campus po-
stea, eosdem adcitandi & producendi coram Officio; aliàs si re-
signabit eorum productioni, amplius eorum productio non con-
cedetur.

12. Juramenta hujusmodi præstantur in hac Provincia à Testi-
bus Nobilibus stantibus, & manu dextrâ pectus tangentibus:
ab hominibus verò Plebeix conditionis genuflexis coram ima-
gine Crucifixi corporaliter.

13. Præstitis juramentis Pars, contra quam testes producuntur,
debet dare interrogatoria Judici aut Commissario, non Partis
quæ tamen si petita dare recusaverit, Commissarius ipse debet ea
formare, positis ob oculos articulis causæ ex libello, protestati-
one, alijsq; deductis in judicium. *Lud: Engel: ubi supra n. 46.*
aliter enim consecuta nihil valent. Interrogatoria hæc scribat de
verbo ad verbum in actu Commissionis hoc modo: *Post Iura-
menta produxit Actor Articulos, Citatus Interrogatoria in te-
nore sequenti:* & scribat hujusmodi Interrogatoria.

14. His habitis removeantur Partes & Arbitri, ac instituat
examen singulorum testium seorsivè, & primò examinabuntur
testes ex parte Actorea, tum à parte Citata inducti.

15. Testi inducto proponat Examinator; quàm periculosum

fit dicere falsum testimonium: & quòd falsus testis tribus sit obnoxius, DEO, Cujus contemnit præsentiam, Iudici, Quem fallit mentiendo, Parti quam testimonio falso lædit, uti habetur *c. 1. de crimin. falsi* moneatq; ut salutem animæ suæ consulat deponendo.

16. Testem simplicem doceat primò mysteria fidei, juramenti; gravitatem, tum eum ad juramentum admittat.

17. Si duo sint Commissarii, unus inquiret, alter notet responsiones testium. Et quidem primò singulorum scribat nomen, cognomen, Officium, ætatem, distantiam loci, frequentationem Sacramentorum, *vg:* quando confessus communicavit &c.

18. Magnum Iudici præstaret favorem, si adhuc quæreret testem: *Iesli się znosił z inwemi świadcami? abo iesli go nauczano? y kto go nauczał? iako ma odpowiadać? ktorey stronie lepiej sprzyia? czy niechce świadczyć z mienawisci ku sobie? czy nie ma swego interessu do tej sprawy? kto go prosił? czy wziął za to iaki upominek &c. &c.*

19. His annotatis exponet testi primum articulum interrogando: quid nam sciat de eo? & unde hoc sciat? an ex visu? auditu? quisnam ipsi narravit? quo tempore? quo loco hoc vidit? vel audivit. Si ex auditu: quæratur, à quo audivit? gravisné erat Persona, an levis? & ita, unde ille novit? item an sciat bene, an tantum credit & arbitratur. Sic peracto singularum circumstantiarum primi articuli examine, describet totum ijs verbis, & idiomate, quibus, & quo respondit testis, unà cum rationibus & probationibus à teste depositis, & præleget testi descripta: num ita se res habeat? necné? potest enim in continenti testis se corrigere, non autem ex intervallo, nimirum post dimissionem ex examine, nisi fortè dicat se errasse in prima depositione; tunc enim probato errore, poterit admitti, eritq; depositio illius ultima vera, prima falsa, uti habetur in *c. 7. de Test. cogendis* Soesius in lib: 2. tit. 20. n. 41.

20. Examinato primo articulo, examinet secundum eodem modo, tum tertium & alios, usq; ad finem, annotando in terminis testium responsiones, non autem *affirmativè, negativè*; cum hæc faciant difficultatem, maxime si articulus habeat aliquot puncta.

21. Examine completo, imponat testi silentium, nè dicat de his, super quibus erat examinatus: ut caveatur aliorum testium subornatio: & expediatur testis. Alius introductus examinetur eodem modo: & scribantur verba ipsius propria, quæ etsi eundem sensum habuerint cum primo teste, non scribatur tamen taliter: *iste testis respondit ad primum vel secundum, sicut primus*, nam ex tali scriptura argueretur testis de condiciamine, & sic posset reprobari à Judice.

22. In actu Commissionis post interrogatoria descripta scribatur sic: *secundum hæc interrogatoria examinatus est primus testis G. D. NN. citatus, juratus, reducto sibi in memoriam juramento de dicenda veritate, exposuq; quod falsus testis &c: (uti n. 14. annotatum) Confessus v.g: pro Paschate, nulli Parti consanguineus, amicus utriusq;, non deponit causâ amicitie, favoris, odij, sed purè propter DEVM, non est informatus, non condiciavit cum contestibus, nihil accepit pro testimonio: recognovit & respondit ad primum:* hæc scribet responsionem, tum ponetur ratio &c.

23. Testis (Idem dicendum de Commissario) non debet quidem accipere munera, ut se favorabilem uni exhibeat Parti præ alia: tenentur tamen Partes, tam testes de longinquo vocatos, quam Commissarium proprijs sustentare expensis, & tam testi, si uno alterovè die immoretur ob hanc causam, quam Commissario pro rato temporis, & laboris, præter sustentationem, justam providere mercedem: nec hoc dicitur testium aut Commissariorum corruptio, cum ijs acceptis Commissarius quod æquum scribere, & testis deponere, etiam contra suum teneatur Provisorem: nec pro eo indignationis remaneat locus.

24. Prædictis ita conscriptis, concludet Commissarius inquisitionem in hac vel simili forma: *Quæ omnia in occluso Rotulo Vilnam v.g. remittendo, et aperiendo diem N. mensis N. Anni currentis coram NN. præfixi, in quo termino ut Pars utraq. ad videndum & audiendum Rotulum aperiri, testimonia publicari, in principali negotio definitivam ferri, personaliter, legitime ac peremptorie compareret, per seorsivas citationes, auctoritate mihi hæc super re tradita, injunxi.*

25. Subscriber se Commissarius, componet & obsignabit Rotulum, remittens illum per certum à Partibus conducendum Cursorem, cum obligatione, ne ulli tradat, aut communicet Rotulum, sed directe ad locum designatum referat; inscribendo exteriorem titulum in hac forma.

Rotulus inquisitionis in causa NN. ad instantiam NN. contra NN. & è contra, (si est mutuus Actoratus) expedita, aperiendus die N. mensis N. Anni præsentis, si tunc &c. alias &c. coram VV. Officio Consistorij Vilnensis remittitur v.g. Vilnam

26. Poterit etiam iste Rotulus Parti expediendi inquisitionem, ut pro termino præfixo referatur ad locum debitum, reddi: quod in his Partibus habetur in usu. Citatio verò Partium ad aperiendum Rotulum concipitur hoc modo.

*My niżej na podpisie wyrażeni Kommissarze, oznaymujemy tym naszym zapozwaniem, iż po odprawionej w sprawie NN. z te-
dnej, a z drugiey strony NN. o rzecz w dekrete (si Commissio peragitur ex Decreto) vel w Instrumencie Iasnie Wielmożnego Imci &c. wydanym wyrażona, kommissyi, onę zapieczetowana do urzędu (vel alias &c.) odsyłać, termin otworzenia oney dzień N. Miesiaca N. Roku N. na mieyscu N. ndznaczy-
lismy: na którym terminie, aby obie strony, tak powodowa, iako zapozwana ad videndum & audiendum aperiri Rotulum in-
quisitionis, ulteriorem in causa processum, audiendamq. in principa-
li negotio sententiam definitivam Vilnae coram Officio, vel alias
&c. personaliter, legitime, & peremptorie. Stanowily się, powaga
Urzę-*

*Przedu Iasnie Wielmoznego w Bogu Ndyprzewielebniejszego
Iegomości Xiedzai Biskupa Wilenskiego zapozynamy Dan: NN.
Anno, Mense, die NN. N. &c:*

Citationes hæc per executorem, uti innotescentiales supra n.
3. debent Partibus tradi, & una cum instrumento Commissionis
authentico, ac innotescentialibus Rotulo includi &c: &c:

C A P U T XXIX.

De observatione Constituti-
onum Synodaliū.

175. **H**abetis jam Fratres dilectissimi, probè exploratum,
præsentis congressus finem, in quo, & luctuosam
pestiferâ extinctorum Iue, Fratrum nostrorum deflevimus strag-
gem, & pijs eorum Manibus, devota exolvimus suffragia, &
hostili contaminata labe renovantes Sancta Sanctorum, no-
vam Ecclesiasticæ Hierarchiæ læti spectavimus faciem: sata-
gendo pro viribus Nostris, ut & quod perierat, sedulo requiri,
& quod abjectum reduci, & quod contractum alligari, & quod
infirmum consolidari queat, mediante hac sanctâ Synodo, & in
ea, prævijs maturâ deliberatione ac consilio, emanatis; debite
& legitime publicatis Constitutionibus, quid amplius Nobis faci-
endum restat, nisi ut earum commendemus, & inculcemos obsevan-
tiam. Quocirca geminamus primò verba Doctōris gentium.
*Ad Gal: 6, Quicumq; hanc regulam secuti fuerint, pax super
illos & misericordia, & super Israel DEI.* Tum demum autho-
ritate Nostrâ Ordinariâ, & respectivè in casibus contingentibus
Apostolicâ, ut ejusdem Sanctæ sedis Delegatus, universam
Dioecesim Nostram in DEI nomine, tenore præsentis decreti
striete, & in virtute S. obedientiæ obligamus, quatenus omnes

& singuli, ad quos pertinebit, prædictas Synodi hujus constitutiones, cum eo observent fervore; nè adjunctarum ijs pænarum habeatur locus: uno contextu requirentes, ut hæce earum pagellas, singuli procurent, illas & ipsi frequenter, præsertim in Decanalibus congregationibus relegant, & populum concernentes, publicè illi denunciare non omittant; quas ubi cùm Synodo exoptato concludimus sine, eas Sanctissimo Domino Nostro D. Clementi XI. Salvatoris IESU Christi in terris Vicario; ut Sanctæ Sedis autoritate immutentur, corrigantur, emendentur, aut si suæ placuerit Sanctitati, approbentur, debitâ eum reverentia, & plenâ resignatione subjicimus.

CONSTANTINUS

Episcopus imp.

SER-

S E R M O
P A S T O R A L I S.

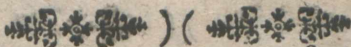
*Illustrissimi Excellentissimi ac
Reverendissimi Domini*
D. Loci ORDINARIJ Vilnensis
&c. &c.

*Post missam in Synodo solemniter celebra-
tam ad initium primæ Sessionis Habitus.*

Stetit IESUS in medio Discipulo-
rum & dixit: Pax Vobis. Ioan: 20.

Ustra sex qui jam peregit tempus implens
indigni mei Præsulatus, quem inter tot, &
tantas iniquitates temporum, adversitates
Fatorum, contradictiones hominum susti-
nendo, sicut me subinde tædebat vivere,
ita oportuit non semel mori. Ecce mise-
rante æternâ bonitate Divinâ, ex omnibus
illis eluctatus, congregatis hodie in unum ad præsentem Syno-
dum, Venerabilibus Fratribus, & Filijs Charissimis sto adhuc in

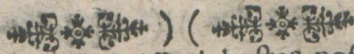

medio Vestrum, vivus, an redivivus, post iteratos mez mortis rumores; & voce Pastoris Pastorum vos compello: *Pax Vobis.*

Hæc est illa pax, quam Dominus noster à morte redux ad vitam, ratificavit, & confirmavit, quam prius morte suâ & sanguine subscripserat, atq; obsignaverat; imò quam vix primùm natus, mundo per Angelos pacis promulgaverat: *In terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Meministis credo illius vocis harmonicæ, quæ non ita pridem serenabat æthera, mulcebat pectora, celo terras miscebat, & permutabat. Hæc ipsa, aut saltem illius Echo, post elapsū mensem vestris hodie resonat in auribus, cum Ego in hac ætate, parvulus adhuc meritis, infans etiamnum eloquio, unctus tamen & Christus Domini vocationis Officio, in medio Vestrum constiti; atq; ingemino: *Pax Vobis.* Excipit illicò lætissimis acclamationibus hoc jubilum S. Greg: Nazianz: *O cara pax! O dulcis & res & appellatio, quæ bonum est ab omnibus laudatum, sed quod pauci custodiunt!* Profecto bonum, quo vix ullum melius, imò bonorum optimum, etiam Ethnicis vatis suffragio: *Pax optima rerum, quas homini novis. se datum est;* & Magni Augustini oraculo: *nihil est aliud vitæ beatæ, quam pax æterna;* æternitatem scilicet in mortali vita auspicalus est, qui pacem cum DEO colit, cum proximo curat, in se ipso, ac secum tuetur, & sollicitè conservat. Quid enim optabilius, & beatius, quam DEUM habere benevolum, & faventem hominem nullum infensum, ac offensum, se ipsum sibi quietum, atq; tranquillum experiri, quod sat clarè S. Leo Papa explicat. *Tunc est vera pax hominis, & vera libertas, quando & caro animo judice, & animus DEO Præside gubernatur.* Quod si cupiditates rationi subijcere, affectus ad legem Domini componere non cogitamus, frustra jactamus verbis *Pax, Pax,* & non est *Pax;* quia ut ait Propheta: *non est pax impijs, dicit Dominus.* Vera ergo Pax, non nisi sicut rosa de spinarum hastis erumpit, sicut sayus Samsonis in dentato discepti Leonis rictu, ab armatis aculeo apibus elaboratur, sic nemo, nisi bellator & victor

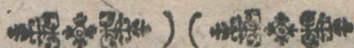
victor, pacem veram obtinuit, Pax bello paratur. Pax nimirum, *quæ a DEO venit, non inermis est, sed bellicosa, debellans peccata,* ait S. Hieronymus, & doctus Sylveira, addit reflexè: *nisi gladius præcesserit qui desecet vitia, pax non sequitur.*

Ad Togatum quendam Conventum, ad Comitium pacificum vos convocatos esse putatis Fratres Charissimi? non fallimini; convocati enim estis Pastoralis buccinâ ad prælium Domini Exercituum, omnis facer populus sicut vir unus. Bellum vobis impereo, cum pacem anuntio; oleam pacis ostendo, sed ad lauros Martis, & sudore multo, & Sangvine rigandas voco. Nec tamen, sive nomina confundo, seu res perturbo. Quis mitior Agno, qui coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum, cum duceretur ad victimam. Idem tamen, ut tolleret peccata mundi, ceu durus Præliator in terram irruit: ex ore suo non blanditias, & lenitatem; sed gladium ancipitem, & bis acutum evibravit. Ille, qui nominatus est, Princeps Pacis, & Pater futuri sæculi, ille qui ab Apostolo Pacis incarnatæ (ipse enim est pax nostra) titulo salutatus est, Ille inquam de se ait: *non veni pacem mittere sed gladium;* & quasi non satis esset ferrum in cædes, & internecionem stringere; flammis etiam non abstinent, quin grassaretur: *ignem veni mittere in terras!* Cum Moyse proinde hominum omnium mitissimo, hodie concitor; ut vos excitem. *Qui Domini est, jungatur mihi;* quicumq; se in Clerum, sive sortem Domini vocatum agnoscit, qui zelum gloriæ ejus profiteretur, qui Ovium ejus integritatem, atq; salutem, suo pectore, suâ annonâ, id est vitâ, debere se tueri intelligit, jungatur mihi, mecum societ curas, jungat sensus, conatus omnes, & promptam voluntatem intendat, & pertransendo à porta, ad portam, ab ingressu præsentis Synodi, usq; ad exitum, gladium acutum in utramq; partem vibret, & stringat in corda inimicorum Regis, interficiat omnes peccatores terræ, id est peccata, quæ dominantur in plebe, abusus, qui irrepsērunt in Ecclesia, consuetudines pravas, quæ vim legis sibi arrogant, & præscri-

scribunt. En Fratres Charissimi hostes nostri, quos præsentis prælio vincere, atq; profigare debemus. Hostes nostri, ut præcaverit S. Bonaventura sunt triplices. Bellum quoq; nobis cum ijs pariter triplex, scilicet Domesticum, Civile, & Campestre gerendum est. Primum cum Carne; civile cum tentatione mundi; campestre hostile cum Dæmonibus. Hostes nostri sunt, qui DEO, ac Domino nostro hostilitatem jurârunt, in eamq; conjurârunt. Non putate à me indigitari tantum Dissidentes ab Ecclesia in articulis fidei, atq; ita, aut in SSS. Trinitatem blasphemos cum Mahomete, aut Messie Christi Divinitati rebelles ludæos, aut Divinitati VERBI infensos cum Ario, vel Processioni Spiritûs S. cum Photio, vel Sacramento Altaris cum Calvino, vel Sanctorum invocationi, meritorumq; justificationi cum Luthero, vel sedi Apostolicæ, & Vicariæ DEI in terris potestati, perduelles omnes in unum. Bellandum quidem cum omnibus istis, gladio Verbi DEI, non quidem læviagto, & expolito ad splendorem per eloquentiam (quanquam nec hoc illaudabile est, ubi esse potest) nec artificiosè vibrato, sed animosè districto; in Virtute Spiritûs, & boni exempli, atq; irreprehensibilis conversationis, ut nullus adversariorum possit quidquam mali dicere de nobis. Quod dignè fit, si opus facimus Evangelistæ, bene vivendo, bene docendo, moribus & verbis instruendo, sicut ipse Magister noster (ut legitur in Actis Apostolorum) *qui prius facere capit quàm docere.* Sunt porò alij, sunt magis noxij, ijq; longè frequentiores hostes, crimina scilicet Christianorum, ut nulla immanior bestia est, legis, ac professionis suæ oblitam Christiano. Hæc dum longè lateq; porrecta intueor, infinitam multitudinem, sicut Stellas cæli, quas numerare nemo potest, aut arenam in littore maris, videor mihi videre, & cum Prophæta exclamare Osee 4: *non est misericordia, nec scientia DEI in terra, maledictum, & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt, & Sangvis, Sangvinem tetigit.* Infernales istæ copię, in tantum excreverunt, ut il-

ut illis, non pagi, non oppida, non urbes, non loca ulla sufficiant, omnis hominum ætas, omnis sexus, omnis conditio, omnis status suis sceleribus in Deum armatur, atq; insolescit. Incipiunt simul sapere, simulq; peccare pueri, pergunt adolescentes, non cessant juvenes & viri, senes pleriq; prius vitam, quam arma in Deum deponunt. Nec virorum tantum istâ ferocia plenus est mundus, penetrat etiam ad molliorem, & ad vitia procliviorum sexum. Quid dicam de alijs statibus, & conditionibus? Finem non habet potentiorum superbia, infirmorum livor ac malitia, inter pares odia, ac immortales exercentur inimicitia; cupiditas non expletur rapinis, ac usuris; ebrietas post tot fortunarum, virium, vitarumq; naufragia, non relinquitur; adulteria, incæstus, & ejusmodi fœdissima commercia, pudorem ferè omnem, metumq; exuerunt, dilatarunt os suum in Cælum, posuerunt blasphemias, atq; perjuriam. At castra Domini Exercituum, & Sacra militia Clericalis, proh dolor! hereditatem, ac possessionem Domini sui vastari, atq; perfundari, id est animas pretioso Sangvine Divino comparatas, scelerum atrocitate, æternum patitur interire! Audite ergo tales, ad quos spectare dignoscitur, gravissima maximi Pontificis Gregorij M: exprobratio: *Ecce mundus Sacerdotibus plenus est, sed tamen in messe DEI rarus valde invenitur operarius, quia Officium quidem Sacerdotale suscipimus, sed opus Officij non implemus; fructus quippe Ecclesie in stipendio quotidiano percipimus, sed tamen pro æterna Ecclesia in nimè in prædicatione laboramus. Pensemus ergo, cujus damnationis sit percipere mercedem laboris, pensemus cususnam apud Deum sit criminis, peccatorum pretium manducare, & nihil contra peccata prædicando agere, pensemus qui unquam per linguam nostram conversi, qui de perverso suo opere nostrâ increpatione correpti, penitentiam egerunt? Quis luxuriam ex nostrâ eruditione deseruit? quis avaritiam, quis superbiam declinavit? Quasi diceret, ecce clericalis militia, ecce Castrorum acies ordinata, pro Ecclesia, & DEO excubat, seu*

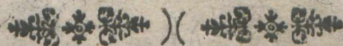

excubare se dicit, stipendia adnumerata singuli recipiunt, disciplinâ militari omnes imbuti sunt, & tamen arma rubigo consumpsit, aut longa desuetudo inutilia reddidit. Sunt arma, sunt viri, sunt Castra, sunt milites, Inimici nihilominus DEI vivunt, Vivunt, & confortati sunt, & multiplicati, cum grandi nostro opprobrio, & confusione.

Atq; utinam hostilitas in Deum armata, in populis tantum sæculoq; subsisteret! utinam plebem tantum profanam, in Sanctum Sanctorum Dominum incitaret, ac secum raperet! Illud atrocius est, quod nec sine uberrimis lacrymis, nec sine bile, ac vehementi cordis stupore eloqui possam. Illi ipsi, qui à Domino in socios belli electi, corporis ejus stipatores, lateris custodes constituti, ejus cælesti annonâ enutriti, ejus stipendijs ditati, ejus armis instructi, sunt illi inquã, qui se Sacramento fidelitatis obstrinxerunt, *Filij Ephraim intendentes arcum, conversi sunt in die belli: Et quod Moyfes simili gemitu deplorat: Incrassatus est dilectus meus, & recalcitravit; impingvatus, dilatatus, dereliquit Deû Fortorem suum, & recessit à DEO Salutari suo: id est Sacerdos, qui sacer veluti Dux, populis, ad expugnanda vitia esse debuerat & verbo, & operis exemplo, idem ad hostium castra, turpi defectione transfugit. sicut populus, sic Sacerdos. Ille otio, & ignaviâ dissolutus emarcuit, ut incurius exterioris honestatis, sic longè magis internæ pietatis, & virtutum cultura; somno tantum, & ventri, utinam non venerit deditus; nesciunt forsân tales, quoniam corpora eorum (juxta Apostolum) sunt membra Christi, & S. Hieronymo attestante; de nullo peccato legitur dixisse Deus: *penitet me fecisse hominem*, nisi de peccato carnis, pro quo totum mundum diluvio delevit. *Per agrum hominis pigri transivi, & per vineam viri stultî* (ait Spiritus S.) *& ecce totum repleverunt urticae, & operuerunt faciem ejus spine, & maceria lapidum destructa erat: istorum ignavorum veluti describens Oeconomiam, quasi visitasset femitura, atq; inornata Tempa, squalida in suo situ, dispersa sacraria, araneis, pulvere, centonibusq;**

nibusq; obrita altaria, atq; in ruinam inclinata, undiq; stillan-
 tia ædificia, desertos agros, vacua promptuaria. Verbo, ubi
 nullus ordo, sed quasi sempiternus horror; neglecta Sacrorum
 locorum cura, nulla deniq; erga Sancta Sanctorum reverentia,
 adeo, ut forsan de nostris temporibus longè ante verè prædi-
 xerit D. Chrysoft: *olim templi foribus inscriptum erat s-
 lentium, nunc autem à foro nihil differt Ecclesia*: Emere quid aut
 mercari lubet, magis idonea Ecclesia, quàm forum? sæpe e-
 nim de his rebus, quàm in ipsis Officinis loquuntur. Nunc Ec-
 clesia Domus, imò domo aliquâ profanâ magis; nam in Domo
 quidem Ordo servari solet, hic verò magnus tumultus, nihilq;
 à caupona differt. Tanta turba, tantus risus, quantus in foro.
 Alius, ut otium fugeret, otio deterioribus occupationibus
 manus, animumq; applicuit; tenet poculum de mane, usq; in
 profundam noctem, & qui ad vineam Domini conductus est,
 in vinea Sodomorum, & in suburbijs Gomorrhæ fatigatur à
 vino, seu ab ignobiliori potu, non recepturus diurnum dena-
 rium, sed perditurus cum denario, & substantiam, & famam,
 & conscientiam. Nostent utinam isti D. Chrysologi senten-
 tiam, quâ vitium istud probrosissimum confixit: *Ebrietas in
 alio crimen est, in Sacerdote sacrilegium, quia alter animam
 suam necat vino, Sacerdos Spiritum Sanctitatis extingvit.*
 Hæc scilicet omnium fertile est seminarium, imò radix, quæ
 sæpe: numero in Corpore subdito peccato, excitat quoq; in-
 famem libidinem sicut Apostolus clarè demonstrat hanc esse
 legem peccati membris nostris insitam, hanc esse legi Divinæ,
 atq; rationi oppositam rebellionem.

Affinis luxuriæ luxus, à pace Christi quosdam divellit, & in
 Perduellium acie constituit: Cernitur enim (ait S. Bernardus)
 in nonnullis Sacerdotibus, vestium cultus plurimus, Virtutum
 aut exiguus, aut nullus. S. Aug: hoc quoq; olim jam incul-
 caverat. *Corporis luxus, id est hominis exterioris ornamenta,
 quanto magis appetuntur, tanto magis sunt interioris hominis de-*

vrimenta. Consentit eidem S. Doctōri, ex Grecis disertissimus Isidorus Pelusiota: Parta, & gemina sunt prorsus, inutili, inanig, circa vestes ambitione efferrī, ventrig, ac gula per voluptatem ancillari.

Alius quidem, numerata jam dedecora evitando, omnem Sollicitudinem, atq; applicationem, ad opes cumulandas transfudit. Subtrahit etiam decoræ honestati, ne dicam cultui Divino, & Decorī Domus DEI, quod suæ cistæ, aut visceribus terræ incrementis apponat; non modò Pauperes Domini, seu verius Dominum in suis Pauperibus fame conficit, sed etiam se ipsum damnabili conficit jejunio, unde suam fortunam impingvet; Ecclesiæ, & suis subtrahit necessitatibus, unde vel ingratiſsimæ, ac dissolutæ ex sanguine posteritatis luxum nutriat, vel primo occupantium, ac diripientium, sine ullo metu Bullæ cænz Domini illaqueat, & strangulet conscientias. Contra hos iusto invehitur Zelo Pius II, Pont: max: *Avari verè nulli, nisi post mortem prosunt.* Salubrius foret sequi doctrinam S. Aug: *Divitiæ si desunt, non per opera mala querantur; si autem adstant, per bona opera servantur in Cælo, sicut & divini præcepti meminisse oportet: Nolite thesaurizare Vobis thesauros in terra, ubi ærugo, & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt, & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in Cælo, ubi neq; ærugo, neq; tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt nec furantur.*

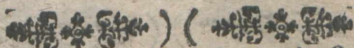
Advertendum verò est diligenter, bellum intestinum sicuti in Rebuspublicis miserum esse solet, in quo tam sit miser qui vincitur, quàm qui vincit; ita in mundo minori, in unoquoq; nostrum, nihil tali intestino bello, & felicius & gloriosius esse potest, cum Spiritualis homo, carnalem subigit, internus homo externum vincit, homò qui secundum Deum creatus in virtute Sanctitatis, hominem qui corrumpitur in desiderijs, & concupiscentijs suis castigat, & in servitatem redigit, mortificat, atq; debellat.

Bellum intestinum ansa esse dicitur, quâ bellum externum attrahi-

atrahitur, caput esse putatur, cui corpus bellorum externorum, facile substruitur. Ego verò, intestinum bellum in se, benè, fortiter, sapienter, ac feliciter gestum, caput esse ceuseo omnium externarum victoriarum. Sicut enim frustra gladium in extraneum hostem vibrat, qui intra se periculosiorem hostem, ac proditorem habet, & turpe, est Doctori, cum culpa redarguit ipsum; ita postquam interiores in potestatem rediguntur, & omnes in suam militiam ordinati fuerint, in suam etiam potentiam, copiasq; recensiti, nullus Omnino externus sit, licet potentissimus, validissimus, & ferocissimus, non formidabitur. Hoc Propheta dicebat; *stemus simul, & quis est Adversarius meus, qui noceat mihi.*

Sunt præterea nobis, & bella socialia, quæ pro socijs proximis secundum Deum, pro ovibus inquam nostris gerere debemus obfistendo calamitatibus temporum, quæ eos premunt, obfistendo inquam opportuno, cum adest auxilio, consilio, solatio, sive vivant, sive periclitentur, & ægrotent, sive moriantur, nostro subsidio non egere non possunt. Bellum nobis sociale, pro miseris, & pupillis, pro afflictis, & oppressis, contra potentes Exactores, Raptores; qui sanguine, & lacrymis Pauperum vescuntur, qui devorant plebem, sicut escam panis. Bellum est contra eos, qui bona Matris, & sponsæ nostræ Ecclesiæ invadunt, rapiunt, diripiunt, usurpant, & retinent. Bellum tamen illud, defensivum esse debet, non offensivum; Civile etiam, cum civilitate, ac mansuetudine Domini nostri IESU Christi gerendum, qui in tali apud hortum Getsemanicum bello, allisit quidem, & prostravit ad terram, sed non mactavit; aurem etiam quam Petrus acinace suo refecavit, clementissime restituit, maluitq; ipse occumbere, quàm noxam ullam suis Adversarijs, in vita, sanitate, & honore inferre.

Intellexistis ex hactenus dictis, Bellum nostrum multiplex, & unum, quia perpetuum: *militia est enim vita hominis super terram*, hominis maximè DEO dicati, seu Sacerdotis. Bel-

lum esse nostrum, contra potentissimos hostes, aut pauciores, aut debiliores, quia & Dæmones militare nomen sibi arripiunt, ut in Evangelio cum interrogaretur, *unus quod tibi nomen?* ille ait, *legio: & peccata juxta Origenem, vires hostibus præbent.*

E contra, adsunt Angeli Socij, adest Christus Dux, & hortator, unicum restat, ut ad hoc bellum armemini. Porrigit gladium contra æternum hostem, sive perfidias, sive hæreses, sive crimina sæculi, Propheta Domini Ieremias, unicujq; vestrum, sicut olim Iudæ Machabæo Duci, & Sacerdoti in visu nocturno (nam somnia figurarum sub luce Evangelica evanuerunt) *Accipe unusquisq; sacerdos, gladium aureum, gladium Sanctum, in quo deiciet Adversarios populi mei Israel.* Porrigit gladium & hesternus Ensis Hierosolimitanus, longævus Simeon, quem Sanctissimæ DEI Genitrici Virgini, ita porrexit, ut ejus, & animam stringeret: *Tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Hic est gladius, quem intestino bello adhibeatis in hostes internos, id est in vestras concupiscentias, in vestros pravyos impetus, corruptæq; naturæ passiones stringatis, donec ponatis inimicos Vestros scabellum pedum vestrorum. Porriego deniq; & Ego, indignus licet, Propheta Domini, ut Ieremias, & Simeonis inclinatam Senectutem, licet non passibus æquis insequens, gladium illum, quem non quidem in re, sed in verbo Machabæus senior filijs suis testamento legabat: *Vos ergo Filij confortamini, & viriliter agite in lege; quia in ipsa gloriosi eritis. Retribuite retributionem Gentibus* (scilicet qui gentiliter in Patrimonium Christi manum extendunt) *& intendite in præceptum legis.*

Hoc eodem stylo obsecro vos, & hortor per viscera misericordie DEI nostri, in quibus nos visitavit, & fecit redemptionem; ac spondeo, talibus bellis, non victoriam, non amplissima de Cælo victoriæ præmia, non triumphos, in superno illo triumpho, defuturos. Deniq; totum sacrum cætum Synodalem Doctoris Gentium accommodata Valedictione ultimis alloquor Verbis.

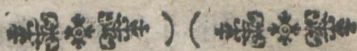
Vos Scitis, à primâ die qua ingressus sum ad hanc Cathedram, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, seruiens DEO, & meæ dilectissimæ Diœcesi in continua Solitudine, in laboribus plurimis, in tribulationibus, & angustijs, in persecutionibus, & tentationibus, in exilijs in itineribus sæpè periculis ex genere, periculis intra; & extra Patriam, periculis à falsis Fratribus. Vestris in oculis, & coram DEO meo, bonum certamen certavi; cursum consummavi, fidem Servavi, in reliquo spero reponendam mihi coronam iustitiæ.

Ego scio propter iam inclinatam ætatem meam, Deus autem melius scit, qui amplius non videbitis faciem meam, vos omnes, quos ad præsentem S. Synodum frequentes cerno congregatos. Attendite ergo Vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Præpositos, regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit sanguine suo. Non in comestationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicijs; avaritia, verò quod est idolorum servitus, nec nominetur in vobis, sed induimini Dominum nostrum IESUM Christum.

Et nunc commendo vos DEO, & verbo gratiæ ipsius, qui potens est edificare, & dare hæreditatem in Sanctificationis, ut sitis perfecti in ætatem plenitudinis Christi, non quibus adhuc ut ait Doctor gentium lacte opus sit.

Qua propter Charissimi, mente integrâ, fide firmâ, virtute robustâ, parati ad omnem DEI voluntatem simus, conservantes fortiter Dominica mandata, in simplicitate innocentiam, in charitate concordiam, modestiam in humilitate, diligentiam in administratione, vigilantiam in adjuvandis laborantibus, misericordiam in fovendis Pauperibus, in defendenda veritate constantiam, in severitate disciplinæ censuram, ne aliquid ad exemplum bonorum defuit in vobis.

Et pax, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo IESU, cui sit honor, & laus, & gloria in sæculorum sæcula,

S E R M O

habitus in Synodo Diœcesana
à Perillustri, ac Reverendissimo Domino

GEORGIO CASIMIRO

A N C U T . A

Juris Ultriusque Doctore, Cano-
nico & Officiali Generali Vilnensi,
Præposito Regiæ Capellæ Sancti
Casimiri.

Dedit Talenta unicujq; secundùm pro-
priam virtutem *Mat: Cap: 25. V. 15.*

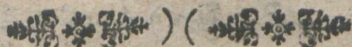
ad animarum regimen,

Ocationem Ecclesiasticam, grande Talen-
tum esse, ille forsitan ignorat, qui quan-
tùm in ea, à Cœlesti Rege acceperit?
quantumquè ex accepto debeat? non per-
pendit. Quoscunquè Dominus ad hanc
vitæ conditionem, statumquè vocavit,
dedit eis talentum honoris, in plebe sua
collocando cum Principibus populi sui,
& judicium, vocando simul Aaron, ad
Offe-

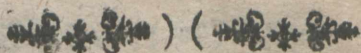
Offerendas hostias placationis, ad immolandum sacrificium bene placens, atq; perfectum, quod nec Angeli præsumunt, multò minus Reges, aut Principes Terræ, edocti Saulis, & Ezechix Regum supplicio. Dedit eis talentum sufficientiæ temporalis, quin imò, quot eis dedit talenta, sive corporis, sive animi, sive naturæ, sive gratiæ, sive fortunæ, in illius vocationis dotem, tot dotes assignavit. Quis non videt, hoc Talentum unum, æquivalere talentis quinque, duo exsuperare, collectam omnium summam adæquare, siquidem tantis alijs circum vallatur: Dedit unicuique talenta. Sanctus Apostolus Imâ Corinth: imò, Divisionem gratiarum, ministracionum, operationum, istam talentorum distributionem vocat: *Alij quidem datur per Spiritum sermo sapientiæ, alij autem sermo scientiæ, secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alij gratia sanitatum, alij operatio virtutum, alij prophetia, alij discretio spirituum, alij genera linguarum, alij interpretatio sermonum.* Longum esset explicare singula ad captum, summam attingo aliqua. Ille pollet talento exemplaris modestiæ, atq; Sanctimonix, alter morum svavitare, atq; comitate animos hominum sibi conciliat; alius de corporibus hominum genios malos fugat, alius naturali prudentiâ economicâ administrat, alius animos hominum dexterrimè tractat, litigia componit, abolet dissidia, pacem restituit; alius sapientiam datam sibi, in sacra Cathedra pro concione, alius pro tribunali pænitentix, in excipiendis Fidelium Christi confessionibus demonstrat, alius consilio potentior, alius hortamento; quid hæc omnia? nisi Talenta? quorum verò omnia, nisi ad vocationem Ecclesiasticam, ritè atq; perfectè obeundam. O quanta talenta accepimus? sed & O quantum? ex hoc talentorum talento debemus? à nemine solum capitale expectatur, duplum ad minimum, à quovis exigitur, qui accepit quinque talenta, totidem alia repræsentare tenetur, cui duo credita, alia duo in lucro adferre, cui unum duntaxat datum est, vix si ex uno, alterum non lucrifecerit! sed

de hoc circa finem. Nunc o Fratres in Christo Venerabiles, illud expendamus, quid est: *Vnicuique secundum propriam Virtutem?* Non dat Dominus talenta, nisi secundum Virtutem, & quidem propriam Virtutem, virtus ergo, & virtus propria vera, atque legitima est talenti mensura, tantumquæ quisquæ habet talenti, quantum virtutis. Sicut prius dantur dentes, quam panis, digitus quam annulus, Corpus quam vestis, manus, & sinus, quam dona, sic & prius intenditur virtus, quam talentum etiam Ecclesiasticæ vocationis. Non dubito unum quemquæ vestrum, virtutem prius optasse, quam Prælaturam, prius vitæ Sanctimoniam, quam ejus dignitatem, ac splendorem, prius gratiam suæ vocationis, quam fructus beneficiorum; nec in ullum, præposteram illam, quæstus rationem cadere potuisse, *querenda pecunia primum est, Virtus post nummos.* Vobis O Sanctioris Romæ Filij convenit, quod de suis majoribus Romanus scriptor Aurelius maximus, chartis consignavit: *Majores nostri omnia post religionem habuerunt.* Hæret vobis alto in pectore tenaciquæ memoria, oraculum Domini omninò imperiosum: *querite imprimis Regnum DEI,* de quo alibi, *regnum DEI intra vos est,* Regnum inquam per quod regnat Deus, in animabus vestris, omnes sensus, & membra corporis, omnes potentias animæ, omnes intellectus operationes, omnes oculorum ietus, omnesquæ aliorum sensuum actus, veluti numerosissimum populum, in obsequio continet, & sceptro nutus sui gubernat, atque moderatur. Virtus est regnum DEI, quam ille inter suos titulos recenset, *Dominus virtutum, Rex virtutum,* quo titulo magis, quam regnis omnibus terrarum, ipsoquæ regno Cælorum gloriatur, nec enim omnia regna terræ, sine virtute quidpiam sunt aliud, quam chaos vitiorum, nec ipsum cælum, regnum esset, ac regia DEI, nisi virtutum esset professio, & patria. Quid adhuc virtus est? est illa lex æterna, quæ sub lege vivitur, est mos gentis Divinæ, est tota ratio & forma in DEO, & secundum Deum agendi, atquæ vivendi. Quid virtus? est dispositio boni ad Op-

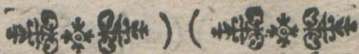

ad optimum, juxta illam legem vivam, quæ est ipse Christus, in moribus suis, & actibus; est procedere è virtute in virtutem, ex merito in meritum, è bono in melius, virtus dispositio boni ad optimum. Quid denique virtus? est constans atque perpetua voluntas, juxta legem, rationesque æternas, & juxta exemplar DEI Incarnati vivendi. Si virtus est voluntas; non igitur erit virtus, illud virtutis naturale simulacrum (quo sæpe ita fallimur) ut ignavos atque phlegmaticos, mites atque humiles, prædicemus, arrogantibus adscribamus magnanimitatem, iracundis & impatientibus zelum, dissolutis, modestiæ limites egressis, sævilitatem morum, atque illam lætitiã, quæ folius bonæ conscientiæ, comes incedit individuis; non negaverim equidem virtutum semina, in natura insita esse, eaque exteriores in actiones erumpere, verum tamen nec semen, aut germen è terra pullulans, jam culmum esse, aut frugem plenam, scintillam jam flammam, aut ignem, nec aliquam inclinationem naturæ, jam virtutem esse, idest voluntatem agendi, juxta legem, æternasque rationes, & juxta exemplar DEI Incarnati, illud nobis cælitus à Patre datum, eamque voluntatem constantem, atque perpetuam. Rursus si virtus constans est voluntas? excludatur meritò à Virtutis Nomine, illa temporanea bonitas, quam, quis vel inter prima statûs Clericalis assumpti exordia, aut certè aliquando, tactus & compunctus, interioris, Divino admonitu profiteretur, nec tantum simulat, verum etiam ex animo exercet. Non est virtus, brevis quidam impetus bonæ mentis, non vapor ad modicum parens, non fulgur momentaneum, & in ictu oculi evanescens fulgetrum. Virtus boni operis est perseverantia, undè parum refert virtutis, si manè tantum ores, & psallas, at in decursu diei nomen Domini, malis moribus blasphemus, sub vesperum verò adsaltus vanitati, & voluptati, in earumque gratiam lascivias. Non incepta duntaxat, nec interpolata boni voluntas, est virtus, sed constans atque perpetua, non artificio quodam ficta, ac simulata, propter oculum Vigilantissimi Pastoris, propter virgam

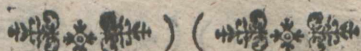
attendentis Prælati, propter vanam gloriam observantis proximi, propter temporale emolumentum (quod illo artificio venatur) ipsius simulatoris. Non dantur talenta nisi juxta virtutem, quasi diceretur, tantum datur talenti, quantum est virtutis, quidquid enim recipitur per modum recipientis recipitur; quanta virtutis capacitas, tanta & abundantia talenti. Nunquid non acceperat, & Absolon formam, & Goliath pro statura vires corporis, & Balaam prophetiam, & Achitopel consilij præsentiam, & Judas acquirendi industriam, & Nabal opes, sed quia virtus, quæ tanta dona susciperet, & firmo veluti margine contineret, non adfuit omnibus istis, melius erat talenta enumerata non habuisse: singulis illorum talenta sua, versa sunt in talentum plumbi, aut molam asinariam, ad collum, quod eos profundius mergeret in stagnum sulphuris, & in lacum ignis, omni calamitate redundantem. Vestram appello experientiam, nunquid non quotidie cernitis, in unoquoque suum talentum, eò splendidius eminere, quò veriore & majore virtute sit præditus. Talenta in manu virtutis, idem faciunt, quod instrumenta; sed si imperitâ, atque ignavâ manu tractentur, quid efficient? omninò nihil: sumat verò Apelles penicillum, Bezeleel cælum & malleum, Apollo citharam, aut eo verior, & dignior David; ô Deus! ô quanta, hinc imaginum venustas, ac vivacitas, illinc ex auro & alijs metallis vasorum soliditas, atque pulchritudo, qualis erat arca fœderis, aut admirabilia illa vasa templi Salomonici, illinc quantum reddit Cithara melos, qualem harmoniam, quantâ aures, animosque mulcet suavitate? atqui eadem Cithara, in manibus indocti streperet, idem cælum, atque malleus otia retur, idem penicillus monstra pingeret, & oculorum abominationes. Talentum in virtute, Civitas in monte, lucerna super candelabrum; talentum extra virtutem, civitas in vallem præcipitata, lucerna modio oppressa. Quis enim sine virtute talentum, aut ritè suscepit, aut exercuit graviter, aut fideliter Domino suo conservavit? Numquid non longè sæpius, ille ter-

râ, terrenisque curis obruit? ille otio, ac ignaviâ sepelivit, ille prodigalitate, ac erubescendis sumptibus decoxit, ille immoderatis liquoribus, ceu mari fundum non habente demersit. O imprudentiam! ô indignitatem! ô infidelitatem, atque perfidiam! hoc fuit talenta non accepisse secundum virtutem. Restat denique ut jam explicem, quid sit virtus propria? nam non qualemcunque vi talentorum distributorum Dominus requirit virtutem, sed ab unoquoque propriam: qui vis status, quævis possessio, quævis conditio, peculiarem sibi habet virtutem, quâ non secus, ac quodvis corpus propriâ animâ movetur, ac vivit; non secus, quàm quivis homo, proprio Angelo tutelari stipatur, non secus ac juxta Astronomorum sensum, quodvis sublunare ens, proprii sideris influxu vegetatur, atque disponitur. Sic Principium est clementia, atque justitia, invicem temperatæ, sive in unum conflatur; Religiosis sive Regularibus, ut se ad regulam suam adigant, atque conforment, perpetuâ sui victoriâ, & erga Prælatos competit obedientia: Milites pro omnibus armis, certius armat bona conscientia, ad obviandum periculis pro Ecclesia, & Patria: Mercatores ditat sua industria, timore DEI subacta: artificem commendat sedulitas, justitiæ commensurata, patresfamilias instituit cura domûs, secundum Deum; agricolas patientia laboris, & cæli, magis quàm cælestium aspectuum observantia nobilitat. An soli qui in sortem Domini, qui in Ecclesiarum regimen vocati sunt, propriæ atque peculiaris virtutis caractere, animâ, genio, fidere, destituentur? nequaquam, imò ista est professio, quæ sicut omnes status curat, ac gerit in rebus animæ, salutisque negotio, omnis conditionis participat onera, omnis professionis complectitur decora, ita omnibus pariter indiget virtutibus, & quæ divisa beatos efficiunt, collecta tenet. Quod adoramus in Principibus, veneramur in Religiosis, miramur in militibus, laudamus in mercatoribus, opificibus, & agricolis, in uno sacerdote, suo modo, & ratione debet inveniri; ille enim in sua Ecclesia Princeps, quô ad vitæ Sanctimoniam,

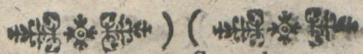

& ejus professionem, religioso nihilo inferior, non regulâ cujus-
 piam Sancti Patris, sed Sanctorum Patrum Canonibus adstri-
 ctus: ille & militiæ clericali deditus, & pro castris Domini
 exercituum, contra hostes invisibiles excubat in acie, & talen-
 ta ad negotiationem accepit, & artificium illud nobilissimum
 professus est, de quo Sanctus Hidelbertus: *ars artium est regere
 hominem, animal semper varium ac mutabile.* Regere autem
 in conscientia, & in officio Christiano continere, & cum omni-
 um attingat munia, omnium requirit virtutes, sive singulorum,
 sive universonum, virtus propria non commodatur ab aliquo,
 ad obtentum, non imputatur per humanum favorem, sed pro-
 prio Marte, propriis meritis, priorum talentorum exercitio,
 ad gradus, & subiecta Ecclesiæ eluctandum: *virtuti* (ajebat Co-
 micus) *deceat nisi non fautoribus;* propriam deniquè virtutem
 uniuscujusquè censeo, quæ tam suo statui & professioni con-
 gruit, quàm personæ; & sua quemquè vestis, statum à statu, ut no-
 men & vultus, hominem ab homine, sic propria virtus professi-
 onem à professione distingvit, ac discernit. Nemo sanus delphinas
 sylvis appingit, fluctibus apros, nemo cervos in aère venatur,
 & è metallorum fodinis volucres laborat effodere, in proprio
 elemento cujusque rei facienda conquisitio, & in propria virtu-
 te, sui statûs talentum exercendum. Nemo retibus arat, aut ara-
 tro piscatur, proportionata ad quodvis opus adhibeantur media,
 proportionata ad talentum statûs sacerdotalis, ejusquè Pastora-
 le Officium adhibeantur virtutes. Regere hominem animal
 semper varium, ac mutabile, in conscientia, & in Officio Christi-
 ano continere, est cultûs Divini studium insatiabile, ut colatur,
 & à nobis & ab ijs, qui nostræ curæ crediti sunt, colatur in-
 quàm ritè, decenter, perpetuò, in Spiritu, & veritate, non ver-
 bo tantum & affectu, sed opere & effectu. Virtus propria est
 charitas, erga proximum infatigabilis, omnium salutem quæren-
 do, omnium animabus consulendo, nec temporalia, ubi fas est
 denegando, omnia se omnibus exhibendo. Virtus propria est cir-
 ca se

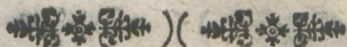
ca se ipsos cautela, & securitas, nihil indulgendo passionibus animi, nihil voluptatibus corporis, nihil vanitatibus mundi, nihil illecebris diaboli, nihil carni, & sanguini, conscientix puritatem, propter se, ac Deum, morum, & actionum honestatem, etiam propter proximum conservando, providentes bona, non tantum coram DEO, sed etiam coram hominibus. Virtus propria viri Ecclesiastici, est æquanimitas? in prosperis, cum hominum favor, temporum felicitas, abundantia rerum, ac DEI adspirat benedictio, nihil per insolentiam, animique resolutionem designando. Virtus demum sacerdotis est, magnanimitas in adversis pro DEO, & Ecclesia, rerum penuriam, temporum calamitatem, hominum odia potentum, ipsius inferni furias, ac insultus, obfirmato pectore perferre. Ea virtus Ecclesiastici viri quintuplex, quæ talentorum quinque numero correspondet. En vocatio Ecclesiastica, unum talentum, & multiplex, unum ex multis acervatum & in unum conflatum. O grande talentum! quod tantis dignè æstimatur Virtutibus, imò talibus virtutum margaritis: ô grande talentum! quod tanti valet, quanti ipse qui accepit, nam talenti hujus jacturam, Deus sibi, nonnisi ipsius perditoris aterna venundatione compensat: tanti est talentum, quanti cælum, & quanti Deus in gloria sua, quia hujus talenti recta negotiatione, gloria cælestis, Deusque ipse paratur, *ego ero merces tua magna nimis.* Dum hæc apud vos dissero, ut ad studium Ecclesiasticæ Virtutis promoveam, quo maxime promoventur, ac incitantur mortalium animi, vivens, ac viva exemplum omnium, quæ in hanc sententiam dici possunt, Antistes noster talentatissimus, æquè ac virtuosissimus, titulo utroque Illustrissimus, ob oculos nostros versatur. De ejus heroica anima, quod cælestis sponsus de sua sponsa dixerat fas est etiam prædicare: *multæ filie congregaverunt divitias, & talentorum & meritum, tu supergressa es universas.* Præsides enim Sanctæ huic Synodo, virtute sublimior, quàm dignitate, & altior es meritum, quàm honorum gradus eminentis, Sanctitatis Nomen cætui

cætui nostro impertit, ille ut ad virtutis modum, talenta accepit, quam miramur, ita & ad eandem mensuram, in lucrum Domini expendit, & in eodem modo atque mensura ad exhibitionem ultimæ rationis conservat. Meritò igitur ad eandem mensuram, nostrum omnium talenta exigit, & imprimis ipsam exigit mensuram, hoc est virtutem Ecclesiasticam, summus inter nos utriusque arbiter, & censor, remunerator, & vindex, pro ea sollicitudine, quâ pervigilat, tanquam rationem pro se, suisque redditurus, hanc Synodum collegit, idest universale talentorum lustrum, & virtutis instituit arbitrium, ipse ad explorandam talenti cujusque sinceritatem, lapis lidius, ipse ad mensuræ, virtutis inquam justitiam, authentica quædam mensura divinitatis caractere consignata. Quod enim honoris Divini studium, quem zelum salutis proximorum, in Apostolis Apostolicisque viris memoramus, quantam æquanimitatem pro se, & magnitudinem animi pro Ecclesia, in summis quibusque primorum sæculorum heroibus? quantam & integritatis propriæ sollicitudinem, in liliatis innocentæ Præsulibus, ut non eadem in uno Antifite nostro nisi intueri nolimus, ac suspicere, manibus ipsi non possimus atrectare, illum constantis, ac perpetuæ voluntatis in bono, voluit esse normam, providentia, cui ad tres supra septuaginta annos, hunc animi, hunc Corporis vigorem servavit. Meritò scilicet utriusque viribus viget, ac valet, cui hucusque non pes à recto deflexit, non manus ab opere DEI defecit, ac vacillavit. Nostrum est nostrum, o Fratres Charissimi! tantæ virtutis ita præcepta capeffere, ut simul exempla percipiamus, ac sectemur, bonitatem verò æternam, ardentissime deprecemur, ut illud exemplar, quod tam vivum dedit, & tam vivax esse voluit, sæculis majus jubeat esse, atque diuturnum. Nos interim post tanta exempla, qualia vix prisca tulerunt sæcula, nostrum quibus omnino beatum est, non perpetam nobis, professionem nostram accipiamus, neque nomen ejus malè interpretemur, O clerus sæcularis, quasi verò sæculum, &

virtus nihil habeant commune. Sæculares quidem estis, in sæculo commorando, sed non in sæculo, aut juxta sæculi nequam leges, & maximas conversando. Quid refert, (ait *Tertullianus*) ubi (imò quod in sæculo) sitis, quam extra sæculum estis. In sæculo quidem estis, sed non aliter, quam Loth mansit in Sodomis. Iob in terra Hus, David cum habitantibus Cedar, Ionas in ventre ceti, Daniel in lacu leonum, ipse Christus inter mortuos liber, sicut rubus ardens in ignibus, absque nutrimento viroris, sicut lilium inter spinas, citra violationem candoris, tali ratione, & vos in sæculo estis, ac esse debetis, quos neque flamma ignis, adurat, aut afflet, nec bellua maris, ejusvè fluctus perdant, nec dens leonis, etiam calumniâ speciem dentis habente lædat, non suis illecebris Cedar incolæ pervertant, non ullæ spinæ saucient, aut lædant: nolite (ajebat Apostolus) *conformari huic sæculo nequam sed reformamini Spiritu mentis vestræ*; meminisse enim debetis, vel non ita vocari, sæculares, ut Spirituales (quod vocatione complexi estis, & ex communi appellatiõe, olim iam audire cepistis) aliquando esse desinatis. Novimus à subacta Asia Scipionem, alterum Asiaticum, alterum Affricanum ab Affrica fuisse appellatum, Drusum Germanicum pariter à Germania, & à Dacia Decimum Trajanum; vestra illa sit gloria coram DEO, & hominibus sæcularis, sed à sæculo in vobismet per virtutem Christi subacta, à sæculo sed sub potestatem DEI, ejusquè jugum redacta appellari, nihil obest ob promiscuam inter homines mansionem dici sæculares, si ipse Spiritus Christi, quem vos amatis & prædicatis, & regula sit vobis, & clausura, Veniet tempus, & forsitan prope est, atquè in foribus; quo nec sæcularibus nomen suum damno, nec Spiritualibus, quin etiam regularibus erit præsidio. Non nominis enim ratio nobiscum inibitur, sed talentorum, non quo quisquè nomine fulserit insignitus, sed quemodo bona Domini sui dispensaverit? tunc apparebit, quantum lucrifecerit.

mus ex talento, utrum virtus, apud nos, primum ante talenta locum tenuerit, utrum virtus nostra fuerit propria, id est proprie dicta, an quoddam incertum semen, ac diluculum virtutis, utrum propria virtus fuerit, an à majoribus cognatisque per ambitum quaesita; an per favorem alienum imputata, an denique propria statui? an ad eum impertinens ac aliena? Tunc gaudebit quisque de suo lucro, & de adinventionibus manuum suarum, cum talento Ecclesiasticæ vocationis, & omnibus alijs talentis, principale illud comitantibus, demum videbit Denarium, se Divinum, comparasse vitæ æternæ.

- A

M

E

N

❁ ❁ ❁) (❁ ❁ ❁

ORATIO SYNODALIS

Perillustres Reverendissimi Domini Domini

JACOBI SZCZUKA,

Canonici Vilnensis Præpositi

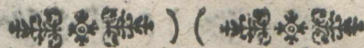
Grodnensis.

Anno 1717. die 5. Februarij tempore Synodi Diocesanae habita.

Spectaculum facti sumus mundo & Angelis & hominibus. *Epist: 1. ad Corint: Cap: 4. Ver: 9.*

Uprà augusta Imperatorum diademata, altius excelsis Regum solijs, fulgentibusq; Principum tyaris, vestrum amplissimum Sacerdotij imperium; vestra ligandi solvendiq; in terris Majestuosa potestas eminentiori exposita spectaculo transcendit cuncta mundi fastigia, attingit, imò adæquat cælestis Hemisphærii culmina. Illustrissime Antistes. Illustrissimi, Reverendissimi, Perillustres Admodum Reverendi Domini: Cæteri; vestris titulis dignissimi Auditores. Eminent hæc Majestas Ecclesiastica tantò superius suprà consuetam Regnantium sortem, quantò propius, assimilatur Numinibus, *Vos Dij estis, & Filij excelsi; Vos*

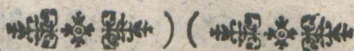
inter Deum & populum Mediatores constituti; quorum sacrificijs & mucro scævius convertetur in vaginam; & efficacissimæ orationis vestræ scuto, adversus ingruentes præsentium calamitatum bellorumq; motus, castra frementia dissolventur. Vos Custodes destinati super muros Militantis in tetrīs Hierosolymæ, non cessantes inter vestibulum & altare Laudare nomen Domini; Quorum nomina inscribenda in Librum vitæ, cum ejusdem characteris privilegio, ad triumphantem in cælis transferentur Hierosolymam.

O excelsus Regij Sacerdotij honor! o formidanda Angelicis humeris celsitudo! O verè tremendum mundo, Angelis, & hominibus facti sumus spectaculum, dum omnium mortalium oculi in nos reflectuntur, aut ex sævavi odore, ac odorifera sævavitate exemplaris vitæ mel colligentes, aut ex prava morum licentia germinari spinas & tribulos cernentes. Dignitas profectò Apostolici ordinis vestri vel ex eo maxime veneranda, quod Pastoralis vigilantia, Ecclesiarum sollicitudo, irreprehensibilis vitæ integritas, orbi universo colendam reddat. Sed spirituum Ponderator, Dominus appendens justitias nostras in satera, invenit nos quandoq; cum Balthasare minus habentes, unde non aberravero; si præsentium calamitatum, sub quibus tot annos gemimus causam esse censuero, Ecclesiasticorum frigescentem charitatem, torpescentem incuria animarum zelum. Quantum spectaculum facti sumus mundo? sagaci inspiciamus mentis oculo, quo apparatu, quo studio idonei efficiamur Ministri constituti regere Ecclesiam DaEI, quam ille acquisivit Sangvine suo.

Percellit nos magnus Gregorius *Hom. 17.* dignâ sanè Pastoralis sollicitudinis animadversiones; *sed quomodo non vitam corrigere valemus alienam, qui negligimus nostram, curis enim secularibus intenti tantò insensibiliores intus efficiamur, quanto ad ea, quæ foris sunt studiosiores videmur. Considerate quid de gregibus agat, quando Pastores lupi sunt.* Hæc ille.

Attendamus, quid ipse salvator ait; verum est, quia excelsis
 evexit

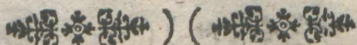
evexit nos titulis, iam lucem mundi, iam salem terræ, iam lucernas ardentibus appellans monensq; *Matt. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.* Sed si contraria agimus, commissum susceptumq; onus non adimplemus, pertimescamus Salvatoris oraculum. *Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus caelestis, eradicabitur, cæci sunt, & Duces cecorum, cæcus se cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt,* facile hic de parvo exemplo morumq; perversitate loqui, Dominum intelligemus, si hæc strictius perpendere non gravemur. Sed quanto huic spectaculo profundius inhæreo, tanto majora se offerunt Evangelica Christi æternæ veritatis decreta: *Matt. Cap. 23. Væ vobis quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris patent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia; à foris quidem patetis hominibus justis, intus autem pleni estis hypocrisis & iniquitate.* Imò vereor ne nostrum quempiam sequentia eodem in loco à Christo pronuntiata concernant monita. *Omnia ergo, quæcunq; dixerint vobis servate, & facite, Secundum verò opera eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt, alligant enim opera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere.* Quantum verò Angelis spectaculum facti sumus, mentis fideiq; aciem intendamus. O quàm immensam hæc Angelicæ potestates in nostri muneris Officijq; dignitate contemplantur excellentiam? quàm eminentem supra communem mortalium sortem intuentur fastigium, quantis prosequantur nos studijs! Cernunt hi cælestes Cherubini ipsum cælum in nostras transferri manus, eo instanti, quo tremendum incruenti Sacrificij holocaustum dicamus. Narrant hi ipsum Dominum (*qui est Sacerdos in æternum*) collocasse solium suum in cordibus justorum, *quorum anime in manu DEI sunt:* qui pacem ponit fines Ecclesiæ, & frumenti adipe satiat nos. O utinam hisce supernis epulis satiati fiamus templum Spiritus Sancti, imò cælum in nos transformari sentiamus

amus, cum cæli Dominum in nostrum sinum deponimus! Ipsa quoq; Angelorum agmina ad nostra ministeria (vi prolatorum verborum Sacramentalium) cæli relictis delicijs ad assistendum Domino descendere & advolare experimur, & hæc DEI magnalia mediante cælestium Spirituum comitatu fieri profitemur. Videre & levate capita vestra, quantâ vos superi coronârunt prærogativâ? spectate quanto Majestatis dignitatisq; fulgetis caractere? eum in vestris præcordijs quotidie reclinatis, cui mare & venti obediunt, quem in utero materno clausum Præcursor fenserat, quem justus Simeon expectaverat, Ille deniq; qui humana indutus carne *laete modico pastus est, per quem nec ales e-* *surit, vos replet communiõne calicis, quo Deus ipse sumitur.* Nostrum est inspicere conscientiarum latebras in conspectu Altissimi, qui corda novit omnium, utrum respondeamus vitæ morumq; castimoniâ, tam præcellsum ambientes mysterium, quibus commissa hæc est æterni fæderis Angelicis tremenda humeris celsitudo. Hæc est de cælo fortitudo nostra, quam si condignè gradui nostro tractemus, non timendum, *quid faciat nobis homo? Nemo enim sumat sibi honorem hunc, nisi vocetur à DEO tanquam Aaron.* Hæc magna & augusta sacerdotij dignitas, pro ut cæteras mundi excellit honorum amplitudines, ita ipsam regnantium adæquat, aut satius superat Majestatem. Quandoquidem; *tantò superius est omnibus, Regni sacerdotium, quantum est intervallum inter Spiritum & carnem, asserit Antonius Abbas.* Majores profectò eminentioresq; Regum quisq; prætere solet serenitatis titulos, qui liberis imperat populis. At Sacerdotes ipsos Reges regere quis dubitabit? Tot enim quivis sacerdos numerat obsequio sibi obligatos Reges, quot à supremo Cælorum Rege curæ suæ commissas habet animas. Jure merito Apostolorum, nosserq; peculiari titulo Princeps Petrus hisce nos extollit verbis *Epist. 1 Cap. 2do: Vos estis genus electum, Regale Sacerdotium, gens Sancta, populus acquisitionis.* Neq; hæc supra humanum ambitum sacerdotij sublimitas absq; periculo esse censenda est.

est. Infernalis ille capitalisq; DEI, & hominum hostis, sub profanæ mundanæq; deceptionis Splendoribus, vitiorum monstra malè cautis hominibus insinuare consuevit. Quis non experiat mendaciorum avaritiæq; esse fautorem Mercurium, effrænata iræ furentem Martem, ebrietatibus insatiabilem Bacchum, a-liarumq; larvarum scelera, authore peccati Diabolo mundo in-vexisse. Non cessant hucusq; ejusdem inimici Principis terrarum infernales artes, & toti humano generi intempere, & singulari astu in Ecclesiasticos savius assurgere, movereq; feroci-ores insultus & prælia. Non ignorat callidus ille inimicus malum superiorum exemplum, originale quoddam delictum esse, eosq; æternæ Veritatis cernens constitutos esse Administros, illorum defectus, profanos mores, vitam scandalosam, & si quæ occurrunt vitia, cæteris hominibus malitiosè proponit, imitandaq; svadet. Et quod deterius est, multis grata sunt sacerdotum delicta, ut ijs excusent sua, & ut imitent vitiorum suorum facinora, auda-cius exaggerant aliena delicta, & sapius malitiosè confingunt. Neq; tam curiosè eminentiores Ecclesiasticorum virtutes, bo-naq; exempla, quam vitia advertuntur. Et prout hæc pote-stas sacerdotalis sublimioris honoris fastigio excellit cætera ho-norum culmina, ita ob regiminis difficultatem, immensosq; la-bores, ardua est, & plena periculi. Ut verò condignè collabo-remus Evangelio secundum virtutem DEI, perpendamus voca-tionem nostram, quam grande animarum depositum, pretio Christi sanguinis redemptarum manibus nostris gestamus. Of-ferunt se nobis certamina cum Hæreseos belluis, quæ perversâ doctrinâ magnam Stellarum partem de cælo militantis Ecclesiæ in luctuosam egerunt ruinam; debellanda non solum peccatorum monstra, sed etiam orthodoxæ fidei exterminanda ignorantia, hostesq; Ecclesiæ & DEI, vestrâ vigilantia, vestrâ fidelitate devincendi.

Animet nos ad hunc Apostolici zeli fervorem DEI & Proxi-mi amor, indefessâ veritatum æternarum trutina: *Idavia elo-
quia*

quia Domini super mel & favum, mandatorum DEI, præceptorumq; Ecclesiæ rigor, indispensabilis deniq; vi characteris suscepti strictissima obligatio. Quod si hæc non moveant, moveat timor Judicij gehennæq; æternæ, quia hic sanguis de manibus tuis requiretur.

Compungat mentes animosq; nostros Sancti Gregorij supremi Ecclesiæ Capitis monitum: *Ad exteriora enim negotia delapsi sumus, & aliud ex honore suscipimus, atq; aliud ex Officio actionis exhibemus, ministerium prædicationis relinquimus, qui honoris nomen, non virtutis tenemus.*

Ne quem verò mea hæc offendat oratio, cum ad Vos peculiari respectu hic meus dirigitur sermo mihi quoq; dico, cum me Sacerdotem vobiscum ejusdem characteris agnosco.

Horret animus, pertimescit Spiritus, dum ad Judæ Apostoli Catholicam Epistolam, Spiritus Sancti utiq; digito exarata, convertitur; qui plus impendimus sollicitudinis privatis commodis excessibus profanis; taceo inexplabilem quorundam Ecclesiasticorum colligendarum divitiarum aviditatem, publicas usuras, insatiabiles ebrietates, aliaq; sexcenta iniquitatum monstra, præterire non possum, quin sacrum præfati Apostoli textum fideliter referam. *S. Iudas Epist. sua ver 12. Hi sunt in epulis suis macula convivantes, sine timore semetipsos pascentes, nubes sine aqua quæ à ventis circumferuntur, arbores autumnales; infructuosæ, bis mortuæ, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones sydera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in æternum.*

Declinabimus euademq; procul dubio has & similes animadversionum censuras, si sedulò spectemus Illustrissimi hujus congressus scopum.

Convocavit nos in hanc urbem ad Ecclesiam hanc in Ducatu nostro matrem Optimi Pastoris, paternus & vigilans Apostolicus Zelus, qui cupiens videre sponsam suam sine nro, in amplissima hujus suæ Dioceseos vastitate, cum Illustrissima sacri
sui

 sui Senatûs assistentia, ut quæ sunt debilia, stabiliat, quæ minantia ruinam, fulciat; quæ vitiosa refecet, dissoluta & defectuosa ad pristinum Ecclesiasticæ disciplinæ redigat vigorem, sacrorumq; Canonum observantiam.

Rex qui sedet in Solio judicij, dissipat omne malum intuitu suo
Prov. 20. Cap: Conscendisti Illustrissime Præsul, primusq; magis Ducatûs Litvanix eminentissimus Senator, jam dudum amplissimis beneficijs tuis cumulatam per triginta proximè annorum curriculum Pontificatûs tui splendoribus, & eximijs doctrinis Illustratam Cathedram tuam. Certè si quid adhuc devium reperibile sit, intuitu tuo cuncta dissipaturus.

Sapientia filijs suis vitam inspirat, & qui illam diligit, diligit vitam. Ecclesiaste Cap: 4. Ver: 13.

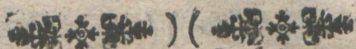
Inspirasti magnè Constantine filijs tuis sapientiæ consiliorumq; vitam, per præsentem Illustrissimum congressum Synodalem sicut Aquila provocans ad volandum pullos suos & super eos volitans expandisti alas vigilantissimæ sollicitudinis tuæ. Habes tuo nomini obligatos, tuq; Pastorali authoritati strictiori vinculo addictos, quos ipse tuis virtutibus, Sanctissimisq; exemplis enutritos conspicias; jamq; nos singulos sub tui Præsulei honoris auspicijs in sortem ministerij, & in partem laborum tuorum vocatos intueris.

Quibus quantisq; consilijs ex statione Senatorij culminis Patriam suffulisti; quanto fervore & zelo Ecclesiam (strenuè ejus defensâ immunitate) protexisti; taceo ego, fera & immortalis loquatur posteritas.

Quem itaq; septicolis Roma, Zelozissimum Antistitem non semel in Urbe Præsentem, summisq; Pontificibus intimum solij Assistentem venerabatur & coluit. Eundem hodie noster cætus vigilantissimum Pastorem adorat.

Vive tot sæcula, quot in ãno celebras & numeras Constantinos, donec ad immarcescibilem plenus dierum meritumq; evcharis coronam.

Ast quoniam cecidit sors super Mathiam, & Mathias excelsis
 T
 supra

supra sortem in Republica & Ecclesia fulgens meritis norma Apostolici zeli & victima charitatis factus, omnium voto divina disponente providentiâ destinatus Coadjutor, Tuis ille in columis assistat annis; fulciatq; fessos Pastoralis sollicitudine humeros. Vos verò Almi hujus Capituli sacriq; Senatûs quotquot purpuratos Catones intueor, non deviiabo, si vos singulos ut clarissimas ideas toti huic Hierarchiæ Ecclesiasticæ in spectaculum virtutum imitandarum proponam. Quos alios Episcopali cum Senatoria dignitate conspicuos, Alios propter eminentes scientias rarasq; qualitates in prima sydera Ecclesiæ assumptos, alios in Reipublicæ arduis negotiis conspicuos Consiliarios, alios ex Senatoria stirpe primisq; Regni familijs junctos, Universa hæc par Regnis Provincia spectaculum exemplaris vitæ pietatisq; in vobis colit & intuetur.

In his omnibus Regi Regum, Pastori Pastorum, à quo omne datum optimum & omne donum perfectum de sursum est descendens à Patre Luminum; (Ep: S. Iaco: Cap: 1.) fiat Laus, Honor, Virtus & Gloria.

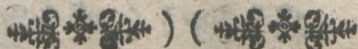
Ad M. D. T. O. M. G. B. V. M. S. L.
O. C. H. SS. OOq; Venerationem

A L L O C U T I O

Illustrissimi ac Reverendissimi,
Domini Loci Ordinarij

post completum sermonem: *Fratres dilectissimi* &c: ex Pontificali Romano, habita in ipsa conclusione Synodi juxta dicta numero: 107.

Noverunt credo dilectiones vestræ, necessitate Canonice Sanctionis Conc: Trid: quotannis Synodum Diocesanam, omninò debere celebrari, sed quia in hac strictioris Observantiæ legis obligatione videtur me dispensare, tum justa consideratio, extensæ nimis in longum & latum amplitudinis Diocesis meæ, ut vix intra quinquennium, seu ad minùs triennium illa expediri possit; tum ratio propectæ ætatis meæ, & legis naturæ indispensabiliter juxta voluntatem Divinam brevi adimplendæ. Qua propter absolutâ jam feliciter per DEI singularem gratiam præsentì Synodo, omnibus ac singulis Charitatibus Vestris ultimò valedicendo, à Datore omnium bonorum, & DEO totius consolationis, omnia prospera vobis evenire ex animo opto, atq; enixè Fraternitates Vestras rogare contendo, quatenus coram Divina majestâte, in SS. sacri-

cijſ, tam in vita ſuperſtitis, quàm exuti corporis mortalitate, velint meminiffe mei. Si quem autem ex vobis, quomodocunq; offendiffe contigit, meæ humanæ fragilitati, in charitate Fraternali, ignoſci flagrantiffimè poſtulo.

Iam ergo finitis per DEI gratiam feliciter noſtris Comitijſ Synodalibus, nunc poſſum jactari ad exemplum Sancti Paſtoris, quod ſim utiq; Paſtor bonus, quia cognoſco oves meas, & cognoſcunt me meæ ita, ut paratus ſim animam meam ponere pro Ovibus meis, quancocunq; opportuna ſe offeret occaſio.

ORDO ECCLESIARUM
 &
CATHALOGUS UNIVERSI CLERI
 Diceceſis Vilnenſis.
Eccleſia Cathedralis.

Illuſtriſſimi, Reverendiſſimi, Perilluſtres Admodum | Reverendi Domini Prælati & Canonici hujus Eccleſiæ capitulariter deſcripti.

Perilluſtris Reverendiſſimus D. Petrus Poſubinski Præpoſitus.
 Perilluſtris Reverendiſſimus D. Boguſlaus Goſiewski Decanus.
 Illuſtriſſimus Reverendiſſimus D. Alexander Horain Epico-
 pus Samogitiæ, Archidiaconus.

Illustrissimus Reverendissimus D. Mathias Ancuta Episcopus
Misinopolitanus, Coadjutor, Suffraganeus, *Custos, Responderen-*
arius M. D. Litv.

Perillustris Reverendissimus D. Martianus Szaniawski, *Scho-*
lasticus.

Illustrissimus Reverendissimus D. Carolus Pancerzyński, Suffra-
ganeus albæ Russiæ, *Cantor, Notarius M. D. Litt.*

Perillustris A. R. D. Christophorus Bialozor S. Theol: Licent:
Canonicus.

Perillustris Reverendissimus D. Michæl Zienkowicz Nomina-
tus Suffraganeus Samogitiæ, *Canonicus.*

Perillustris Reverendissimus D. Ludovicus Ogiński Nomina-
tus Episcopus Smolenscensis, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Petrus Karp, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Iacobus Szczuka, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Andreas Wołodkiewicz, *Canonicus.*

Perillustris Reverendissimus D. Georgius Ancuta I. U. Doctor,
Canonicus & Officialis Generalis.

Perillustris A. R. D. Franciscus Gieczewicz, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Dominicus Przeclawski, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Christophorus Polubiński, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Hilarius Gintowt, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Adamus Kiełpiński, *Canonicus.*

Perillustris A. R. D. Ioannes Bychowicz, *Cancellarius Diœcesis.*

Perillustris A. R. D. Alexander Zebrowski S. Theol: & J. U.
Doctor, *Archidiaconus Albæ Russiæ.*

Vice-Prelati, & Vicarij ejusdem Ecclesiæ.

A. R. D. Emmanuel Przekopski, *Penitentiarius qui & Vice-Custos.*

A. R. D. Petrus Rozewski, *Concionator Cathedralis.*

A. R. D. Andreas Horn *Vice-Decanus.*

A. R. D. Martinus Kamiński, *Vice-Cantor.*

A. R. D. Andreas Szegsznar.

A. R. D. Michâél Matkiewicz,
 A. R. D. Simon Zawadzki.
 A. R. D. Simon Gaylewicz.
 A. R. D. Simon Dowiat.
 A. R. D. Iacobus Arawinko.

Decanatus Vilnensis.

Vilnæ *Illustres Admodum Reverendî
 Domini Præpositi Parochi & Com-
 mendarij.*

Ecclesia Parochialis S. Ioannis	Ioannes Tolscikiewicz Protho- notarius Apostolicus, C. S.
Ecclesia Præpositalis S. Petri in Antokole.	Petrus Procewicz <i>Canonicus</i> , Reg: Later: S. T. D.
Ecclesia Præpositalis S. Stephani	Carolus Ludkiewicz.
Ecclesia Parochialis S. Augustini in Zarzecze.	Canonici Reg: BB. MM. <i>de penit:</i>
Ecclesia Præpositalis SS. Trini- tatis.	Petrus Schenfelt C. S. Magr; Cær: Cath:
Ecclesia Præpositalis SS. Nico- demi & Iosephi.	Michâél Dąbrowski C. S.
Ecclesia Præpositalis S. Mariæ Magdalenz.	Andreas Szegsznar.

Extra Vilnam Paro-
chiales.

ŁawaryŃzki.
 Rudomina
 Turgiele.

A. RR. DD. Par-
ochi.

Adamus Wyfogird.
 Filia Ecclesie S. Ioannis.
 Andreas Kurczbach.

Nic-

Niemenczyn,

Meyszagola.

Altaria.

Kiernow.

Altaria.

Podbrzezie.

Miedniki.

Rukonie.

Cudzieniszki.

Decanatus

Poboyisko.

Szeszole.

Nidoki.

Zmoydki.

Owanta.

Altaria.

Skiemiany.

Bolniki.

Widzieniszki.

Malaty.

Inturki.

Illustrissimus Episcopus Samo-
gitæ qui supra.

Simon Raczkowski.

Vacat.

Nicolaus Cwieciński. Can: Reg.

Ioannes Przyiałowski.

Alexander Deborowski.

BB. MM. *de penit.*

Samuel Wiszcieki Can: Reg.

BB. MM. *de penit.**Vacat.*

Ioannes Bychowicz

*Cancell: Diocesanus.***Poboyiscensis.***Illustres, A. RR. DD.**Decanus & Parochi.*Matthias Eygird *Decanus &*
Parochus.

Petrus Eymont.

Jacobus Swielewicz.

Christophorus Dowalewicz.

Gabriel Merlo Ianufzkiewicz.

Vacat.

Stanislaus Moniuszko Can: Reg.

BB. MM. *de penit.**Vacat.*

Perillustris A. R. D. Liberius

Glinda Præpositus Infultatus.

Can: Reg: BB. MM. *de penit.*

Carolus Merecki.

Florianus Sobolewski.

Du-

Dubińki.
Szyrwinty.
Giedroycie.
Musniki.
Upniki

Decanatus

Oszmiana,

Zuprany.
Soly.
Ostrowiec.
Worniany.

Gierwiaty.
Smorgonie,
Cicin.
Olszany
Krewo
Altariæ 2.

Łosk.
Traby.
Altaria
Surwiliszki.
Narwiliszki.
Grauzyski.

Petrus Wężyk Ambrozewicz.
| Adalbertus Szepiotowski.
Nicolalus Sawiniwicz Decanus
Georgius Dackiewicz. (Viln.)
Vacat.

Oszmianensis.

Illustris, A. R.R. DD.

Decanus & Parochi.

Perillustris Reverendissimus D.
Boguslaus Gosiewski.

Vacat.

Stephanus Swirkowski.

PP. Ord: Prædicatorum.

Georgius Kurczbach *Decanus &*
Parochus.

Adalbertus Nicolaus Bohusz,

Mathias Woronowski.

Filia Smorgonensis.

PP. Ord: S. Francis: Min: Conyč.

Vacat.

Petrus Matusewicz.

Stanislaus Baranowski.

Michaël Szwarc.

Antonius Wolmiński

Martinus Domucewicz. (C: Pitt:

Vacat.

PP. Franciscani,

Vacat.

Deca-

Decana
tus

Swirensis.

*Illustris, & A. R.R. DD. Decanus
& Parochi.*

Swir,	<i>Illustrissimus Coadjutor, Suffraganeus Vilmensis,</i>
Altaria <i>ima.</i>	Petrus Bialynski.
Altaria <i>ada.</i>	Adalbertus Bohusz.
Miadziol.	Carolus Szemioth.
Altaria.	Alexander Kalusowski.
Postawy.	Andreas Szczesoy.
Zadziewie.	Iosephus Szylf.
Komaie.	Ioannes Bolondziejewicz.
Łyntupy	Simon Mamulewki.
Altaria,	<i>Vacat,</i>
Swiranki.	<i>Vacat,</i>
Bystrzyca.	Stephanus Paszkjewicz.
Michaliszki	Canonici Reg: BB, MM. <i>de parte.</i>
Zodziszki	Casimirus Juniewicz.
Daniuszow.	<i>Filia Ecclesie Sotensis.</i>
Woystom.	Nicolaus Koziol, <i>Decanus & Parochus.</i>
Kurzeniec.	Martinus Bazarewski.
Kobylnik.	Ioannes Kobiernicki.
Kościeniewi- cze.	<i>Vacat.</i>
Niestaniszki.	Martinus Zaloszka.

Decana
tus.

Lidensis.

*Illustris Decanus, & A. R.R.
Domini Parochi.*

Lida.

Laurentius Bordynski, *Decanus, & Parochus.*

Bialo.

Białohrud.	<i>Vacat.</i>
Wawiorka,	<i>Vacat.</i>
Dylewo,	<i>Vacat.</i>
Waśliszki.	Martinus Łuczewski.
Iszczolna:	Iacobus Prokopowicz.
Bielica,	PP. Ord. Prædicatorum.
Zołudek	Ioannes Borowski.
Rozanka	Antonius Narkiewicz.
Kamionka	Basilius Strutyński.
Lackie.	Stanislaus Opielski.
Nowydwor	Michaël Orzechowski.
Zabłócie.	Michaël Grycewicz.
Zyrmony.	Mathias Witkowski.
Horodna.	Iosephus Olszewski.
Niecieczka.	Antonius Kałusowski.

Decana
tus

Radunensis.

Illustris Decanus, & A. R. R. Dni.

Parochi.

Radun.	Mathæus Porcik.
Altaria,	<i>Vacat.</i>
Eyszyszki,	Bartholomæus Hryncewicz.
Dubicze,	<i>Filia Radunensis.</i>
Nacza.	Michaël Ławrynowicz.
Soleczniki,	<i>Vacat.</i>
Altaria.	<i>Vacat.</i>
Bieniakonie	Dominicus Konopka.
Hermaniszki	Ioannes Kołakowski.
Blotno,	<i>Filia Hermaniscensis.</i>
Trokiele,	Simon Ianuszkiewicz.
Dworzytze	<i>Filia Trokielensis.</i>

Gieraniony Illustrissimus Episcopus Samogitiz, *Vice-Prelatus*
(Iacobus Naruszewicz.

Subotniki, Illustris Ioannes Dąbrowski.

Zygmunciszki, Petrus Wzorek.

Lipniszki, *Idem.*

Iwie, Vladislaus Mackiewicz *Decanus & Parochus.*

Dudy, *Filia Iwienfis.*

Decanus Wilkomiriensis.

tus *Illustris Decanus, & A. RR. Dni:*

Parochi.

Wilkomirz. Antonius Kossakowski.

Alt: Towiany Illustrissimus Suffraganeus Vilnensis,

Dziewiałtow Ioannes Szymborski.

Siesiki, Georgius Iacewicz.

Pogiry, Thomas Walentynowicz.

Szaty, Laurentius Strebeyko.

Zeymy, Andreas Medeksza,

Kieydany, Casimirus Petruszewicz.

Opitołoki, Casimirus Surblewicz *Comendarius.*

Remigoła, Petrus Sacewicz *Perpetuus Vicarius.*

Altaria, *Vacat.*

Poniewiez, Stanislaus Jałgowski, *Perpetuus Vicarius.*

Troupic, *Vacat.*

Rogow, Stanislaus Januszkiewicz.

Neostadium, Casimirus Strawiński *Decanus, & Parochus.*

Onikszty, Perillustris Reverendissimus D. Boguslaus Gosiewski

Altaria, *Vacat.*

Kowarsk, Thomas Koziell.

Kurkle, |Canon: Reg: BB, MM, de penit.

Widziſzki

Traſzkuny,

Pompiany

Decana**tus**

Swiadość

Szymance,

Kupifzki,

Subocz,

Wobolniki,

Poſwol,

Kryniczyn,

Podbirze,

Birze,

Poniewonic,

Rakiſzki,

Abele,

Krewno,

Duſiaty,

Sieuruki,

Juzynty,

Skopifzki,

Uciana,

Uſzpole,

Wizuny,

Komayki,

Ponédele,

Wenuſow,

Hanuſzyſzki.

Poniemonie

ſeu Kwerki,

*Filia Wilkomiriensis.*PP. Ord: S. Franciſci min: *de obſervantia.*PP. Ord: Carmelit: *ant: obſervantia.***Kupifceniſis.***Illuſtris Decanus, & A. RR. DD.**Parochi.**Illuſtris Melchior Bohuſz C: Lwonia.**Ioannes Ziolkowski Commendarius**Michaél Piotrowski.**Casparus Chlewicki.**Casimirus Czaykowski, Decanus, & Parochus.**Stephanus Stangur.**Ioſephus Marćinkiewicz.**Antonius Ribiński C: S. Protb: Apoſtolicus.**Idem.**Laurentius Ralewicz Can: Reg: BB. MM. de penit.**Adamus Ioſephus Fiſzer.**Simon Toſwiński.**Petrus Caſimirus Boniſzko.**Martianus Koſieradzki.**Capella.**Michaél Mazurkiewicz C. Reg: BB. MM. de penit.**Illuſtris Ioſephus Puzyna C: S. S. Theol: licent.**Idem.**Filia Vcianeniſis.**Ioſephus Juſiewicz.**Dawid Podubryniewicz.**Martinus Goſtkowski.**Vacat.**Filia Abelenſis.**Ord: S. Auguſt: Can: Reg: BB: MM. de penit.**Deca-*

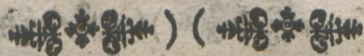
Decana | Bracławiensis.
tus | Illustris Decanus, & A. R. R. DD.
Parochi.

Hodućifzki,	Illustris Petrus Schenfeltt, Magister, C. Eccl. Catb.
Swinciany,	Joannes Neystadt.
Altaria,	Idem.
Dawgielifzki	Michiæl Urbanowicz.
Lymgmiany.	Casimirus Gańtorowski.
Końtyniany.	PP. Ord. S. Franc. Convent!
Kukucifzki	Jacobus Węcłowicz.
Łabonary.	Filia Kukucifensis.
Tauroginy.	Georgius Raximowicz.
Sołok.	Illustrissimus Episcopus Hieropolitanus.
Jeziorosa.	Joannes Tołwinski.
Dryświaty.	Joannes de Węda.
Bracław.	Perillustris A. R. D. Dominicus Przeclawski, C. Vilnens.
Druia.	Perillustris Stephanus Dgbkowski.
Ikazn.	Stanislaus Sinicki.
Pohost.	Filia Ikaznensis.
Widze.	Adalbertus Narbutowicz, Decanus.
Twerecz.	Thomas Trzeszewski.
Miory.	Ludovicus Dziakowski, BB. MM. de panis.

Capellæ in hoc Decanatu.

Sieniszki, Rymyszany, Suginty, Dukszty,
Smolwy, Surwiek, Opsa, Mile.

Deca-

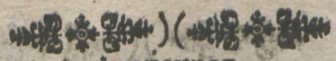

Decanatus Trocensis.
Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.

Olkieniki.	Jacobus Ioannes Miślewicz, <i>Decanus.</i>
Troki Przepositura	Perillustris A. R. D. Marcianus Szaniawski.
Troki Abbatia.	Perillustris A. R. D. Carolomanus Myśliński, Abbas <i>Ord: S. Benedicti.</i>
Anuszyszki,	<i>Vacat.</i>
Piwoszuny.	PP. <i>Ord: S. Benedicti.</i>
Punie,	Michaël Piotrowski, <i>Commendarius.</i>
Olita.	Franciscus Ludkiewicz, <i>Commendarius.</i>
Daugi.	Valentianus Dyrwoniszko.
Przełacie.	<i>Filia Daugiensis.</i>
Niemonoycie.	Martinus Pukiński.
Nietowiszki.	Georgius Kasperowicz.
Łyszkow.	Adamus Tomaszewicz.
Merecz.	Georgius Juszkiewicz.
Altaria,	Idem.

Decanatus Semnensis.
Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.

Urdomina.	Michaël Obuchowski, <i>Commendarius.</i>
Łozdziecie.	Andreas Widmont.
Siemno.	Michaël Borkowski.
Balwierzyszki.	Stanislaus Piotrowski.

Udrya.
 Metele.
 Sereie.
 Swięte. Ie-
 ziora.
 Wieysieie.
 Leypuny Ca-
 pella.
 Berzniki.
 Seyny.
 Punk.

Mathæus Ambrozewicz.
 Carolus Andrzejkowicz.
 Idem.
Vaca.
Vacat.
Vacat.
 Andreas Mrayski.
 PP. Ord: Prædicatorum.
 Carolus Budrewicz, *Decanus.*

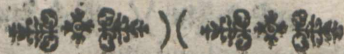
**Decana-
 tus**

Grodnensis.
Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.

Grodno.
 Altaria duæ.
 Præceptura
 Xenod.
 Oza.
 Ieżiora.
 Kwafowka.
 Eyśmonty.
 Brzoſtowica
 minor.
 Krynki.
 Odelsk.
 Kuznica.
 Sokołkã.
 Szudziałowo
 Sokolány.
 Indura.

Perrilluſtris Iacobus Szczuka, *C. Vilenſis.*
Vacant.
 Idem Perilluſtris *Canonicus.*
 Stephanus Makowski.
Czernicki Commendarius.
 Petrus Konopka.
 Adalbertus Siechnowicz.
 Baſilius Strawiński.
 Ioannes Zebrowski, *Commendarius.*
 Franciſcus Kaczkowski, *Commendarius.*
 Michæel Wyrwicz, *Commendarius.*
 Adamus Rokicki, *Decanus.*
 Ioannes Borowski, *Commendarius.*
 Mathias Kobyliński.
 Perilluſtris Stanislaus Kaczkowski, *C. Poſnantiſſ.*

Koń-

Końdzyn.	Stanislaus Łuba.
Dąbrowka.	Stanislaus Barłuszczewski.
Altaria.	<i>Vacat.</i>
Nowydwor.	Simon Koc.
Altaria <i>ima.</i>	Andreas Dąbrowski.
Altaria <i>zda.</i>	Babiński.
Krasnobor.	Michaël Kulikowski.
Lipsk.	Gabriel Wnorowski.
Zalesie.	<i>Vacat.</i>
Sidra.	Paulus Pieńczykowski.

**Decana
tus**

Caunensis.

*Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.*

Kowno.	Perill: Stephanus Dębkowski, <i>Cust: Prel: Samog:</i>
Præpositura S. Crucis ex- tra civitatē.	Adalbertus Dowgiało, <i>Decanus,</i>
Iezno.	Vladislaus Piecewski.
Stokliżki.	Georgius Chłusowicz.
Wysocki Dwor.	PP. Ord: Prædicatorum,
Sumiliszki.	Georgius Ryzgiewicz.
Zyżmory.	Franciscus Zub.
Zosle.	Casimirus Pieciukiewicz.
Poporcie.	PP. Ord: Prædicatorum,
Kormiałowo	Stephanus Brzozowski, <i>Commendarius,</i>
Łopie.	<i>Filia ejusdem Ecclesie.</i>
Giegużyn.	<i>Vacat.</i>
Skorule.	Vladislaus Okmiański.

Wądziągola	Paulus Petrus Nowomicycki.
Rumzyski.	Alexander Silewicz.
Uzugoście.	Vacat.
Dorsuniszki.	Florianus Golgont.
Preń.	Michaël Borowski.
Berzstany.	Filia ejusdem.

**Decana
tus**

Olwitenfis.

*Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.*

Olwita.	Perillustris Michaël Zienkowicz, <i>C. Vilnensis.</i>
Grażyski.	Ioannes Michaël Monkiewicz.
Kalwarya.	Filia Grażyscensis.
Wizayny.	Casimirus Wilowicz.
Łankieliszki.	Hyacinthus Niewiardowski.
Poiewonie.	Filia Olwiten: Antonius Pacewicz; <i>Commend.</i>
Bartniki.	Filia Olwiten:
Wisztyniec.	Vacat.
Filipowo.	Ioannes Iakowicz.
Przerosl.	Casimirus Truskolaski.
Bakałarzow	Vacat.
Raczki.	Franciscus Iakinowicz.
Ianowka.	Casimirus Modzelewski, <i>Decanus.</i>
Wilkowisz- ki.	Matthæus Klimowicz.
Pilwiszki.	Filia Wilkowiscensis.
Suwałki.	Capella Patrum Camaldul: Eremit:

**Decana
tus**

Połocensis.

*Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.*

Doshynow.	Casimirus Szymkiewicz.
Dokszyce.	Iosephus Boniewicz.
Parafianow.	Dominicus Krutulski.
Głębokie.	Casimirus Wołczek.
Lepie.	Franciscus Zaborowski. C. S.
Kublicze.	Ioannes Pietuch.
Altaria.	Matthæus Ambrożewicz.
Wołkołata.	Iosephus Kleczkowski, <i>Decanus.</i>
Altaria.	<i>Vacat.</i>
Duniłowicze.	Casimirus Koćiel.
Zadoroż.	Nicolaus Iawszewicz.
Dźisna.	Ioannes Łuniewicz.
Połock.	PP. Soc: IESU.
Biesznekwicze.	<i>Vacat.</i>
Serwecz.	<i>Vacat.</i>

**Decana
tus**

Novogrodensis

*Illustris Decanus, & A. RR. DD.
Parochi.*

Nieśwież.	Ernestus Casimirus de Latour C. S.
Altaria <i>ma.</i>	Iosephus Benedykiewicz.
Item Altariæ	<i>Vacant.</i>
trca.	

Kleck.

Kleck.	Michaél Zaleski.
Niedzwiedzi ca.	Petrus Lefzczyński.
Lipsk.	Sebastianus Kosmowski.
Kroszyn.	Antonius Tyszkiewicz. C: S:
Siemno.	Stanislaus Kuczycki.
Nowogro- dek.	Valentinus Gieczewski <i>Vicarius perpetuus.</i>
Altaria <i>ima.</i>	Felicianus Ancuta.
Altaria <i>2da.</i>	<i>Vacat.</i>
Swoiatycze.	Szczerbicki
Iskołdz.	Perillustris Hilarius Gintowt C. <i>Vilnensis</i>
Snowia.	Georgius Minkowski.
Mir.	Ioannes Konczewski <i>Decanus.</i>
Altaria.	<i>Vacat.</i>
Swierzno.	Martianus Buialski.
Mikolajew- szczyzna.	Michaél Hrynkiewicz.
Niehniewi- cze.	Kuczycki <i>Qui supra.</i>
Decana tus	Slonimensis. <i>Illustris Decanus, & A. RR. DD.</i> <i>Parochi.</i>
Slonim.	Perillustris Adamus Kielpiński C. <i>Vilnensis.</i>
Darewo.	Antonius Kotowski.
Mysz.	Ioachimus Malachowski.
Lachowicze.	Perillustris R. D. Petrus Polubiński <i>Præpositus</i> <i>Prælatus Vilnensis.</i>
Altaria.	Romanus Franciscus Pawłowicz.
Stwołowicze	Ioannes Skrodzki.

Altaria.

Zadzwiecie.

Horodysz-
cze

Staro-Ielna.

Wsielub.

Zdzięcioł.

Dworzec.

Rohotna.

Mołcza dz.

Decana**tus**

Rożana.

Łukonica.

Łyskow.

Porozowo.

Zelwa.

Moſty.

Dereczyn.

Miedzyrzecz

Koslow.

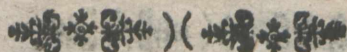
Olszewo.

Łahiszyn.

Janow.

Decana**tus**

Wołkowyſk. | Martinus Wołk.

*Vacat.*Nicolauſ Szyllf **Commendarius.**

Ioannes Szczuka.

Perilluſtris Chriſtophorus Połubiński **C. Vilmensis.**

Stanislaus Bielewicz.

Franciſcus Georgiuſ Iotkowski **Decanus.**

Malcher Staſzkiewicz.

Andreas Malewicz.

Petruſ Milewſki.

Rozanensis*Illuſtris Decanus & A. RR. DD.**Parochi.**Vacat.*

Dominicus Makowiecki.

Ioannes Petruſ Iankowski **Decanus.***Vacat.*

Gabriel Szmitch

Ioannes Patyński.

PP. Ord. Prædicatorum.

Antoniuſ Podbereski.

Vacat.

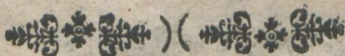
Ioannes Tomaszewicz.

PP. Soc. IESU.

PP. Benediſtini.

Wołkovyscensis*Illuſtris Decanus & A. RR. DD.**Parochi.*

Hnic-

Hniezno. *Vacat.*
 Swisłocz. Adamus Skrzetuszewski.
 Iatowka. Casimirus Cimochowicz.
 Brzostowica Illustrissim9 Pancerzynski Episcopus Hieropolitana9.
 maior.

Altaria. *Vacat.*
 Szydłowice Nicolaus Iuszkiewicz.
 Reple. Michæl Kozłowski,
 Wólpa. Perillustris Ioannes Bychowiec Cancellarius
 Altaria. Ioannes Mocariski.
 Lunna. Filia Wolpensis.
 Roś. Iacobus Rynkiewicz. Decanus.
 Krzemienica RR. Dñi. Canonici Regulares Lateran.
 Mścibow. Paulus de Rachetty.
 Strubnica. Antonius Czartoszewski.

Decana
 tus.

Vitebscensis.

Illustris Decanus & A. RR. DD.

Parochi

Witepsk. Laurentius Růzkowski *Commend.*
 Borysow. Simon Gabriel Łoykiewicz. C: S:
 Czereja. Bartholomæus Ilnatowicz.
 Łukoml. Mathias Piotrowicz.
 Altaria Rud- RR. DD. Missionary.
 nosiele.
 Sienno. Patres ord. S. Francisci convent.
 Bielica PP. ord. Prædicatorum.
 Ostrownó. Idem.
 Sorzyca. Capella in bonis V. Capituli Valnensis.

De-

**Decana
tus**

Orsza.
Hory Horki.
Mscisław,
Czausy.
Szkłow.
Mohylow.
Altaria 1.
Altaria 2.
Bychow.
Stary By-
chow
Białynicze.
Starosiele.
Totoczyn.
Obolce.

Smolany.
Dabrowna.
Kadżyn.
Worockow.
Malatycze.

**Decana
tus.**

Orszanensis.

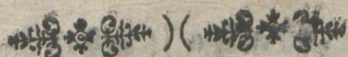
*Illustris Decanus & A. RR. DD.
Parochi.*

Nicolaus Daszkiewicz *Decanus.*
Perillustr. Petrus Połubiński *Præp. Præl. Catb. Vilm.*
PP: Carmelitæ *ant. obser.*
Iidem.
PP. Ord. Prædicatorum *Provinciæ Russiæ,*
Marcus Szaszkievicz.
Stanislaus Iankowski.
Vacat.
Canonici *Reg. Lateran.*
Iidem.
PP. Carmelit. *ant. Obser.*
Ioannes Kawinski.
Iosephus Chruszczewski.
Martianus Moyses Stancewicz *Commend.*
Antonius Woronowski *Vicarius.*
PP. Ord. Prædicatorum.
PP. Ord. S. Franc: *min. de observ.*
Stanislaus Iankowicz:
Stanislaus Iankowski.
PP. Ord. Prædicatorum.

Minscensis,

*Illustris Decanus & A. RR. DD.
Parochi.*

Minsk

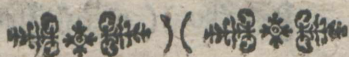
Mińsk.	Illustriſſimus Carolus Pancerzyński Eppus. Hierop;
Altariæ 2.	Michaël Mocarski. <i>Qui et Decanus.</i>
Iwieniec.	Paulus Kasperowicz.
Wołma.	Florianus Diamentowicz.
Chołchła.	Franciscus Czerniewski.
Naliboki.	<i>Vacat.</i>
Derewnia.	<i>Vacat.</i>
Kamien.	Michaël Mocarski.
Altariá.	<i>Vacat.</i>
Pierzacie.	<i>Vacat.</i>
Altariá.	<i>Vacat.</i>
Wiszniew.	Adamus Witkowski.
Zabrzezie.	Stanislatus Baranowski.
Rakow.	PP. Ord. Prædicatorum.
Koydanow.	Antonius Szymanski.
Vzda.	Antonius Rawinski.
Stołpce.	PP. Ord. Prædicatorum.
Puchowicze.	Nicolaus Przeradowski. C. S.

**Decana
tus.**

Radofzkowienſis.

*Illuſtris Decanus & A. RR. DD.
Parochi.*

Radofzkowi cze.	Simon Gluchowski. <i>Qui & Decanus.</i>
Zaſław.	Bartholomæus Bucholtz.
Łokoyſk.	Georgius Matulewicz.
Hayno.	Perilluſtris Andreas Wołodkowiez C: Vilnenſis.
Korzeń.	Andreas Kalinowski.
Ziemiań.	PP. Ord. Prædicatorum.

Chotaiewi- PP. Ord. Prædicatorum.

cze.

Illa.	Georgius Lyntupski.
Lebiedziow.	Boguslaus Kamiński.
Altaria.	Idem.
Horodziłow.	Ioannes Kocief. C: S;
Hruzdow.	<i>Vacat.</i>
Chożowa.	Iacobus Mofarski.
Krafnesioło.	Stephanus Woynowski.

Decana

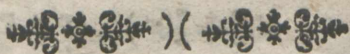
Bobruyscensis

tus.

Illustris Decanus & A. RR. DD.
Parochi.

Bobruysk.	Illustrissimus Ludovicus Ogiński Nemin. Epp, Smol,
Hłusk.	PP. Ord. S. Franc: min. de obser
Strzeszyn.	Capella VV: Capituli Cath. Vilo.
Rzeczyca.	PP. Ord. Prædicatorum.
Homel.	Benedictus Chanecki.
Możyr.	Simon Puciata.
Petrykow.	Thomas Szylański <i>qui & Decanus.</i>
Dawidgrodek,	<i>Vacat.</i>
Cimkowicze	Georgius Xau: Cepriński Ciekawy.
Sluck.	Petrus Sławkowski.
Altaria 1.	Ioannes Doynowski.
Altaria 2.	Konarski.
Kopyl.	<i>Filia, Micháel Duszewski. Commend;</i>
Altariæ 2.	<i>Vacant.</i>
Bohuszewicze,	Ioannes Drowdwił,
Berezyna.	<i>Vacat.</i>

Deca-

Decana
tus.

Augustoviensis

*Illustris Decanus & A. RR. DD.
Parochi.*

Augustow.

Ioannes Sliżewski.

Grabowo.

Christophorus Kramkowski.

Bargłow.

Idem.

Raygrad.

Paulus Chrostowski *Decanus.*

Goniądz.

Andreas Lewicki.

Præpositura

Ioannes Jaworowski.

Hospitalis

ibidem.

Trzóciana.

*Illustris Simon Furs. C. Uladislau:*Dobrzyni-
wo.Ioannes Chrysothomus Bogucki *C: Livon.*

Iasionowka.

Paulus Pienkowski.

Brzozowa

Valentinus Kramkowski.

maior.

Brzozowa

*Idem Sacramenta administrat.**minor.*

Dolistow..

Ioannes Kielpsz.

Altaria.

Matthæus Perkowski.

Decana
tus

Knyfzynensis

*Illustris Decanus & A. RR. DD.
Parochi.*

Kalinowka.

Valentinus Kramkowski.

Knyfzyn.

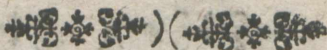
Stephanus Baranowski

Altaria.

Gołębiewski.

X

Chro-

Choroszcza	PP. Ord. Prædicatorum.
Niewodnica.	Ioannes Iosephus Sawick
Turośnia.	Valentinus Zaremba.
Iuchnowiec.	Ioannes Mickiewicz.
Zabludow.	Andreas Zaykowski.
Białystok.	Sebastianus Wrzozzkiewicz
Wafikow.	Mathias Popławski.
Korycin. †	Franciscus Luboński <i>Decanus.</i>
Chodorowka	Simon Mokrzecki. <i>Præpos: Tyczyn:</i>

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

(o)

INDEX SYNOPTICUS

Summulam totius huius Opusculi complectens.

PRÆFATIUNCULA AD LECTOREM

Continet Synodi vocabulum seu nomen, definitionem, divisionem, ad eam veniendi necessitatem, Synodaticum, constitutionum Synodaliū obligationem.

P A R S P R I M A.

De Actis Synodum antecedentibus.

CAPUT 1mum. Complectitur Synodi indictionem, prævia Decretorum convocazione, numero 1. Edictum Convocationis numero 2. Prorogationem termini numero 3. Publicationem ex suggestu, in Festa Epiphaniæ numero 4. Recommendationem Eiusdem Suffragijs Cleri & orationibus Populi ac enuntiationem in Ecclesia Cathedr. per hebdomadam à numero 7.

CAPUT 2dum. tractat de Officijs Principalibus uti Promotoria numero 10. Secretarij numero 11. Notarij 13.

CAPUT 3tium. de Scrutatoribus & Tabella Scrutinij à numero 14. de Iudicibus querelarum 18. de Procuratore Cleri 21. de Magistris Cæremoniarum 24. de Obitarijs & Prædictis hospitiorum 25. 26. de Oeconomo 27.

CAPUT 4tium. refert Instructionem Cleri de methodo Synodali à numero 9. pag. 22. Ordinem Processionum ante & post Synodum, à numero 31. fol. 25. ea, quæ agebantur pridie Synodi. numero 37.

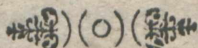
P A R S S E C U N D A.

De ordine Sessionum Synodaliū.

SESSIO 1ma. ostendit Ritum & praxim inchoatæ Synodi à numero 42. pag. 29. Decreta Præliminaria à numero 49. Officialium publicationem à numero 53. Instantiam Promotoris contra Absentes & Rogitum Notarij numero 57. 58. Continuationem eiusdem Sessionis à prandijs numero 60. Decreta de Clero vocando, Synodatico, folendo

(*)

numero

numero 63. Scrutinio peragendo numero, 64. de Officio mortuorum 72. capita orationis à numero 74.

SESSIO 2da præmissis officio mortuorum & processione pro Defunctis inchoata numero 82. In ea, instante Promotore promulgati Iudices Synodales numero 86. Examinatores numero 88. Testes numero 89. Testium Synodaliū seu Decanorum iuramentum. numero 91. Lectio decretorum Conc: Trident de residentia & aliorum à numero 92. Continuatio Sessionis 2dæ à numero 94. Capita orationis à numero 87. Conferentia cum Præfctis Scrutinij numero 98.

SESSIO 3tia. Post Missam de SS. Trinitate inchoata ad instar priorum numero 100. In ea publicatæ Constitutiones Synodales. Audita desideria Cleri per eorum Procurators numero 102. à Prandijs completa reliquorum Decanatum vocatio. Procuratoribus data resolutio. Synodus mediantibus decretis conclusa. Illustrissimus. Episcopus processionaliter reductus ad Palatium.

P A R S T E R T I A.

Decreta & constitutiones Synodales complectitur.

Ad Eius initium Epistola Pastoralis, modus & ordo boni regiminis Nicolai Pac, & decreta Synodi ab Alexandro Kotowicz celebratæ resumuntur à numero 113.

CAPUT 1mum. mandat Congregationes Decanales bis in Anno institui, præscribendo earum modum, praxim & materiam, quæ tractari debet. à numero 116.

CAPUT 2dum. in §. 1mo. Prohibet extra Ecclesias baptismum administrari, matrimonia celebrari, exactiones temporalium ab administratione Sacramentorum, à Loco Sepulturæ, ab introductionibus nœonuptiarum fieri pag. 60.

In §. 2do. adhortatur Parochos ad Infirmorum curam, cum informatione ferendi viaticum ad Illos numero 122.

In §. 3tio præscribit Confessarijs modum audiendi Fidelium confessiones, præmissâ prius instructione in principijs fidei à numero 124.

In §. 4to. determinat tempus Communionis Paschalis à Dominica Lætare ad sex Septimanus.

In §. 5to. in quibusdam Ordinandos præcavet numero 128.

CAPUT 3tium. Obligat Curatos ad conciones in Ecclesijs suis institui-

stituendas, ad librorum in eum finem necessariorum conservationem; concedendo etiam ex libro Parochianorum instructionem pagina 63.

CAPUT 4tum. severe præcipit sub excommunicationis pœna, quatenus Curati doctrinam Christianam disseminent numero 132.

CAPUT 5tum. Obligat Ecclesiarum Rectores, nè Officia Divina à S. Ecclesia præscripta intermittant, & ut libros ad eum effectum necessarios conservent à numero 134.

CAPUT 6tum. mandat Ecclesiarum vetustate collabentium intra triennium restorationem, non Parochis solum, sed etiam Patronis, sub iuris Patronatus amissione; cum inhibitione, nè in iis comitiola peragi permittantur pagina 67.

CAPUT 7mum. Quilibet Parochus habeat Catalogum suorum Parochianorum, & statum Animarum sibi Commissarum noscat numero 140.

CAPUT 8vum. declarat medium ad dissimulationem Parochiarum numero 141.

CAPUT 9num prohibet bonorum ad Ecclesias pertinentium arendationem & oppignorationem numero 142.

CAPUT 10mum. interdicit Parochis in prædijs distantibus ab Ecclesia residentiam, & ministeriorum sæcularium susceptionem numero 143. & seq.

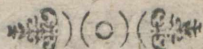
CAPUT 11mum. Beneficiorum incompatibilium retentionem prohibet numero 145. nisi alicui Suffragetur S. Sedis Apostolicæ dispensatio.

CAPUT 12mum. Provisores ad solvendo ducentos florenos cum victu suis Prouisis, Provisos ad recitandas duas Missas præter alia consueta obsequia obligat numero 147.

CAPUT 13tium. tollit pœna Clericorum se invicem percutientium numero 149.

CAPUT 14tum. Regulares præmonet, nè Personas sæculares ad eligendam apud se sepulturam inducant, sed id Eorum arbitrio relinquunt numero 150.

CAPUT 15tum mandat universo Clero, ut non modò ab actionibus externis, Eorum vitam infamantibus, abstineant, & librorum lectioni, conscientie discussioni, casuum resolutioni incumbant; verùm, ut etiam tam exercitia Spiritualia, saltem quolibet biennio absolvant; quàm vestitu decente & honesto incedant, baculos ferro factos, & annulos

portare; nisi quibus. per dignitatem convenit, minime præsumant à numero 151. pag. 72.

CAPUT 16um. Ieiuniorum quidem ab Ecclesiâ præscriptorum observantiam præcipit, nè tamen aliqua exotica & superstitionem redolentia instituantur, interdicat, à numero 157.

CAPUT 17um. constituit Censores librorum, & Bibliothecarum revisores numero 160.

CAPUT 18um. Archivium ordinatissime custodiri præcipit, & pro eius revisione Commissarios designat. numero 161.

CAPUT 19um. Commissarios ad Seminarium Cleri determinat numero 162.

CAPUT 20um pro Officio B. Michaelis Giedroyé declarat Romanam supplicationem numero 163.

CAPUT 21um. interdicat ædificationem Fanorum Synagogarum, Moschæarum, & publicam cadaverum deductionem Hæreticis & Infidelibus. numero 164.

CAPUT 22um. Inculcat magis doctrinam in Epistola Pastoralis de sagis & Maleficis expressius traditam. numero 166.

CAPUT 23um. Taxam Fori Iudicialis declarat numero 168.

CAPUT 24um. Casus Episcopis reservados demonstrat. pag. 81.

CAPUT 25um. refert propositiones prohibitas, quas sequi non licet pag. 82.

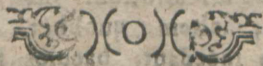
CAPUT 26um. explicat impedimenta dirimentia matrimonium à numero 172. pag. 86.

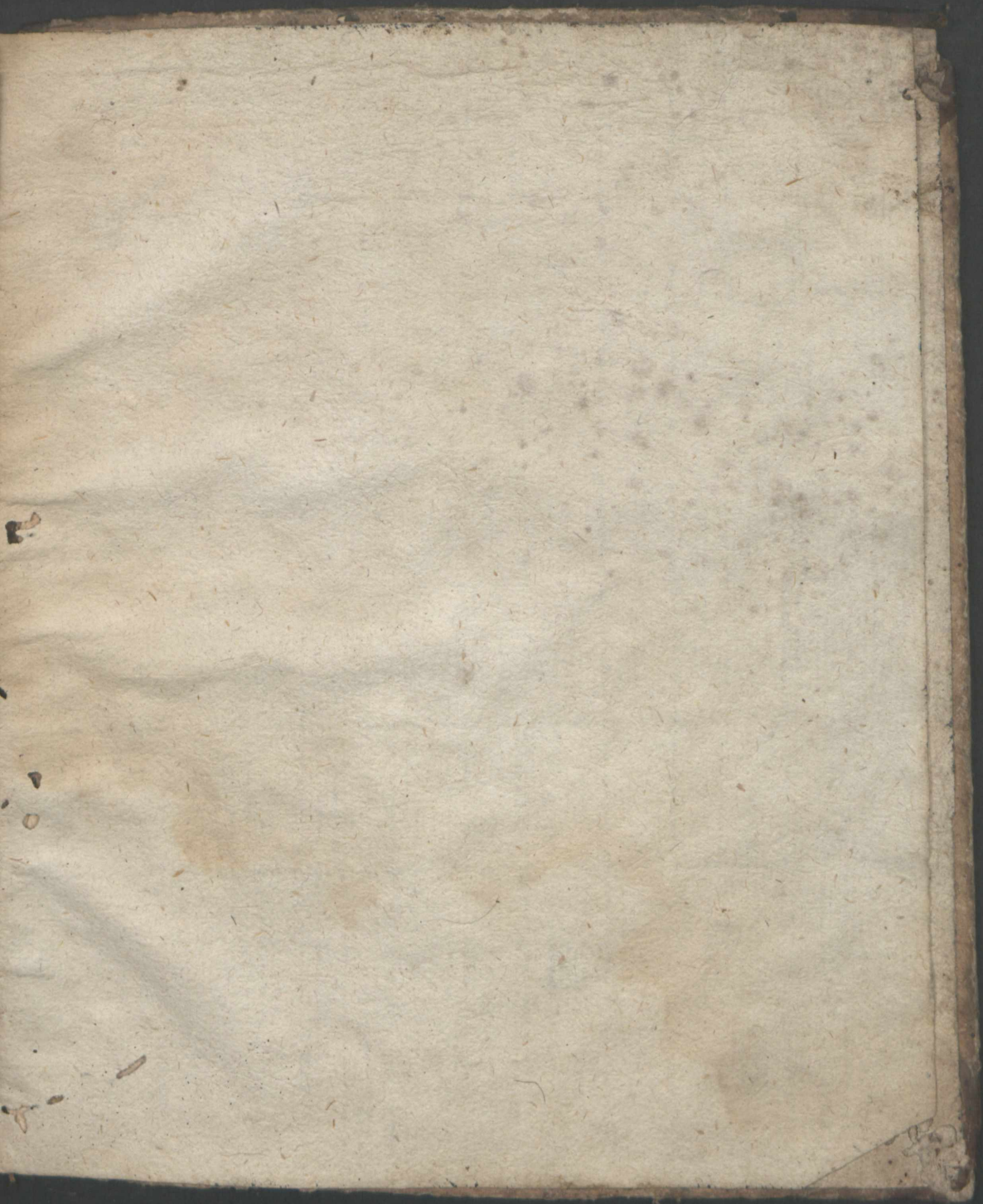
CAPUT 27um. Praxim publicandi Bullam Cænæ Domini exhibet. numero 173.

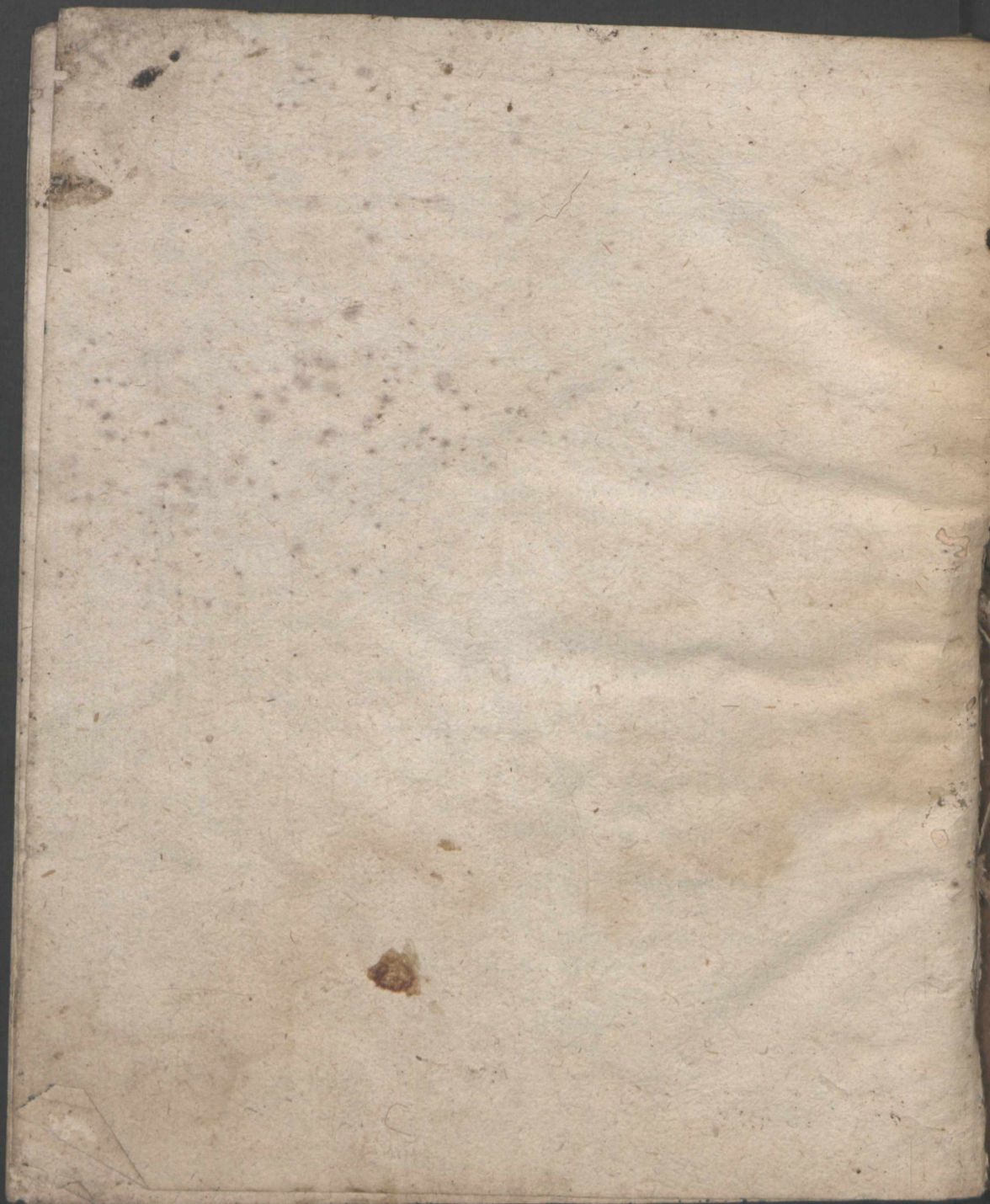
CAPUT 28um. Praxim expediendæ Inquisitionis & Testium examinis describit à numero 174. pag. 94.

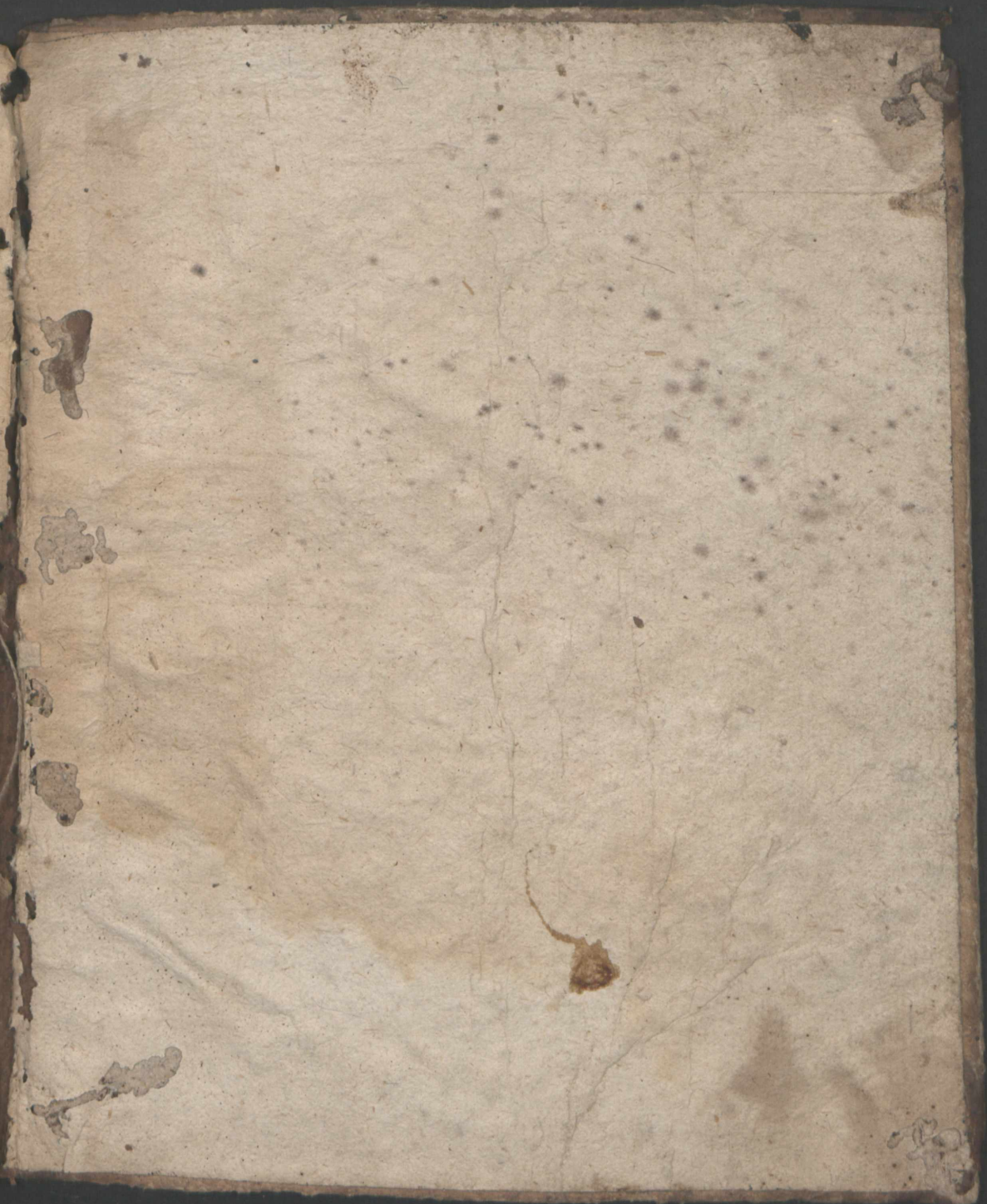
CAPUT 29um. mandat observationem constitutionum Synodaliæ. Sequuntur Sermones in Synodo habiti à folio 104. ad folium 133.

ORDO Ecclesiarum & Catalogus universi Cleri Diœcesis huius à pagina 135. ad finem.

36
13

399

770

335

Handwritten text on a small label at the bottom right corner, possibly including a name or date.